

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
КИЇВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

А. О. Мартиненко

Англійська граматика в таблицях

*Навчальний
посібник*

*Рекомендовано
Міністерством освіти і науки України*

Рецензенти:

Л. Ф. Омельченко, д-р філол. наук, проф.
(Київський державний лінгвістичний університет)

Т. І. Петрова, д-р пед. наук, проф.
(Київський національний університет будівництва і архітектури)

Н. М. Шкляєва, канд. пед. наук, доц.
(Київський національний аграрний університет)

Гриф надано Міністерством освіти і науки України
Лист № 14/18.2-532 від 17.03.03

Мартиненко А. О.
М 29 Англійська граматики в таблицях: Навч. посібник. — К.:
КНЕУ, 2003. — 168 с.
ISBN 966-574-477-1

Посібник присвячений пасивній граматиці англійської мови. В основі посібника лежить ознакова граматики, яка подана у 83 таблицях та системі вправ.

Для студентів, аспірантів, учнів старших класів і осіб, які бажають систематизувати свої знання з граматики англійської мови або скласти міжнародні іспити формату TOEFL.

ББК 81.2 Англ-2

Розповсюджувати та тиражувати
без офіційного дозволу КНЕУ заборонено

© А. О. Мартиненко, 2003

ВСТУП

Одне із завдань курсу іноземної мови у вузі — навчити студентів читати іноземну літературу за спеціальністю. Даний посібник являє собою практичний курс граматики для читання англійської наукової літератури.

Ідея першорядності граматики при навчанні читанню іншомовної літератури була висунута Л. В. Щербою, котрий вважав, що точність розуміння тексту повинна спиратися на знання структури мови, тому що «... той, хто шукає у словнику або граматиці будівельні елементи мови, не може самостійно читати книжки» (20). Саме завдяки граматиці мовні елементи поєднуються в осмислене ціле.

В учбовому процесі оволодіння структурою мови (граматичною будовою і лексико-граматичними елементами) — це, перш за все, оволодіння структурою простого речення, оскільки усі інші одиниці тексту виступають як видозміна простого речення, або як поєднання кількох простих. Тобто, навчитися швидко читати англійський текст — означає навчитися автоматично розпізнавати структуру англійського простого речення за формальними ознаками, на базі котрих студент повинен робити висновки про функції і, отже, про значення мовних елементів. Такий хід думки: від форми → до функції → до значення є основним при читанні тексту і за цим принципом будується навчання пасивній граматиці у поданому посібнику.

Відомий мовознавець, засновник теорії формальних мов, як розділу математичної логіки, А. Н. Хомський своїми працями довів, що усі мови мають спільний корінь, а їх граматики — універсальні в своїй основі. Суть мови універсальна для усіх. Вивчення англійської мови — це лише початок...

Посібник призначений для студентів, аспірантів, учнів старших класів та осіб, які бажають систематизувати знання з граматики англійської мови та скласти міжнародні іспити формату TOEFL.

Автор висловлює глибоку подяку рецензентам — професору кафедри граматики КГЛУ Л. Ф. Омельченко, професору, зав.

кафедри іноземних мов КНУБА Т. І. Петровій, доц. Н. М. Шкляєвій.

Автор також висловлює щирю подяку З. А. Шевченко, вчителю української мови та О. І. Колягіній за допомогу при підготовці посібника до друку.

Методичні рекомендації

Посібник розраховано на 70 годин аудиторної роботи (із розрахунку 45 хв на кожній парі). Усі теми посібника мають однакову будову: інформація, таблиця, вправи, практика перекладу.

1. **Інформація**, що завжди передує таблиці, являє собою узагальнене пояснення граматичного явища.

2. **Таблиця** ілюструє та конкретизує граматичне явище, наочно подаючи його ознаки та розкриваючи характер їх вживання у реченні. Графи таблиці — це засіб узагальнення граматичної теми, а ознаки, набрані в таблиці жирним шрифтом, входять в «кістяк» пасивної граматики і вживаються в подальшому матеріалі посібника. Тому вони підлягають обов'язковому завчанню.

3. **Вправи** після таблиці побудовані на матеріалі шкільного лексичного мінімуму і являють собою приклади вживання у реченні поданих в таблиці формальних ознак.

4. **Практика перекладу** включає в себе Завдання, ціллю яких є формування навичок граматичного аналізу та перекладу речень, вибраних з оригінальної економічної літератури.

Послідовність роботи над темою

I. Прочитайте інформацію

II. Уважно продивіться таблицю, звертаючи увагу на її графи, виділені ознаки, приклади вживання ознак у реченні або словосполученні.

III. Прочитайте завдання до кожної вправи та точно виконайте їх, користуючись таблицею.

IV. Виконайте завдання розділу «Практика перекладу», беручи до уваги формальні ознаки, які допомагають орієнтуватися в англійському реченні (простому, складносурядному, складнопідрядному).

Особливості граматичної будови англійської мови як порівняти з українською мовою

Речення, як мінімальна мовна одиниця, являє собою не просту сукупність слів, а структуру, в якій всі слова зв'язані між собою. Засоби зв'язку, до яких відносяться порядок слів, форми слів (закінчення), службові слова, пунктуація, існують в кожній мові і визначають її граматичну будову. Для того щоб зрозуміти значення граматики для вивчення мови, порівняємо дві фрази, що демонструють, яку інформацію можуть одержати: читач, який володіє граматичним ладом мови, проте йому не відоме жодне із слів речення; та читач, який не володіє граматиною, проте знає всі слова речення;

а) *Глокая куздра штеко будланула бокра и курдячит бокренка* [20];

б) *Fathers father children*

Фраза «а», яка складена із «квазі-слів», не викликає труднощів для розуміння загального смислу, оскільки всі слова мають граматичні закінчення, що вказують на рід, число, відмінок, час та якість, і це дозволяє поставити питання до кожного слова, визначаючи його функцію в реченні: *хто? що робить? з ким? з чим?*

Англійське речення «б» складається з трьох слів, значення яких відоме, однак зрозуміти його смисл, перекласти його українською мовою неможливо, не знаючи правила порядку слів у простому англійському реченні. Згідно з цим правилом слово, яке займає *перше граматичне місце* в реченні — підмет (відповідає на питання *хто? що?*); слово, яке займає *друге граматичне місце* і стоїть після підмета — присудок (відповідає на питання *що робить? що з ним роблять?*); слово, яке займає *третє граматичне місце* і стоїть після присудка — додаток (відповідає на питання непрямих відмінків: *кому? чому? кого? що? ким? чим?*

про кого, про що?). Поставивши відповідні питання до слів, ми без труднощів перекладемо речення «б»:

хто?	що робить?	про кого?
Fathers	father	children
Батьки	підключаються	про дітей

Майже повна відсутність закінчень в англійській мові призводить до того, що основними засобами зв'язку в ній виступають порядок слів і службові частини мови, тоді як в українській мові зв'язок слів здійснюється, головним чином, граматичними закінченнями (численні відмінкові закінчення іменників, закінчення особи, числа й роду дієслів, закінчення відмінків, роду й числа прикметникових слів).

Вправа 1. Розташуйте слова кожного речення за поданою схемою і перекладіть речення українською мовою.

Підмет (хто? що?)	Присудок (що робить?)	Додаток

1. Referees time runners.
2. Wishes father thoughts.
3. Sometimes cats mother tigers.
4. Dogs tree cats.
5. Ann never faces problems.
6. The bank pensions everyone.

ПРОСТЕ РЕЧЕННЯ

1. Порядок слів у простому поширеному реченні

Речення — це граматично оформлене, осмислене сполучення слів, яке висловлює певну думку про факти дійсності. Кожне речення має свою граматичну основу, виражену головними членами речення: підметом та присудком. Другорядні члени речення — додаток, обставина та означення — поширюють речення. Підмет, присудок і додаток в англійському реченні складають «кістяк» речення і займають суворо фіксований порядок відносно один одного. Інші члени речення — означення і обставини — оформлюють підмет, присудок, додаток і розміщуються в реченні відповідно своєї функції.

В англійському реченні перестановка підмета і додатка відносно присудка неприпустима, тому що вона веде не лише до граматичного, але й смислового спотворення речення.

Таблиця 1

Англійське речення			Українське речення
Підмет ①	Присудок ②	Додаток ③	
A wolf	has killed	a lamb	Вовк вбив ягня Вбив вовк ягня Ягня вбив вовк

A lamb	has killed	a wolf	Ягня вбило вовка Вбило вовка ягня Вовка вбило ягня
--------	------------	--------	---

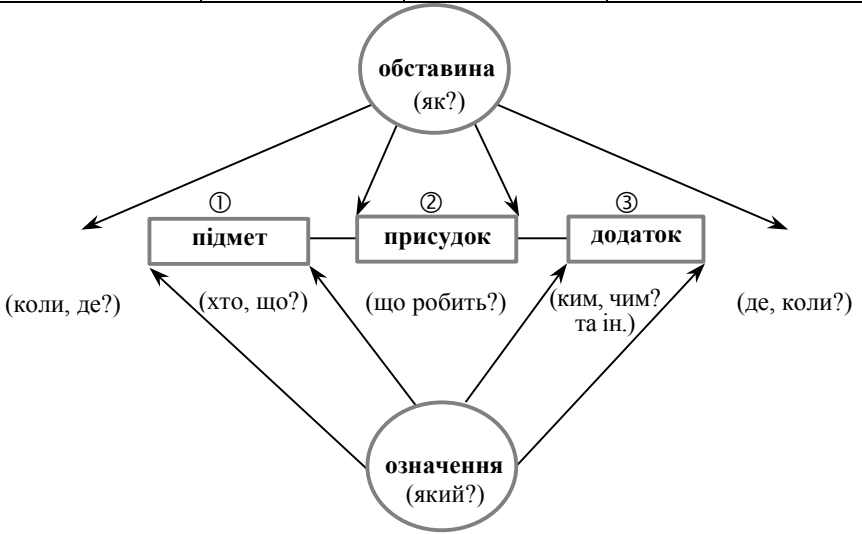

Схема 1. Порядок слів у простому поширеному реченні

Вправа 2. Перекладіть речення англійською мовою, розташовуючи подані в дужках слова згідно з правилом порядку слів у реченні.

1. В університеті навчаються десять тисяч студентів (study, ten thousand students, at the University). 2. Цю книжку я читав декілька днів тому (a few days, ago, read, I, this book). 3. Я її ніколи раніше не бачив (her, I, before, have never seen). 4. Я учора з великим інтересом прочитав цю статтю в бібліотеці (this article, yesterday, in the library, with great interest, I, read). 5. Цей журнал прислав мені мій брат в січні (sent, in January, this magazine, my brother, me). 6. Ножі та виделки поклали на стіл дівчата (knives and forks, on the table, the girls, set). 7. Яйце знесла курка (has laid, a hen, an egg). 8. Мені про це хтось уже говорив (about it, me, somebody, has already told).

2. Морфологічні визначники позиції

Закріплення позиції за членами речення привело до явища, яке в сучасній англійській мові називається: *морфологічні визначники позиції*, завдяки котрим можна визначити функцію і перекласти не лише багатозначні слова, але й ті слова, які вживаються в реченні у невластивій їм функції.

Визначниками позиції можуть бути всі ознаки, характерні для будь-якої самостійної частини мови: суфікси, закінчення, службові слова.

Таблиця 2

Приклади	Визначники позиції
<i>Don't dear Edgar me!</i> — <i>Не називай мене «Любий Едгаре»!</i>	don't ... me
<i>I yessed all his questions</i> — <i>Я відповів «так» на усі його запитання</i>	I ... V^{ed}
<i>After we had finished all the «Do you remembers?» there was not anything to say</i> — <i>Після того, як ми закінчили усі «А ти пам'ятаєш?», більше нічого було сказати</i>	all the ... N^s

3. Конверсія і порядок слів у реченні

В англійській мові дуже поширене явище, коли одне і те ж слово (словоформа) виступає різними частинами мови, а отже виконує функції різних членів речення. Таке явище називається *конверсією*, яка є засобом збагачення словникового складу англійської мови. Перекласти таке слово, тобто визначити, якою частиною мови воно виступає, допомагає правило порядку слів у реченні.

Таблиця 3

Члени речення	Приклади			Переклад	Умовні скорочення у словнику
Підмет	<i>The doctor's round</i>	<i>begins</i>	<i>at nine</i>	<i>Обхід лікаря починається о 9 годині</i>	round (n)
Присудок	<i>You</i>	<i>must round</i>	<i>the building</i>	<i>Ви повинні обійти навколо будинку</i>	round (v)

Означення	<i>The table</i>	<i>was round</i>		<i>Стіл був круглий</i>	round (adj)
Обставина	<i>They</i>	<i>were sitting</i>	<i>round a table</i>	<i>Вони сиділи навколо стола</i>	round (prep)

Вправа 3. Згідно з правилом порядку слів визначіть функцію виділеного слова у реченні та знайдіть його переклад у словнику. Перекладіть речення українською мовою.

1. The book | has | a considerable *run*. 2. His book | is *out*. 3. They | live | *out* of town. 4. The team's *out* match | will be | in London. 5. He | was *outed* | in the first *round*. 6. They | went | to the *wrong* station. 7. Don't *wrong* | her! 8. This rule | is a *must*. 9. You | *must* come | in time. 10. We | *dust* | our rooms once a week. 11. His mistakes | *spring* | from his carelessness. 12. They | always | *yes* | all the teacher's questions.

4. Двоскладні та односкладні речення

Особливістю англійської мови є те, що просте речення завжди являє собою двочленну граматичну структуру, яка складається з підмета та присудка. Такі речення називаються двоскладними. Винятком виступають односкладні речення, які характерні для усного мовлення — це формули ввічливості (*Good bye!*); окличні речення (*Attention!*); дієслова-речення у наказовому способі (*Stand up!*); речення-ствердження та речення-заперечення (*Yes. No.*). Необхідність дотримуватися двочленності призводить до того, що в англійському реченні широко вживаються слова-замінники підмета (*формальний підмет*): *it, one; допоміжні та модальні дієслова* замість усього присудка (*формальний присудок*).

Двоскладні англійські речення з заміниками (формальним підметом і формальним присудком) перекладаються українськими односкладними реченнями, які називаються неозначено-особовими, узагальнено-особовими та безособовими реченнями.

Таблиця 4

Типи речення	Двоскладне речення			Односкладне речення	
Склад речення	Підмет + присудок	Формальний підмет + присудок	Підмет + формальний присудок	Підмет	Присудок

Приклади	He is reading Він читає	^① It is winter — Зима	(Must he read?) ^① Yes, he must — Так	^① Attention! — Увага!	^② Read! — Читайте!
		^① It is cold — Холодно	(Is he reading?) ^① Yes, he is — Так	^② Splendid! — Чудово!	
^① It is interesting — Цікаво	(Does he study?) ^① Yes, he does — Так.				
		^① One must do (one's duty) — Необхідно (виконувати свій обов'язок)			

Вправа 4. Перекладіть українські неозначено-особові та безособові речення англійськими двоскладними реченнями, користуючись словами, поданими у колонці праворуч.

1. В цій кімнаті <i>тепло</i> 2. Ще зовсім <i>світло</i> 3. Сьогодні <i>холодно</i>? 4. Зараз <i>сьома година</i> 5. <i>Важко</i> говорити іноземною мовою без помилок 6. Звідси <i>далеко</i> до вокзалу 7. <i>Приємно</i> плавати у морі 8. Зараз <i>ранок</i> 9. <i>Неможливо</i> говорити про це 10. <i>Треба</i> виконувати свій обов'язок 11. Коли не <i>знаєш</i> граматики, <i>робиш</i> багато помилок 12. Це можна знайти в довіднику	1. room, is, this, it, warm, in 2. it, still, is, quite light 3. cold, today, it, is? 4. is, o'clock, seven, it 5. difficult, is, it, without mistakes to speak a foreign language 6. far, to the station, is, it, from here 7. to swim, it, in, pleasant, sea, the, is 8. is, morning, it, now 9. to speak, about, it, impossible, is, it 10. one's, do, must, one, duty 11. makes, one, when, one, does not know, grammar, mistakes, many 12. can, in the handbook, one, find, it

СКЛАДНЕ РЕЧЕННЯ

1. Складносурядні речення. Сполучники сурядності. Складнопідрядні речення. Сполучники підрядності.

Прості речення поєднуються і утворюють складносурядні та складнопідрядні речення. *Складносурядним* називається речення, частини якого синтаксично рівноправні і поєднуються між собою *сполучниками сурядності*, які з'єднують як речення, так і словосполучення та слова.

Складнопідрядним називається складне речення, одна частина якого залежить від іншої та поєднується з нею *сполучниками підрядності* або *сполучниковими словами*, які з'єднують лише речення. Незалежна частина складнопідрядного речення називається головним реченням, а залежна — підрядним. Підрядне речення виконує функцію одного із членів головного речення, у зв'язку з чим воно може бути підметовим (підмет головного речення), присудковим (присудок головного речення), додатковим (додаток головного речення), означальним (означення головного речення) та обставинним (обставина головного речення).

|| *Тип підрядного речення залежить від сполучника, який поєднує головне і підрядне речення.* ||

Таблиця 5

Значення сполучника	Сполучники сурядності	Приклади
---------------------	-----------------------	----------

<p>[єднальні (і)]</p> <p>and — сполучники</p>	<p>and — і, а</p> <p>as well as — як ... так і</p> <p>both ... and — як ... так і</p> <p>neither ... nor — ні ... ні</p> <p>not only ... but also — не лише ... але і ...</p>	<p><i>Both my brother and I enjoy reading.</i></p> <p><i>Як моєму братові, так і мені подобається читати.</i></p>
--	--	---

Закінчення табл. 5

Значення сполучника	Сполучники сурядності	Приклади
<p>[розділові (чи)]</p> <p>or — спослучники</p>	<p>or — чи</p> <p>either ... or — чи ... чи</p>	<p><i>Either the letter did not reach him, or he was busy to answer it.</i></p> <p><i>Чи лист не дійшов до нього, чи він був зайнятий, щоб відповісти</i></p>
<p>[протиставні (але)]</p> <p>but — сполучники</p>	<p>but — але</p> <p>nevertheless — проте</p> <p>still — проте, однак</p> <p>while — в той час як</p> <p>yet — однак, проте</p>	<p><i>He likes my dress but I don't.</i></p> <p><i>Йому подобається моя сукня, а мені ні</i></p>

Таблиця 6

Значення сполучника	Сполучники підрядності	Приклади
<p>[з'ясувальні (що, чи)]</p> <p>that — сполучники</p>	<p>that — що</p> <p>if } чи</p> <p>whether }</p>	<p><i>I don't know if I'll come</i></p> <p><i>Я не знаю, чи прийду</i></p>

[часу (коли)] when — сполучники	after — після того як as — коли; в той час як as soon as — як тільки before — до того як since — з того часу як till — поки; до until — поки не when — коли while — в той час як; поки	<i>They went home after they had finished the work</i> <i>Вони пішли додому, після того як закінчили роботу</i>
[місця (де)] where — сполучники	where — де	<i>Here is the house where we lived</i> <i>Ось будинок, де ми жили</i>
[причини (тому що)] because — сполучники	as — оскільки because — тому що since — оскільки	<i>We decided to leave because the party was boring</i> <i>Ми вирішили піти, тому що вечірка була нудною</i>

Закінчення табл. 6

Значення сполучника	Сполучники підрядності	Приклади
[мети (для того щоб)] in order that — сполучники	in order that (to) — для того щоб lest — щоб ... не so that — щоб that — щоб	<i>He stood aside so that she could pass</i> <i>Він відійшов, щоб вона змогла пройти</i>
[умови (якщо)] if — сполучники	if — якщо provided — якщо unless — якщо ... не	<i>If I have money I'll buy a new car</i> <i>Якщо у мене будуть гроші, я куплю нову машину</i>
[допустовості (хоч)] though — сполучники	although — хоч even if — } навіть якщо, even though — } хоч though — хоч	<i>Though I was in the same class I never knew him very well</i> <i>Хоч я був в тому ж класі, я не знав його добре</i>

<p>[порівняння (як)]</p> <p>as — сполучники</p>	<p>as — як as ... as — такий ... як as if (as though) — неначе than — ніж</p>	<p><i>He looked as if he had run ten miles</i></p> <p><i>Він виглядав так, наче він пробіг десять миль</i></p>
<p>[причини та наслідку (бо)]</p> <p>for — сполучники</p>	<p>for — бо, тому що so — так що thus — таким чином therefore — тому, отже</p>	<p><i>We can't go for it is raining.</i></p> <p><i>Ми не можемо йти, бо іде дощ</i></p>

2. Сполучникові слова

Сполучникові слова за своєю формою та значенням співпадають з займенниками та прислівниками, але відрізняються від них за своєю функцією: вони поєднують головне і з'ясувальне речення. Дуже часто перед сполучниковими словами стоять прийменники (*in which* — в якому; *by whom* — ким та ін.)

Сполучникові слова, на відміну від сполучників підрядності, виконують функцію одного з членів підрядного речення:

①	②		①	②
He	told us		who	would read
Він	сказав нам,		хто	буде читати

Таблиця 7

Сполучникові слова	Приклади	
<p>what — який</p> <p>which — який</p> <p>who — хто</p> <p>whom — кого</p> <p>whose — чий</p> <p>how — як</p> <p>where — де</p>	<p><i>what has happened</i></p> <p><i>which of them is Tom</i></p> <p><i>who wrote the letter</i></p> <p><i>I know whom you are waiting for</i></p> <p><i>whose book it is</i></p> <p><i>how we can get there</i></p> <p><i>where he lives</i></p>	<p><i>що трапилось</i></p> <p><i>хто з них Том</i></p> <p><i>хто написав листа</i></p> <p><i>кого ви очікуєте</i></p> <p><i>чия це книжка</i></p> <p><i>як ми можемо дістатись туди</i></p> <p><i>де він живе</i></p>

why — чому	<i>why you are late</i>	чому ви спізналися
-------------------	-------------------------	---------------------------

Вправа 5.

а) Випишіть і перекладіть сполучники, які можуть поєднувати речення, словосполучення і слова (сполучники сурядності).

б) Випишіть сполучники та сполучникові слова, які поєднують лише речення (сполучники підрядності).

what; if; that; but; or; whether; as if; provided; yet; so that; although; since; because; than; or; as; after; in order that (to); either ... or; both ... and; lest; how; why; though; which; who; neither ... nor.

Вправа 6. Розташуйте сполучники за їх значенням:

1) і	4) якщо	7) хоч	10) чи
2) але	5) тому що	8) для того щоб	11) коли
3) бо	6) чим	9) що	

since; both ... and; nevertheless; thus; in order that; because; lest; whether; before; so that; but; as if; unless; provided; although; as though; therefore; thus; not only ... but; either ... or; for; as soon as; than; that.

Вправа 7. Поєднайте між собою частини складних речень відповідними сполучниками. Перекладіть речення українською мовою. (Зверніть увагу на те, що дія, виражена формою дієслова *had V³*, завжди передує іншій дії)

сполучники часу (коли)

1. they had dressed; they went to the dinner-party. 2. they talked; they had dined. 3. we lived here; the war had ended.

сполучники місця (де)

1. they rested; they stopped. 2. she put the book; the book usually lies. 3. we came to the house; he lived in. 4. I put the necklace in the drawer; I always keep the necklace.

сполучники умови (якщо)

1. he will go with us; we ask him. 2. all will be well; she arrives in time. 3. I shall buy the dictionary; I have money.

сполучники мети (для того щоб)

1. speak louder; I could hear you. 2. he stood aside; she passed.
3. I shall explain it again; you can understand it better.

сполучники причини (тому що)

1. it is late; I can't stay any longer. 2. he ran fast; I could not overtake him. 3. she did it; she understood it. 4. everything was settled; he had paid money.

сполучники порівняння (як)

1. the time flew; a minute passed. 2. she patted the dog; it was her own dog. 3. he looked at her; he saw her for the first time.

3. Безсполучникове поєднання головного і підрядного речення

В англійських складнопідрядних з'ясувальних реченнях поширене явище безсполучникового поєднання головного і підрядного речення, коли сполучникові слова: *that* — *що*, *what* — *який*, *who* — *хто*, *whom* — *кого*, *whose* — *чий*, *how* — *як*, *where* — *де*, *why* — *чому* випускаються (крім тих випадків, коли сполучникові слова виконують функцію члена підрядного речення).

Ознакою безсполучникового поєднання речень виступає незвичний збіг двох іменних словосполучень, або іменного словосполучення з займенником.

Оскільки в українській мові такого явища немає, англійське безсполучникове речення перекладається українським реченням з сполучником.

Таблиця 8

Приклади	
Речення, в якому можливе безсполучникове поєднання головної і підрядної частини	Речення, в якому неможливе безсполучникове поєднання головної і підрядної частини
① ② ③ whom ① ② 1) <i>I know the man ↑ you are waiting for</i> — Я знаю людину, яку ви очікуєте	① ② ③ ① ② <i>I know whom you are waiting for</i> (додаток) — Я знаю, кого ви

	<i>очікуєте</i>
① ② ③ where ① ② 2) <i>I know the house ↑ he lives (in) — Я знаю дім, де він живе</i>	① ② ③ ① ② <i>I know where / he lives (додаток) — Я знаю, де він живе</i>

Вправа 8. Поставте випущені сполучникові слова в складнопідрядних реченнях. Перекладіть речення українською мовою.

1. This is an *answer no one* expected. 2. I have bought *the book he spoke about*. 3. The *subject I like best* is philosophy. 4. Here is *the house we lived in*. 5. She used every *argument she knew*. 6. I saw you at *the moment you were getting into the bus*. 7. There was such a *thunderstorm we had ever heard before*. 8. He phoned me *the day he arrived*. 9. We went to see *the house the great man lived*.

4. Речення із внесенням

У реченні можуть вживатися незалежні елементи, які ні граматично, ні за смислом не зв'язані з членами речення — вони лише надають додаткову характеристику всьому реченню. Це — *вставні слова, словосполучення та речення*, які звичайно виділяються комами і можуть стояти як на початку, так і в середині або в кінці речення.

Слова	Словосполучення
<p><i>I. Модальні слова</i></p> <p>maybe — можливо, мабуть perhaps — можливо probably — певно, можливо possibly — можливо</p> <p><i>II. Прислівникові слова</i></p> <p>finally — зрештою firstly — по-перше however — однак moreover — крім того otherwise — інакше secondly — по-друге therefore — отже thus — таким чином</p>	<p><i>I. Прийменникові словосполучення</i></p> <p>after all — кінець-кінцем, зрештою at least — принаймні as a rule — звичайно, як правило as noted above — як вказано вище as a matter of fact — насправді beyond doubt — без сумніву by the way — між іншим for example } наприклад for instance } in fact — фактично in general — взагалі in my view — на мій погляд in short — коротше кажучи in other words — іншими словами in turn — в свою чергу on the contrary — навпаки on the one hand — з одного боку on the other hand — з іншого боку what is more likely — що більш вірогідно</p> <p><i>II. Словосполучення з інфінітивом,</i></p> <p>to begin with — для початку to put it briefly — коротше кажучи to tell the truth — по правді кажучи to say nothing of — не кажучи про to sum up — взагалі, підсумовуючи so to say — так би мовити not to mention — не кажучи про to generalize — взагалі to illustrate — наприклад</p>

Вправа 9. Складіть англо-українські пари слів, які мають еквівалентні значення.

1) secondly; 2) perhaps; 3) however; 4) otherwise; 5) finally; 6) thus; 7) therefore; 8) by the way; 9) as a matter of fact; 10) at least; 11) to say nothing of; 12) in turn; 13) in fact; 14) in short; 15) on the one hand; 16) as a rule; 17) in other words; 18) to sum up; 19) to generalize; 20) on the contrary; 21) for instance.

1) інакше; 2) між іншим; 3) не кажучи про; 4) з одного боку; 5) навпаки; 6) по-друге; 7) однак; 8) таким чином; 9) насправді; 10) принаймні; 11) фактично; 12) звичайно; 13) можливо; 14) наприклад; 15) підсумовуючи; 16) взагалі; 17) коротше кажучи; 18) зрештою; 19) отже; 20) в свою чергу; 21) іншими словами.

Вправа 10. Перекладіть речення із внесенням українською мовою.

1. You can, *at least*, find out why she is often late for classes.
2. *Maybe* they will come soon. 3. *After all*, he can help you.
4. *Frankly speaking*, I have no idea of his plans. 5. I have been invited to their wedding, but, *as a matter of fact*, I don't know what to wear at it. 6. I shall not be long, *perhaps*. 7. It is cold in winter here, *as a rule*.
8. What, *after all*, did five minutes matter? 9. «Three Men in a Boat (*to say nothing of the dog*)».

СЛОВОСПОЛУЧЕННЯ

1. Словосполучення та закономірності його перекладу

Слова служать матеріалом для побудови речень. Розташовані певним чином у реченні, вони передають думки, почуття, враження. Від того, як поєднуються слова, залежить зміст вислову. Наприклад, ряд поданих нижче слів не являє собою речення, тому що тут відсутній *граматичний зв'язок слів*: *Сім білий троянда стояти на стіл у скляний голубий ваза моя сестра*. Не можна вважати реченням ряд слів, граматично зв'язаних між собою, але без *сміслового зв'язку*: *Водянистий котик | тече | у гіпотенузу*.

Отже, слова у реченні повинні поєднуватися як граматично, так і за змістом, утворюючи різні словосполучення. Найбільш уживаними вважаються *іменні та дієслівні словосполучення*, смислове значення в яких виражається повнозначними частинами мови (дієсловом, іменником, прикметником, числівником, займенником), а граматичне значення виражається службовими частинами мови (артиклями, прийменниками, службовими дієсловами).

Назва словосполучення, а отже, його оформлення та закономірності перекладу, залежать від *ядра словосполучення*. Для іменного словосполучення — це іменник, а для дієслівного словосполучення — це дієслово.

Кожний тип словосполучення (іменне чи дієслівне) утворюється за допомогою своїх засобів зв'язку, до його складу входять ті повнозначні частини мови, які характерні саме для нього. Службові частини мови — артикль, прийменник, службові дієслова, як засоби зв'язку, — завжди стоять на початку словосполучення, граматично зв'язані з його ядром і являють собою ознаки границь словосполучення, які автоматично сприймаються при зрілому читанні.

Ознаками двох типів дієслівних словосполучень служать службові дієслова, форми деяких неправильних дієслів та закінчення.

1. Дієслово

1.1. Ознаки дієслова

Таблиця 10

Форми дієслова	Граматичні ознаки дієслова				
	Закінчення	Службові дієслова — абсолютні ознаки дієслівного словосполучення		Неправильні дієслова	Суфікси
Особова форма	– s – es	am is are were have has had shall will should would do does did	must can could may might ought to need (not) used to dare	I група (cut–cut–cut) II група (bring–brought–brought) III група* (write–wrote–written)	– ate – en – ify – ize
Неособова форма	– ed – ing частка to	to be been being to have having			
Приклади	<i>works</i> <i>studies</i> <i>worked</i> <i>working</i> <i>to work</i>	<i>were taken</i> <i>must take</i> <i>to be taken</i> <i>being taken</i>		<i>He wrote a letter</i> <i>A letter written by him</i>	<i>calculate</i> <i>widen</i> <i>specify</i> <i>specialize</i>

Примітка. * Дієслова III групи виступають абсолютними ознаками особової чи неособової форми дієслова

Вправа 11. Знайдіть дієслова за суфіксами та перекладіть їх українською мовою.

achievement; specialize; largely; strengthen; compensate; evidence; characterize; commence; specify; complement; complicate; convenient; indicate; useless; amplify; realize; calculate; structure; operate; maintenance; junction; unify; identify; identification; widen

Вправа 12. За ознаками, поданими у таблиці 9, знайдіть та випишіть у дві колонки: словосполучення з дієсловом у особовій формі та словосполучення з дієсловом у неособовій формі.

being eaten, having left, am buying, is held, can be taken, need not pay, has found, been done, to have been done, having written, being spoken, to be met, to have kept, might have read, should shut, had told, have been building, may think, shall run, shall have made, might grow, need not come, being taken, used to go.

1.2. Правильні та неправильні дієслова

За способом утворення форм минулого часу (Past Indefinite та Past Participle) англійські дієслова розподіляються на дві неоднакові групи: правильні (більшість дієслів) та неправильні.

Правильні дієслова утворюють форми Past Indefinite (V^2) та Past Participle (V^3) за допомогою закінчення *-ed*, яке додається до основи дієслова:

Таблиця 11

V^0 (словарна форма)	V^2 (Past Indefinite)	V^3 (Past Participle)**
close	closed	closed
study	studied*	studied

Примітка: *(літера «y» у середні слова перетворюється на «i»)

** Назви Past Participle та Participle II — синоніми.

Неправильні дієслова утворюють форми Past Indefinite та Past Participle за допомогою чергування літер у корені слова, або зовсім не змінюють свої форми. За формою неправильні дієслова умовно поділяються на три групи:

I група: $V^0 = V^2 = V^3$ cut-cut-cut (всі форми співпадають).

II група: $V^0 \neq V^2 = V^3$ bring-brought-brought (форми V^2 , V^3 співпадають).

III група: $V^0 \neq V^2 \neq V^3$ write-wrote-written (всі форми різні).

|| Лише дієслова III групи можуть бути абсолютними ознаками присудка у реченні, вираженого дієсловом в Past Indefinite (V^2). ||

1.3. Найбільш уживані неправильні дієслова

<i>I група V⁰ = V² = V³</i>	
1. bet — bet — bet	— битись об заклад
2. cost — cost — cost	— коштувати
3. cast — cast — cast	— кидати
4. let — let — let	— дозволяти
5. put — put — put	— класти
6. set — set — set	— установлювати
7. shut — shut — shut	— закривати
8. spread — spread — spread	— розстилати
<i>II група V⁰ ≠ V² = V³</i>	
1. bring — brought — brought	— приносити
2. build — built — built	— будувати
3. buy — bought — bought	— купувати
4. deal — dealt — dealt	— мати справу
5. feed — fed — fed	— харчувати(ся)
6. fight — fought — fought	— боротися
7. find — found — found	— знаходити
8. get — got — got	— одержувати
9. have — had — had	— мати
10. hold — held — held	— тримати
11. keep — kept — kept	— тримати, зберігати
12. lay — laid — laid	— класти
13. lead — led — led	— вести
14. learn — learnt — learnt (learned)	— вчити, вивчати
15. leave — left — left	— залишати
16. lend — lent — lent	— позичати
17. lose — lost — lost	— губити, втрачати
18. make — made — made	— робити
19. meet — met — met	— зустрічати
20. pay — paid — paid	— платити
21. read — read — read	— читати
22. say — said — said	— казати
23. sell — sold — sold	— продавати
24. send — sent — sent	— посилати
25. sit — sat — sat	— сидіти
26. sleep — slept — slept	— спати
27. stand — stood — stood	— стояти
28. teach — taught — taught	— навчати
29. tell — told — told	— казати
30. think — thought — thought	— думати
31. understand — understood — understood	— розуміти
32. win — won — won	— перемагати

III група V⁰ ≠ V² ≠ V³

1. be — was (were) — been	— бути
2. begin — began — begun	— починати
3. choose — chose — chosen	— вибирати
4. come — came — come	— приходити
5. do — did — done	— робити
6. draw — drew — drawn	— креслити, малювати
7. drink — drank — drunk	— пити
8. eat — ate — eaten	— їсти
9. fall — fell — fallen	— падати
10. forget — forgot — forgotten	— забувати
11. give — gave — given	— давати
12. go — went — gone	— іти, їхати
13. grow — grew — grown	— рости
14. know — knew — known	— знати
15. mistake — mistook — mistaken	— помилятися
16. rise — rose — risen	— підніматися
17. see — saw — seen	— бачити
18. sing — sang — sung	— співати
19. speak — spoke — spoken	— говорити
20. swim — swam — swum	— плавати
21. take — took — taken	— брати
22. throw — threw — thrown	— кидати
23. write — wrote — written	— писати

Вправа 13. Напишіть дві форми (V²; V³) поданих неправильних дієслів:

Група неправильних дієслів	V ⁰	V ²	V ³
I група	<i>let</i>	<i>let</i>	<i>let</i>
II група	<i>lose</i>	<i>lost</i>	<i>lost</i>
III група	<i>fall</i>	<i>fell</i>	<i>fallen</i>

cast, hold, meet, know, see, take, forget, come, become, shut, bet, bring, leave, put, pay, write, speak, rise, build, learn, deal, cost, set, do, make, give, go, lend, read, stand, swim, grow, get.

Вправа 14. Приведіть подані неправильні дієслова до словарної форми та перекладіть їх:

chosen, ran, spoke, took, written, paid, said, drank, grew, became, bought, sold, went, began, did, made, had, built, taught, understood, knew, been, known.

Вправа 15. Випишіть у дві колонки: а) неправильні дієслова, б) правильні дієслова; запишіть їх у формі Past Indefinite (V^2), Past Participle (V^3).

remove, repeat, say, instruct, bring, find, expect, facilitate, get, distribute, sit, play, draw, hide, clean, climb, gather, answer, go, forget, recognize, take, press, see, pray, manage, trust, stand, let, set, type, turn, lose, loan, occupy.

ПРЕДИКАТИВНЕ СЛОВОСПОЛУЧЕННЯ

Словосполучення із дієсловом-ядром в особовій формі — це завжди присудок, тип якого залежить від того, з якими частинами мови поєднується дієслово.

Якщо дієслово поєднується з іншими дієсловами, то це — дієслівний присудок; якщо воно поєднується з іменником, прикметником, числівником, займенником, то це — іменний присудок.

Таблиця 12

Типи англійського присудка					
Склад словосполучення	Дієслово + дієслово			Дієслово + не дієслово (іменник, прикметник, займенник)	
Місце дієслова у словосполученні	[дієслово – ядро знаходиться у кінці словосполучення несе смислове навантаження]			[дієслово – ядро стоїть на початку словосполучення, а смислове навантаження у тому слові, яке замикає словосполучення]	
Назва присудка	Простий дієслівний присудок	Модальний присудок	Складений дієслівний присудок	Складений іменний присудок	Фразеологічний присудок
Приклади	<i>He writes</i> Він пише	<i>He can write</i> Він може писати	<i>He begins to write</i> <i>He begins writing</i> Він починає писати	<i>He is a student</i> Він студент <i>He is clever</i> Він — розумний <i>He is seventeen</i> Йому 17 років <i>The book is mine</i> Книжка — моя	<i>He takes care</i> Він піклується

№ таблиці	Табл. 15	Табл. 20	Табл. 29	Табл. 30	Стор. 64
-----------	----------	----------	----------	----------	----------

1. Простий дієслівний присудок

Різниця між англійською та українською мовами найбільш проявляється в оформленні *простого дієслівного присудка*. Це зумовлюється тим, що майже всі зміни українського дієслівного присудка проходять усередині самого слова за рахунок його закінчень та чергувань.

Англійський дієслівний-присудок змінює свою граматичну форму через поєднання допоміжних дієслів з однією із неособових форм смислового дієслова: *Participle I (V^{ing})*, *Participle II (V³/V^{ed})* або основою дієслова (V⁰)*.

Таблиця 13

Присудок	Англійський	Український
Засоби творення	*допоміжне дієслово + $\left(\begin{matrix} V^0 \\ \dots V^{ing} \\ \dots V^3/V^{ed} \end{matrix} \right)$	закінчення, чергування, префікси
Приклади	<i>He will play⁰</i> <i>He is playing</i> <i>The tune is being played</i>	<i>Він гратиме</i> <i>Він грає</i> <i>Мелодію грають</i>

Примітка. *Виняток становлять: Present Indefinite Active (V⁰, V^S); Past Indefinite Active (V²).

1.1. Допоміжні дієслова

Допоміжні дієслова *to be*, *to have*, *shall*, *will*, *to do* входять до складу вищо-часових форм англійського простого дієслівного присудка (крім дієслова *to do*, який бере участь у творенні питальної і заперечної форми дієслова в Present і Past Indefinite

Active). Будучи першим елементом присудка, допоміжні дієслова узгоджуються з підметом в особі і числі і змінюються в часі: Present, Past, Future, Future in the Past.

Дієслова *to be, to have, to do, shall, will* у функції допоміжних дієслів виступають ознаками присудка, і в якості його перших елементів узгоджуються з підметом у особі та числі і ніколи не перекладаються.

Таблиця 14

Особа		Займенник	to be		to have		shall/will		to do	
			Present	Past	Present	Past	Future	Future in the Past	Present	Past
ОДИНИНИ	I	I	am	was	have	had	shall	should	do	did
	II	you	are	were	have	had	will	would	do	did
	III	he she it	is	was	has	had	will	would	does	did
МНОЖИНИ	I	we	are	were	have	had	shall	should	do	did
	III	they	are	were	have	had	will	would	do	did

Примітка. Замість обведених займенників, можуть вживатися іменники в однині і в множині:

- 1) **he** — *my brother*; **she** — *my sister*; **it** — *the University*;
- 2) **they** — *the students*.

Вправа 16. Заповніть пропуски відповідною формою допоміжного дієслова.

1. I ... drinking milk (were, is, are, am).
2. He ... taken the book (were, have, are, has).
3. We ... talking (has, is, are, am).
4. It ... getting dark (were, have, are, is).
5. She ... miss the train (shall, were,

are, will). 6. ... you work at the plant? (is, does, do, shall). 7. I knew that they ... come again (am, has, was, would).

1.2. Видо-часові форми простого дієслівного присудка

Таблиця 15

		Past	Present	Future
Indefinite	Active	1) Що він робив (зробив) <i>вчора</i> ?* V^2 did... V^0	2) Що він робить <i>звичайно</i> ? V^0 V^s do... V^0 does... V^0	3) Що він робитиме (зробить) <i>завтра</i> ?** V^0 shall will be V^3/V^{ed}
	Passive	4) Що з ним робили (зробили) <i>вчора</i> ? was were — V^3/V^{ed}	5) Що з ним роблять <i>звичайно</i> ? am is are — V^3/V^{ed}	6) Що з ним робитимуть <i>завтра</i> ? shall will be V^3/V^{ed}
Perfect	Active	7) Що він зробив <i>до того часу</i> ? V^3/V^{ed} had	8) Що він <i>вже</i> зробив? V^3/V^{ed} has have	9) Що він зробить <i>до того часу</i> ? have V^3/V^{ed} shall will
	Passive	10) Що з ним зробили <i>до того часу</i> ? been V^3/V^{ed} had	11) Що з ним <i>вже</i> зробили? been V^3/V^{ed} has have	12) Що з ним зроблять <i>до того часу</i> ? have been V^3/V^{ed} shall will
Continuous	Active	13) Що він робив <i>в той час</i> ? V^{ing} was were	14) Що він робить <i>зараз</i> ? V^{ing} am is are	15) Що він робитиме <i>в той час</i> ? be V^{ing} shall will
	Passive	16) Що з ним робили <i>в той час</i> ? being V^3/V^{ed} was were	17) Що з ним роблять <i>зараз</i> ? being V^3/V^{ed} am is are	
Perfect Continuous	Active	18) Що він <i>все ще</i> робив <i>до того часу</i> ? had — been V^{ing}	19) Що він <i>все ще</i> робить <i>з того часу</i> ? has have — been V^{ing}	20) Що він <i>все ще</i> робитиме <i>до того часу</i> ? shall will — have been V^{ing}

Примітка. * Дієслово у формі Past Indefinite Active (V^2) може перекладатися українським дієсловом доконаного виду (що зробив?) при наявності в реченні обставинних слів типу «вчора».

11) Present Perfect Continuous Active;

12) Future Perfect Continuous Active.

Всередині великих прямокутників (крім Past та Present Indefinite Active) розташовані менші прямокутники з «вусиками» вгору та вниз, в яких знаходяться допоміжні дієслова: *am, is, are, was, were, have, has, had, shall, will*, загальні як для форми Active (вгорі), так і для форми Passive (внизу):

Назва		Таблична форма дієслова	Приклади
Present Continuous	Active		<i>am asking</i> <i>is asking</i> <i>are asking</i>
	Passive		<i>am being asked</i> <i>is being asked</i> <i>are being asked</i>

Крім вказаних допоміжних дієслів у таблиці використовуються неособові форми дієслова *to be*: *be, being, been*, а також ряд умовних позначень: V^0 — (*write, ask*); V^s — (*writes, asks*); V^2 — (*wrote, asked*); V^3/V^{ed} — (*written, asked*); V^{ing} — (*writing, asking*).

Вгорі і внизу великого прямокутника розташоване *питання*, на яке відповідає ця *видо-часова форма*. Нумерація питань, а отже, і *видо-часових форм*, іде зліва направо (→) по горизонталі:

- 1) *Що він робив учора?* → 2) *Що він робить звичайно?* → 3) *Що він буде робити завтра?* і (т.д.)

Наявність як слів, так і умовних позначень свідчить про те, що *видо-часова форма дієслова в табличному варіанті* являє собою поєднання як змінних, так і постійних величин: постійними є всі допоміжні дієслова (особові форми та неособові форми), а змінними — всі умовні позначення.

Якщо замінити умовні позначення будь-яким смисловим дієсловом (наприклад, дієсловом *to ask*), тоді таблиця буде являти собою систему всіх видо-часових форм даного дієслова (англійський простий дієслівний присудок має 42 форми).

Видо-часові форми дієслова «to ask»

Таблиця 16

		Past	Present	Future
Indefinite	Active	1) <i>asked</i> 1 <i>did ... ask</i> 2	2) <i>ask</i> 3 <i>asks</i> 4 <i>do ... ask</i> 5 <i>does ... ask</i> 6	3) <i>shall ask</i> 7 <i>will ask</i> 8
	Passive	<i>was asked</i> 9 <i>were asked</i> 10 4)	<i>am asked</i> 11 <i>is asked</i> 12 <i>are asked</i> 13 5)	<i>shall be asked</i> 14 <i>will be asked</i> 15 6)
Perfect	Active	7) <i>had asked</i> 16	8) <i>have asked</i> 17 <i>has asked</i> 18	9) <i>shall have asked</i> 19 <i>will have asked</i> 20
	Passive	<i>had been asked</i> 21 10)	<i>have been asked</i> 22 <i>has been asked</i> 23 11)	<i>shall have been asked</i> 24 <i>will have been asked</i> 25 12)
Continuous	Active	13) <i>was asking</i> 26 <i>were asking</i> 27	14) <i>am asking</i> 28 <i>is asking</i> 29 <i>are asking</i> 30	15) <i>shall be asking</i> 31 <i>will be asking</i> 32
	Passive	<i>was being asked</i> 33 <i>were being asked</i> 34 16)	<i>am being asked</i> 35 <i>is being asked</i> 36 <i>are being asked</i> 37 17)	

Perfect Continuous	Active	18) <i>had been asking</i> 38	19) <i>have been asking</i> 39 <i>has been asking</i> 40	20) <i>shall have been asking</i> 41 <i>will have been asking</i> 42

Для того щоб перекласти англійський або український присудок за допомогою таблиці, треба дотримуватися послідовності дій, показаних в поданих нижче алгоритмах.

АЛГОРИТМ ПЕРЕКЛАДУ АНГЛІЙСЬКОГО
ПРОСТОГО ДІЄСЛІВНОГО ПРИСУДКА
УКРАЇНСЬКОЮ МОВОЮ

Речення:

He/has been typing/a letter since 2 o'clock

Присудок:

has been typing

1. Подайте останнє слово присудка *typing* у словниковій формі, відкинувши закінчення *—ing* та знайдіть його переклад у словнику:

typing → *type* (v) → друкувати

2. Подайте весь присудок у табличній формі, замінивши останнє слово умовним позначенням:

has been typing → *has been V^{ing}*

3. Знайдіть в таблиці одержану форму та питання, на яке вона відповідає:

has been V^{ing} → Present Perfect Continuous Active
що він все ще робить з того часу?

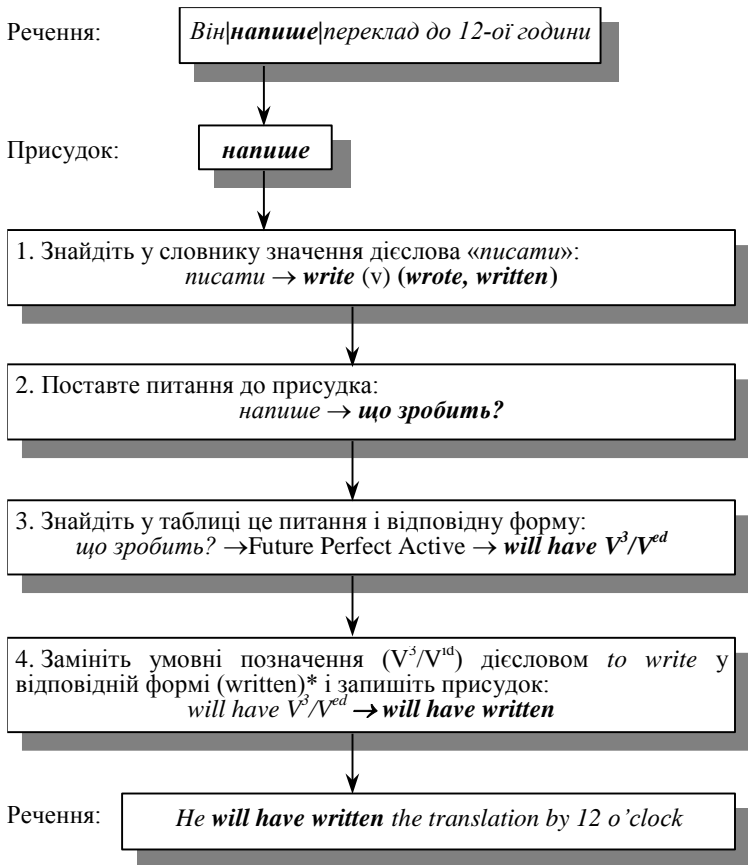
4. Поставте це питання до присудка і перекладіть його українською мовою:

has been typing → *що він все ще робить з того часу?* → *все ще друкує з того часу*

Переклад

Він *все ще друкує* лист з 2-ї години

**АЛГОРИТМ ПЕРЕКЛАДУ УКРАЇНСЬКОГО
ПРОСТОГО ДІЄСЛІВНОГО ПРИСУДКА
АНГЛІЙСЬКОЮ МОВОЮ**

Примітка: *III форма (V³) неправильного дієслова *to write* → *written*.

Вправа 17. Подайте видо-часові форми у табличній формі відповідно до моделі:

is reading → is V^{ing}

1. has paid 2. will be reading 3. has been teaching 4. had seen
5. bought 6. does not grow 7. will bring 8. is drawing 9. has known
10. will have taken 11. had met 12. will be sleeping 13. has been lent
14. is swimming 15. was being written 16. will have been cut 17. had
been eating 18. is being translated 19. will be paid 20. costs

Вправа 18. Напишіть дієслова в позначених видно-часових формах (у III особі однини (he)) та перекладіть їх українською мовою за допомогою таблиці 15.

to say → he says → він каже

1. Present Indefinite Active: to say, to sell, to see, to throw
2. Present Continuous Active: to write, to begin, to eat, to swim
3. Present Perfect Active: to go, to learn, to feed, to bring
4. Present Perfect Continuous Active: to read, to sit, to sleep, to build
5. Past Indefinite Active: to find, to pay, to say
6. Past Continuous Active: to swim, to read, to melt
7. Past Perfect Active: to sell, to sing, to take
8. Past Perfect Continuous Active: to drink, to build, to learn
9. Future Indefinite Active: to meet, to go, to make
10. Future Continuous Active: to eat, to drink, to swim
11. Future Perfect Active: to cut, to shut, to put
12. Future Perfect Continuous Active: to clean, to read, to write

Вправа 19. Перекладіть видно-часові форми дієслів українською мовою за допомогою таблиці 15.

1. is drawing, has been drawn, will draw, will be drawing, will have been drawn, was drawn, draws, is being drawn.

2. has eaten, will be eating, has been eating, had eaten, had been eaten, was eaten, has been eaten.

3. is buying, buys, bought, did not buy, did he buy, has bought, has been bought, will buy, will have been bought.

4. had cut, had been cutting, will have been cutting, has cut, has been cut, was cut, is being cut.

5. gives, is giving, is being given, has been given, will be given, will give, will have given.

6. hide, is hiding, was hiding, had hidden, has hidden, will have been hidden, is being hidden, will be hidden, will hide.

7. has been made, is made, was made, will be made, has made, had made, is making, will be making, has been making, made.

8. had been learning, learnt, was learning, will be learnt, will have learnt, is learning, was being learnt, had learnt, has learnt, will be learning, was being learnt, had learnt, will be learning, learns.

9. do not sell, did he sell, does he sell, is selling, was selling, will sell, will have sold, will have been sold, had sold, has been sold.

ПРАКТИКА ПЕРЕКЛАДУ

Щоб навчитися легко і швидко читати англійський текст, треба навчитися автоматично розпізнавати структуру англійського речення, поділяючи його на *словосполучення, фразеологізми (стійкі словосполучення), та незалежні слова* за формальними ознаками. Вправи типу «Завдання» мають на меті сформувати навички автоматичного сприймання граматичного субстрату, поєднуючи граматичний аналіз з конкретною лексикою речення.

АЛГОРИТМ ПЕРЕКЛАДУ РЕЧЕННЯ ЗА ФОРМАЛЬНИМИ ОЗНАКАМИ ЙОГО СЛОВОСПОЛУЧЕНЬ

Речення для перекладу:

Renaissance, «a new birth», means the time of the great revival of art and learning which covers the 15th and 16th centuries and marks the transition from medieval to the modern world.

1. Розділіть речення вертикальними рисками на словосполучення та незалежні слова (прислівники, сполучники, частки, внесення), беручи до уваги:

а) граматичні ознаки початку та кінця іменного словосполучення (див. стор. 115);

б) граматичні ознаки початку та кінця дієслівного словосполучення*;

в) стійкі словосполучення (фразеологізми);

Renaissance, | «a new birth», | means | the time | of the great revival | of art and learning | which | covers | the 15th and 16th centuries | and | marks | the transition | from medieval to the modern world.

2. Перепишіть у колонку виділені словосполучення та незалежні слова в тому порядку та з тими розділовими знаками, які були в реченні:

Renaissance,

«a new birth»,

means

the time

of the great revival

of art and learning

which

covers

the 15th and 16th centuries

and

marks

the transition

from medieval to the modern world.

3. Перекладіть кожне словосполучення та незалежне слово, як записано у колонці, дотримуючись наступних правил перекладу:

а) іменник або іменне словосполучення без прийменника, яке стоїть на початку речення до присудка — це підмет, який узгоджується з присудком в особі, числі та за смислом — при перекладі відповідає на питання хто? що?

б) іменник або іменне словосполучення з прийменником або без нього, яке стоїть після присудка або після неособової форми — при перекладі відповідає на питання непрямих відмінків;

в) дієслівне словосполучення, перекладається за законами предикативного словосполучення та словосполучення з неособовими формами дієслова;

г) фразеологічне словосполучення перекладається за допомогою словника, причому ключовим словом є його останнє слово;

д) незалежні слова ніколи не змінюють свою форму і перекладаються як подано у словнику.

Renaissance, — *Ренесанс*,

«a new birth», — *«нове народження»*,

means — *означає*

the time — *час*

of the great revival — *великого відродження*

of art and learning — *мистецтва та пізнання*

which — *який*

covers — *охоплює*

the 15th and 16th centuries — *15 та 16 століття*

and — *і*

marks — *визначає*

the transition — *перехід*

from medieval to the modern world — *від середньовічного до сучасного світу.*

4. Перепишіть переклад словосполучень і незалежних слів у лінійній послідовності, як речення:

Ренесанс, «нове народження» означає час великого відродження мистецтва та пізнання, який охоплює 15 та 16 століття і визначає перехід від середньовічного до сучасного світу.

5. Відредагуйте отриманий переклад згідно норм української мови:

Ренесанс, «нове народження», означає час великого відродження мистецтва та пізнання, який охоплює 15 та 16 століття і визначає перехід від середньовіччя до сучасності.

Примітка: *Див. закономірності перекладу дієслівного словосполучення стор. 21; алгоритм перекладу присудка стор. 33; абсолютні ознаки присудка стор. 85.

Завдання № 1. В кожному реченні знайдіть підмет та присудок, беручи до уваги порядок слів у реченні, явище конверсії та правило протилежних закінчень¹. Перекладіть речення українською мовою.

1. The system rests on certain traditions.
2. The second postulate flows from the idea that the real wages depend on the wage bargains.
3. Some scholars place the major blame for these conditions on population growth.
4. Critics argue that the focus* on population misses the main causes of hunger and starvation.
5. Specialization and exchange reduce self-sufficiency, and thus they increase interdependence.

real wage — реальна заробітна плата
 wage bargain — угода про заробітну плату
 scholar — вчений

argue (v) — доводити, сперечатися

exchange (v) — обмінювати

exchange (n) — обмін

self-sufficiency —

самодостатність

interdependence —

взаємозалежність

Примітка: * focus — фокус (літера s входить до складу слова і не є граматичним закінченням множини іменника)

1.3. Особливості перекладу видо-часових форм англійського простого дієслівного присудка в порівнянні з українським присудком

Кожна видо-часова форма англійського дієслова містить вказівку на *час дії* (Present — теперішній; Past — минулий; Future — майбутній); *стан* (Active — активний; Passive — пасивний); *передування іншій дії чи моменту часу* (Perfect — завершеність); *продовженість дії* (Continuous — незакінченість).

Оскільки в українській мові категорії Perfect та Continuous відсутні, то при перекладі англійського дієслова в одній із цих форм в українському реченні широко використовуються різні обставинні слова і словосполучення, яких у англійському реченні, що перекладається, може й не бути.

¹ Правило протилежних закінчень полягає у тому, що підмет і присудок не можуть одночасно мати закінчення –s (–es). Якщо підмет має закінчення –s (–es), присудок може бути вираженим однією із видо-часових форм, крім V^s (Present Indefinite Active Voice).

Вправа 21. І. Поєднайте дієслова з колонки А з обставинними словами колонки В та перекладіть речення англійською мовою.

Я перекладаю кожного дня → I translate every day

А	В
1. Я перекладаю Він пише Вони будуть	кожного дня (every day) зараз (now) вже дві години (for two hours)
2. Я переклав Він написав Вони побудували	вже (already) вчора (yesterday) до першого вересня (by the first of September)
3. Я перекладав Він писав Вони будували	коли він прийшов (when he came) коли-небудь (ever) вже два тижні (for two weeks by the time we arrived)
4. Я перекладу Він напише Вони побудують	до понеділка (by Monday) до вашого приїзду (by your arrival) післязавтра (the day after tomorrow)
5. Я перекладатиму Він писатиме Вони будуватимуть	завтра з 6 до 8 годин вечора (from 6 to 8 p.m. tomorrow) весь вересень (the whole September) вже цілий місяць (the whole month)

Вправа 22. Перекладіть речення англійською мовою за допомогою алгоритму (стр. 34).

1. *Зараз я вчу нові слова.* 2. *Я вчу нові слова завжди перед кожним заняттям.* 3. *Вчора я вивчив нові слова.* 4. *Я буду вчити нові слова завтра цілий день.* 5. *Я вчу нові слова уже 2 години.* 6. *О п'ятій годині я все ще вчив нові слова.* 7. *Завтра о другій годині я буду вчити нові слова.* 8. *Я вже вивчив нові слова.* 9. *Я вивчу нові слова до шостої години.* 10. *Я вивчив нові слова до того, як він прийшов.* 11. *Я вчила нові слова, він перекладав текст.* 12. *Ми будемо вчити нові слова на наступному уроці.*

1.4. Видо-часові форми присудка та обставинні слова

Англійське дієслово поєднується у реченні з *обставинними словами* (більшість з них виражені прислівниками), які виражають час і умову протікання дії (частотність, тривалість,

передування, завершеність, незавершеність дії). На вибір цих слів впливає характер відповідної видно-часової групи:

група Indefinite виражає дію як факт, безвідносно до його результату, а також ряд послідовних дій, які відбуваються одне за одним;

група Perfect виражає дію, завершену до моменту в минулому, теперішньому і майбутньому, що привела до певного результату;

група Continuous виражає дію як процес, одночасний якому-небудь моменту в теперішньому, минулому, майбутньому впродовж якогось відрізка часу;

група Perfect Continuous підкреслює тривалість дії, яка не залежить від строку (хвилина, декілька років, тощо).

Обставинні слова служать у реченні допоміжною ознакою* видно-часової форми присудка.

Таблиця 18

		Past	Present	Future
Indefinite	Active	yesterday — вчора last — минулий, останній раз ...ago — ...тому назад	often — часто always — завжди seldom — рідко sometimes — інколи usually — звичайно rarely — рідко generally — звичайно, як правило	tomorrow — завтра next — наступний in ... days — через ... днів the day after tomorrow — післязавтра
	Passive	the other day — днями when — коли		
Perfect	Active	by — до (того часу) before — до того як after — після того як	recently — недавно yet — досі, ще не ever — коли-небудь never — ніколи just — тільки що already — вже this (week) — на цьому тижні today — сьогодні lately — останнім часом since — з тих пір	by — до (того часу) before — до того як after — після того як
	Passive			

Continuous	Active	while — в той час як then — тоді at (2 o'clock) — о (другий години) from ... till — з ... до	now — зараз	while — в той час як then — тоді at (2 o'clock) — о (другий години) from ... till — з ... до during — впродовж all day long } весь день the whole day }
	Passive	during — впродовж all day long } весь день the whole day }		
Perfect Continuous	Active	for — впродовж since — з (другої години) how long? як довго? since when? з якого часу?	for — впродовж till now } до цього часу by now } up to now } so far } now long? як довго? since when? з якого часу? still — все ще	for — впродовж since — з ... how long? як довго? since when? з якого часу?

Примітка: *Обставинні слова не є абсолютною ознакою вищо-часові форми, а лише допоміжною. Це зумовлюється тим, що деякі з них вживаються з кількома вищо-часовими формами дієслова.

Вправа 23. Поєднайте речення з обставинними словами, беручи до уваги вищо-часову форму присудка, та перекладіть речення українською мовою.

1. I <i>met</i> him	1. recently
2. She <i>spent</i> her holidays here	2. by six o'clock
3. I <i>had finished</i> my work	3. last June
4. I <i>was cooking</i> an omelette, she was making a salad	4. while
5. He <i>has been learning</i> English	5. when
6. <i>Did you see</i> the travellers?	6. two years ago
7. She <i>has answered</i> the letter	7. for six years
8. He <i>was sleeping</i>	8. all day long

Вправа 24. Поставте дієслова в дужках у відповідній вищо-часовій формі, звертаючи увагу на обставинні слова у реченні.

1. You (to pack) our things *while* I (to make) arrangements over the telephone. 2. *As a rule* I (to have) ham and eggs for breakfast.

3. The woman who (to speak) with my sister is our neighbour. 4. Your English (to become) better *since* you started learning it. 5. The librarian will register all the magazines that (to come) *by the end* of the week. 6. *When* (to be) you to the Crimea last? 7. I (to wait) for you *for twenty* minutes. 8. *Recently* this article (to appear) in the journal. 9. How long you (to work) at it? 10. *When* you (to lose) your pen? 11. Number 007 (to answer) you *yet*? 12. It (to snow) steadily *the whole night* and it *still* (to snow).

ПРАКТИКА ПЕРЕКЛАДУ

Завдання 1. В реченнях

- 1) знайдіть сполучники, перекладіть їх і визначіть тип речення (просте, складносурядне, складнопідрядне);
- 2) знайдіть присудок та назвіть ознаки, які допомагають його знайти; вкажіть слово, з якого треба починати переклад присудка;
- 3) знайдіть підмет, беручи до уваги правило порядку слів у реченні, узгодження підмета і присудка, та їх смисловий зв'язок;
- 4) випишіть підмет і присудок кожного речення і перекладіть їх українською мовою.

1. A reduction in money wages will usually influence employment in an indirect fashion.
2. Incentives are factors that motivate and influence human behavior.
3. In the United States today, people are willing to accept both currency and checks in exchange for goods and services.
4. Money in these forms did not earn interest.

money wages	— грошова заробітна плата
fashion	— спосіб манера
incentive	— стимул
accept	— приймати
currency	— валюта гроші
earn	— заробляти
interest	— відсотковий прибуток

Завдання 2. Перекладіть речення, яке поділене на словосполучення та незалежні слова, українською мовою за алгоритмом (стор. 36).

But | the other objection | flows | from our disputing | the assumption | that | the general level | of real wages | is directly determined | by the character | of the wage bargain.

Завдання 3. Перекладіть речення українською мовою за алгоритмом (стор. 36).

Indeed, many changes have occurred in the US financial system in recent years.

1.5. Місце обставинних слів у реченні

Обставини, виражені прислівниками способу дії (слова з закінченням *-ly*) та прислівниками невизначеного часу (*always* — завжди, *often* — часто, *seldom* — рідко, *ever* — коли-небудь, *never* — ніколи, *just* — тільки що, *already* — уже, *yet* — ще не, *usually* — звичайно, *sometimes* — іноді, *still* — все ще, *soon* — незабаром), звичайно стоять перед присудком, якщо він складається із одного слова:

He | easily² | translates | English texts

He | often | translates | texts without a dictionary

Якщо присудок складається з кількох слів, то прислівник стоїть після першого допоміжного дієслова:

We | shall readily help | you

We | shall never forget | you

He | is often late | for the lesson

They | have already translated | the text

Вправа 25. Розташуйте прислівники відповідно до їх місця у реченні та перекладіть речення українською мовою.

1. The city came into view (slowly). 2. He was standing close to the door (silently). 3. He snatched the book from her hands (abruptly). 4. He was smiling at them (invitingly). 5. She turned into the road (quickly). 6. The highways are crowded on the weekend (usually). 7. They see many people in the office (always). 8. I have been to New York (never). 9. They come to see us in the evening (often). 10. That has been said before (never). 11. Such things happen (seldom). 12. He has written a letter (just). 13. Have you spoken with him about the problem (ever). 14. When I came they had been studying English (still). 15. She has whitewashed the ceiling (already). 16. My sister has not gone (yet).

ПРАКТИКА ПЕРЕКЛАДУ

Завдання 1. У кожному реченні

1) визначіть присудок, маючи на увазі, що: а) присудок може бути «розщеплений» прислівником або словосполученням; б) допоміжні дієслова однорідних присудків не повторюються у кожному присудку;

² Якщо за присудком стоїть додаток, то прислівник способу дії (закінчення — *ly*) може стояти в кінці речення.

He | translates | texts | easily.

- 2) знайдіть підмет за узгодженням та смисловим зв'язком з присудком;
- 3) випишіть підмет і присудок та перекладіть їх українською мовою.

<ol style="list-style-type: none"> 1. The possibility of underemployment equilibrium has been denied by the «classical» school and demonstrated by Keynes. 2. The question of the volume of the available resources has often been treated descriptively. 3. The pure theory that determines the employment of the available resources has seldom been examined in great detail. 	<table border="0"> <tr> <td style="padding-right: 10px;">underemployment</td> <td>—</td> <td>неповна зайнятість</td> </tr> <tr> <td></td> <td></td> <td>робочої сили</td> </tr> <tr> <td>equilibrium</td> <td>—</td> <td>рівновага</td> </tr> <tr> <td>available</td> <td>—</td> <td>наявний</td> </tr> </table>	underemployment	—	неповна зайнятість			робочої сили	equilibrium	—	рівновага	available	—	наявний
underemployment	—	неповна зайнятість											
		робочої сили											
equilibrium	—	рівновага											
available	—	наявний											

Завдання 2. Перекладіть речення, яке поділене на словосполучення та незалежні слова, українською мовою за алгоритмом (стор. 36).

But all this is entirely in accord with pre-Keynesian theory, alt- hough these conclusions certainly had been generally realized and sufficiently emphasized before the appearance of the General Theory.	<table border="0"> <tr> <td style="padding-right: 10px;">entirely</td> <td>—</td> <td>повністю</td> </tr> <tr> <td>generally</td> <td>—</td> <td>взагалі, у цілому</td> </tr> <tr> <td>realize</td> <td>—</td> <td>усвідомлювати</td> </tr> <tr> <td>sufficiently</td> <td>—</td> <td>достатньо</td> </tr> <tr> <td>emphasize</td> <td>—</td> <td>надавати</td> </tr> <tr> <td></td> <td></td> <td>особливого значення</td> </tr> </table>	entirely	—	повністю	generally	—	взагалі, у цілому	realize	—	усвідомлювати	sufficiently	—	достатньо	emphasize	—	надавати			особливого значення
entirely	—	повністю																	
generally	—	взагалі, у цілому																	
realize	—	усвідомлювати																	
sufficiently	—	достатньо																	
emphasize	—	надавати																	
		особливого значення																	

Завдання 3. Перекладіть речення українською мовою за алгоритмом (стр. 36).

Although markets exist in a command economy the major means of production are usually publicly owned.	<table border="0"> <tr> <td style="padding-right: 10px;">means of production</td> <td>—</td> <td>засоби виробництва</td> </tr> </table>	means of production	—	засоби виробництва
means of production	—	засоби виробництва		

1.6. Особливості перекладу простого дієслівного присудка в *Passive Voice*

Дієслово-присудок в *Passive Voice* складається із двох елементів: допоміжного дієслова *to be* та *Participle II* смислового дієслова

① ② to be + V ³ /V ^{ed}

(причому змінюваною частиною виступає лише елемент ①, дієслово *to be*, яке узгоджується з підметом в особі, числі та змінюється у часі)

Англійське дієслово в Passive Voice відповідає на одне з питань таблиці 15 (що з ним роблять?), яке відрізняється від питання до дієслова в Active Voice (що він робить?). Це впливає на переклад не лише присудка, але і підмета, який стоїть перед цим присудком: підмет англійського речення передається українським іменником або займенником в одному з непрямих відмінків.

Таблиця 19

Видо-часова форма		Присудок у Passive Voice		Приклади
		Форми «to be»	Participle II	
Indefinite	Present	am is are	+V ³ /V ^{ed}	<i>He is spoken about — Про нього говорять</i>
	Past	was were		<i>He was spoken about — Про нього говорили</i>
	Future	shall be will be		<i>He will be spoken about — Про нього будуть говорити</i>
Continuous	Present	am being is being are being		<i>He is being spoken about — Про нього зараз говорять</i>
	Past	was being were being		<i>He was being spoken about when you came in — Про нього говорили, коли ти увійшов</i>
Perfect	Present	have been has been		<i>He has been spoken about — Про нього щойно говорили</i>
	Past	had been	<i>He had been spoken about before you came in — Про нього вже говорили, до того як ти увійшов</i>	
	Future	shall have been will have been	<i>He will have been spoken about by that time — Про нього поговорять до того часу</i>	

Вправа 26. Поставте дієслово в дужках у тій видо-часовій формі, яка відповідає на подане питання, (див. табл. 15).

1. All the dry leaves (to gather) by the gardener by the evening (що з ним зроблять до того часу?)

2. You (to give) everything they promise (*що з тобою будуть робити, зроблять завтра?*)
3. He (to send) a parcel with fruit (*що з ним вже зробили?*)
4. She (to forgive) her disloyalty (*що з нею зробили вчора?*)
5. Many problems (to touch upon) in this book (*що з ними роблять звичайно?*)
6. A new foreign film (to dub) at the studio (*що з ним зараз роблять?*)
7. The letter (to post) before you came (*що з ним зробили до того часу?*)

Вправа 27. Поставте дієслово *to be* у тій видо-часовій формі, яка вживається з виділеними обставинними словами. Перекладіть речення українською мовою (див. табл. 17).

1. Our room (to be) papered *recently*.
2. The house was built in place of the old one that (to be) destroyed *before*.
3. *When* I came the last student (to be) examined.
4. All the business letters (to be) answered *by tomorrow*.
5. The second resolution (to be not) discussed *yesterday*.
6. No objection to the plan (to be) offered *as yet*.
7. The work (to be) completed *in an hour*.
8. The tea (to be) sweetened *before* I put sugar into it.
9. City traffic (to be) *usually* regulated by rules.
10. The dress (to be) *never* put on.
11. (to be) he expected *soon?*
12. The letter (to be not) typed *yet*.

Вправа 28. Перекладіть речення українською мовою, беручи до уваги особливості перекладу присудка у *Passive Voice*.

1. The rooms were all done.
2. The patient was put to bed.
3. What was the play called?
4. He is listened to with respect.
5. We had not been given enough time.
6. The price is cut down.
7. The play will be televised.

1.7. Деякі труднощі при перекладі присудка в *Passive Voice*

Існують два випадки, коли англійський присудок у *Passive Voice* вимагає при перекладі зміни граматичної структури всього речення:

- 1) якщо присудок у *Passive Voice* виражений одним із дієслів, поданих у списку 1, тоді *переклад необхідно починати з приймен-*

ника, який стоїть після дієслова, а все англійське речення передається українським неозначено-особовим реченням:

Дієслова	Приклади
<p><i>Список 1</i> to agree upon — домовитись про to call for — заходити за to do away — покінчити з to deal with — мати справу з to look after — доглядати за to refer to — посилається на to rely on/upon — покладатися на to think of — думати про</p>	<p>The article <i>is referred to</i> На статтю <i>посилаються</i></p>

2) якщо англійський присудок у Passive Voice виражений одним із дієслів, поданих у списку 2, тоді *переклад необхідно починати з прийменника, який вживається після українського дієслова, але відсутній після англійського. Англійське дієслово у Passive Voice передається українським дієсловом у активному стані.*

Дієслова	Приклади
<p><i>Список 2</i> to affect — впливати на to answer — відповідати на to approach — підійти до to attend — бути присутнім на to consult — консультиватися у, з to join — приєднуватися до to impress to influence } впливати на to watch — слідкувати за to follow — йти слідом за</p>	<p><i>She was watched</i> closely За нею пильно <i>слідкували</i></p>

Вправа 29. Визначіть, до якого списку входять виділені дієслова. Перекладіть речення українською мовою.

1. He *is influenced* by other people's opinion. 2. The man *was followed* by a dog. 3. The conference *was attended* by all the students. 4. They *were joined* by a group of scientists. 5. She *was being watched* closely. 6. All the questions *have been answered*. 7. The book *was much spoken about*. 8. He *was offered* a cup of coffee. 9. The method *was referred to* in the report. 10. The data *were relied upon*. 11. The terms *had been agreed upon* before.

12. They *will be promised* financial support. 13. I *was given* the necessary information. 14. All the difficulties *were done away* with. 16. I *was rather impressed* by what he said. 17. He *was never so well looked after*.

2. Модальний присудок

Модальний присудок складається із одного з модальних дієслів або модальних слів та інфінітива смислового дієслова без частки *to* (крім *ought to*).

|| Модальні дієслова є абсолютними ознаками початку присудка ||

Таблиця 20

	Модальний присудок		Приклади
	модальний елемент	інфінітив	
модальні дієслова	must can may should ought to need (not) would	} V ⁰ be V ³ have V ³ have been V ³ be V ^{ing} have been V ^{ing}	<i>He must* ask</i> <i>He must be asked</i> <i>He must have asked</i> <i>He must have been asked</i> <i>He must be asking</i> <i>He must have been asking</i>
модальні слова, словосполучення			

Примітка.*Вживаються всі модальні дієслова та модальні слова

2.1. Модальні дієслова

Модальні дієслова *must, can (could), may (might), should, ought to, need (not), would* означають не дію, а відношення до дії і передають наказ, пораду, дозвіл, заборону, необхідність, готовність, можливість дії. Вони також можуть виражати оцінку можливості чи імовірності дії. Модальні дієслова не змінюються і мають лише одну форму (крім модальних дієслів: *can-could, may-might*).

|| Система модальних дієслів та модальних відношень у англійській мові не співпадає з аналогічною системою в українській мові і тому для передачі значень англійських модальних дієслів ||

українською мовою використовуються, крім модальних дієслів, слова і словосполучення прислівникового характеру: звичайно, безсумнівно, певно, напевно, може бути, бажано, слід, обов'язково, можливо, неже та ін. Вибір перекладу англійських модальних дієслів залежить від того, яка форма інфінітива стоїть після них, а також від контексту, в якому це модальне дієслово вживається.

Таблиця 21

I значення модального дієслова (Наказ, порада, дозвіл, заборона, необхідність, можливість, готовність)	Модальні дієслова	II значення модального дієслова (Оцінка можливості, оцінка імовірності)
повинен <i>You must do it</i> <i>Ви повинні зробити це</i>	must	певно, мабуть <i>He must be doing it</i> <i>Він, певно, робить це зараз</i>
(не) бути повинним <i>You need not do it</i> <i>Ви не повинні робити це</i>	need (not)	не обов'язково <i>You need not have done it</i> <i>Вам необов'язково було робити це</i>
повинен <i>You should do it</i> <i>Ви повинні зробити це</i>	should	слід, треба <i>You should have done it</i> <i>Вам слід було зробити це</i>
повинен <i>You ought to do it</i> <i>Ви повинні зробити це</i>	ought to	треба, годиться, варто <i>You ought to have done it</i> <i>Вам варто було зробити це</i>
могти, мати змогу <i>You may do it</i> <i>Ви можете робити це</i>	may	можливо; все може бути <i>He may have done it</i> <i>Можливо, він зробив це</i>
могти, уміти <i>You can do it</i> <i>Ви можете зробити це</i>	can	неже? не може бути, щоб <i>Can he have done it?</i> <i>Неже він зробив це?</i>
хотіти <i>I warned you but you would do it</i> <i>Я застерігав вас, але ви неодмінно хотіли зробити це</i>	would	напевно, очевидно <i>That would be his house</i> <i>Це, напевно, його будинок</i>

Вправа 30. Перекладіть речення з модальним присудком українською мовою.

1. We can see, hear, smell, taste and touch. 2. You must return these books tomorrow. 3. Can I see you home? 4. You need not do it

today, you *can do* it tomorrow. 5. You *must not argue* about it. 6. We *ought to think* about other people. 7. *Can you tell* me what this is? 8. You *ought to know* that. 9. The children *should learn* figure skating. 10. You *should not be ashamed*. 11. *May we stay* here? 12. He *can say* nothing. 13. You *must be* back in a week. 14. She *can play* the piano and the violin.

2.2. Засоби вираження часових відношень в модальному присудку

Однією з ознак присудка є вказівка на час виконання дії (теперішній, минулий, майбутній), що завжди виражається в англійському присудку його першим елементом. Оскільки в якості першого елемента модального присудка виступають модальні дієслова, які мають тільки одну, незмінвану форму, крім дієслів *can (could), may (might)*, то для вираження часових відношень у модальному присудку вживаються наступні засоби:

- 1) зміна форми модального дієслова: *can — could, may — might*;
- 2) вживання еквівалентів модальних дієслів: *can, may, must*;
- 3) вживання після модального дієслова різних форм інфінітива.

2.3. Модальні дієслова *can, may, must* та їх еквіваленти

Еквівалентами (рівнозначними) модальних дієслів *can, may, must* виступають такі словосполучення:

must — to have to; to be to

can — to be able to

may — to be allowed to

які вживаються у майбутньому та минулому часі. Припустимо вживання еквівалентів і в теперішньому часі.

Таблиця 22

Модальне дієслово Час	Еквіваленти модальних дієслів		
	Present	Past	Future
must — повинен	have } to — has } (йому)* доводиться	had to — (йому) довелося	shall have } to — will have } (йому) доведеться

} **to** —

} **to** —

} **able to** —

} **able to** —

} **able to** —

	am is are (він) повинен, має	was were (він) повинен був, мав	—
can — МОГТИ could — МІГ	am is are (він) може, уміє	was were (він) міг, умів	shall be will be (він) зможе, зуміє

Закінчення табл. 22

Модальне дієслово Час	Еквіваленти модальних дієслів		
	Present	Past	Future
may — МОГТИ might — МІГ	am is are } allowed to — (він) може, має змогу, (йому) дозволяється	was were } allowed to — (він) міг, мав змогу, (йому) дозволялося	shall be will be } allowed to — (він) зможе, буде мати змогу, (йому) дозволять

Примітка: * В таблиці переклад дається лише для III особи однини: «he» (він).

Вправа 31. Перекладіть речення українською мовою. Зверніть увагу на переклад еквівалентів модальних дієслів.

1. I am sorry but I $\left. \begin{array}{l} \text{must} \\ \text{have to} \\ \text{had to} \\ \text{shall have to} \end{array} \right\}$ leave .

2. He $\left. \begin{array}{l} \text{must} \\ \text{has to} \\ \text{had to} \\ \text{will have to} \end{array} \right\}$ answer the letters .

3. We $\left. \begin{array}{l} \text{can} \\ \text{are able to} \\ \text{could} \\ \text{were able to} \\ \text{shall be able to} \end{array} \right\}$ help him .

4. They $\left. \begin{array}{l} \text{may} \\ \text{are allowed to} \\ \text{might} \\ \text{were allowed to} \\ \text{will be allowed to} \end{array} \right\}$ be present at the lesson .

5. She $\left\{ \begin{array}{l} \text{is to} \\ \text{was to} \end{array} \right\}$ arrive by the nine o'clock train .

Вправа 32. Перекладіть еквіваленти модальних дієслів, подані в дужках, англійською мовою. Перекладіть речення українською мовою.

1. He (довелося) say something. 2. They agreed that one who would come first (повинен буде) reserve seats for the rest. 3. I (міг) do sums better than my school friends. 4. We think that he (зможє) substitute for you. 5. Remember, that we (повинні) be at this place not later than eight. 6. He (доводиться) sit up late with his work. 7. You (доведеться) leave at four to catch the train. 8. You (можете) do it for him. 9. (Можу) I ask you to explain the rule once more? 10. You (зможете) start immediately. 11. She (доведеться) do it again.

Вправа 33. Перекладіть речення українською мовою.

1. I am sorry but I *must go*. I *have to answer* many letters. 2. He *has to say* something. 3. You *will have to get up* early tomorrow. 4. The order came that we *were not to leave* the village before dawn. 5. I *was to arrive* in Kiev by the nine o'clock train. 6. Didn't you get my letter saying that we *were to meet* at five? 7. They *were unable to get* in touch with you. 8. He *is able to repair* his car himself. 9. *Are you able to start* immediately? 10. She asked if she *might switch off* the radio. 11. *Is he allowed to join* you? 12. You *will be allowed to stay* with us.

2.4. Переклад модального присудка з різними формами інфінітива

Переклад модального дієслова, яке входить до складу присудка, залежить від того, яка форма інфінітива вживається після нього. Сполучення модального дієслова з неперфектним інфінітивом (*Indefinite, Continuous*) та *Perfect Continuous* вказує на те, що дія, яка виражена модальним присудком, відбувається в теперішньому часі, або буде відбуватися у майбутньому часі, і

перекладається відповідно дієсловом теперішнього або майбутнього часу. Перфектний інфінітив (Perfect Infinitive), крім форми Perfect Continuous, після модального дієслова вказує на те, що дія вже відбулася, і тому такий присудок перекладається дієсловом минулого часу.

Форми інфінітива: Continuous, Perfect, Perfect Continuous після модальних дієслів є ознаками того, що модальне дієслово передає оцінку можливості чи імовірності дії, і тому перекладається українським словом прислівникового характеру, а інфінітив — особовим дієсловом у відповідному часі (теперішньому, майбутньому, минулому).

Таблиця 23

Модальне дієслово	Форма інфінітиву	Приклад
Must* +	Indefinite	<i>He must translate</i> — Він повинен перекладати
	Continuous Perfect-Continuous	<i>He must be translating</i> <i>He must have been translating</i> } Він, напевно, перекладає
	Perfect	<i>He must have translated</i> — Він, напевно, переклав

Примітка. * Вживаються усі модальні дієслова.

Вправа 34. У кожному реченні знайдіть модальний присудок. Зверніть увагу на переклад модальних дієслів з різними формами інфінітива. Перекладіть речення українською мовою (Див. табл. 20 ст. 45).

1. You need not have come to the University, we have no seminars today. 2. Jane's lights are out. She must be asleep. She must have gone to sleep. 3. The grass is wet. It must have rained last night. It must have been raining. 4. He may have already answered your letter. 5. They may be waiting for us downstairs. 6. I ought to have written down his address. 7. You should take care of your health. 8. Her English is rather good, she must be studying hard. 9. She should have mentioned it in their presence. 10. You ought to have been more tolerant. 11. I am afraid it may not stop raining by the evening. 12. Don't

be angry with her. She might have done it by mistake. 13. If nothing happens they may arrive soon.

2.5. Переклад модального присудка із запереченням not

Сполучення модальних дієслів із заперечною часткою *not* виражає відсутність тих відношень, які виражені модальними дієсловами: необов'язковість дії, відмову чи неможливість дії, небажання дії.

Таблиця 24

Модальне дієслово + not	Переклад	Приклади
must not (mustn't)	ні в якому випадку не можна; не треба; не повинен	<i>You must not keep us all waiting</i> <i>Ви не повинні заставляти нас усіх чекати вас</i>
do not have to need not (needn't)	необов'язково, немає потреби	<i>You don't have to answer in English</i> <i>Вам не обов'язково відповідати англійською мовою</i>
be not to	не будемо, не буде	<i>This match is not to take place on Sunday</i> <i>Цього матчу не буде в неділю</i>
ought not to should not (shouldn't)	не слід; бажано не ...	<i>You ought not to waste your money</i> <i>Вам не слід розтрачувати гроші</i> <i>You should not be so impatient</i> <i>Вам не слід бути таким нетерплячим</i>
may not might not	не можна; не дозволено	<i>You may not go swimming</i> <i>Вам не дозволено плавати</i>
cannot (can't) could not (couldn't)	неможливо; не можна; не може бути, не могли	<i>He can not do it</i> <i>Він не може робити цього</i> <i>He can't be doing it</i> <i>Не може бути, що він це робить</i>
would not (wouldn't)	не захотіти; ніяк не ...	<i>He would not listen to me</i> <i>Він ніяк не хоче слухати мене</i>

Вправа 35. Знайдіть значення модальних дієслів та їх еквівалентів у колонці праворуч. Перекладіть речення українською мовою

1. It may or may not be the case. 2. You must not criticize your ideas. 3. You do not have to accept
- | не треба
| не обов'язково

this viewpoint. 4. The fact cannot be denied. 5. The instrument should not be relied upon. 6. The calculation would not agree with the theory. 7. There must not be a mistake in the calculation. 8. I can't hear a word. 9. I can't think how I could have made such a mistake. 10. It must not be true, I am sure. 11. They can't know everything about it. 12. You need not come yourselves. 13. You can not have been mistaken. 14. They could not have got home by nine. 15. You were not to visit them. 16. You need not have worried, everything has turned out all right.

не слід
не бажано
не можна
не дозволено
неможливо
не може бути
ніяк не
не захотіти
не бути повинним

ПРАКТИКА ПЕРЕКЛАДУ

Завдання 1. У кожному реченні:

- а) знайдіть присудок, назвіть його ознаки, визначте його видо-часову форму;
- б) знайдіть підмет за узгодженням та смисловим зв'язком з присудком;
- в) випишіть підмет і присудок, перекладіть їх українською мовою, при необхідності виконуючи синтаксичну перебудову речення.

- 1. As wages and prices are allowed to fall, money is rebated from the transactions sphere, interest rates fall, and full employment is eventually restored by a stimulation of investment.
- 2. As a voter you will be asked to express your opinion on many questions involving economic issues.
- 3. Business is also faced with the problem of choices.
- 4. The structure of markets may also be affected by various laws and government regulations.

rebate — знижати
full employment — повна зайнятість (робочої сили)

involve — містити у собі
issue — питання

Завдання 2. Перекладіть речення, яке поділене на словосполучення та незалежні слова, українською мовою за алгоритмом (стор. 36):

Prices | help to determine | when and where | factories | will be built, | which business | will succeed, | which | will fail, | and | even | the color and style | of the clothing | that | will be manufactured.

Завдання 3. Перекладіть речення українською мовою за алгоритмом (стор. 36):

The term «capital» is often used by business people to refer to money.

2.6. Багатозначність дієслова to have

Переклад дієслова *to have* залежить від того, яким дієсловом воно виступає у реченні: *повнозначним*; *модальним* (еквівалент модального дієслова *must*); *допоміжним* (бере участь у творенні вищо-часових форм: *Perfect Tense, Perfect Continuous Tense*).

Таблиця 25

Дієслово	Переклад	Функція та її ознаки	Приклади
to have*	1) мати, володіти	сміслові дієслово [після нього стоїть іменне словосполучення]	<i>They have a good library</i> <i>У них багато бібліотека (вони мають багату бібліотеку)</i>
		модальне дієслово [після нього стоїть частка <i>to</i>]	<i>You will have to send a telegram</i> <i>Ви повинні будете надіслати телеграму</i>
		допоміжне дієслово [після нього ідуть форми ... V^3/V^{ed} , ... V^{ing}]	<i>I have finished writing my report</i> <i>Я закінчив писати звіт</i>

Примітка. * Форми дієслова to have: have, has, had, shall have, will have.

Вправа 36. Перекладіть речення українською мовою, беручи до уваги функцію дієслова to have.

1. The house *had* a green roof. 2. The book *has* a lot of pictures in it. 3. She *had* to stay home because she did not feel well. 4. We *shall have* to write a translation on Monday. 5. We do not *have* to get up early on Sunday. 6. They *have* made a lot of mistakes. 7. He *has* dinner in the canteen. 8. She *has* to wear glasses. 9. The country *has* a lot

of lakes. 10. The shoes *had* high heels. 11. I *had* not been given enough time. 12. We *have* enough food at home. 13. My friend *had* to cook dinner because his wife was away. 14. They *have* cleaned the house. 15. I *had* been looking for my exercise-book for half an hour before I found it under the paper.

2.7. Багатозначність дієслова to be

Переклад дієслова *to be* залежить від того, яким дієсловом воно виступає у реченні: *повнозначним*; *модальним* (еквівалент модального дієслова *must*); *допоміжним* (бере участь у творенні вищо-часових форм *Continuous*, а також форм *Passive Voice*).

Таблиця 26

Дієслово	Переклад	Функція та її ознаки	Приклади
to be*	1) бути, представляти собою, знаходитись 2) повинен, заплановано 3) не пере-кладається	смислове дієслово-зв'язка [після нього стоїть іменне словосполучення]	<i>Her sister is a doctor</i> — Його сестра — лікар <i>It was important to get there by two o'clock</i> — Важливо було дістатися туди до другої години
		модальне дієслово [після нього стоїть частка <i>To</i>]	<i>He is to take his exam on Monday</i> — Він повинен здавати екзамен в понеділок
		допоміжне дієслово а) [після нього ідуть форми V^3/V^{ed} , V^{ing}]	<i>I was cooking in the kitchen</i> — Я готувала на кухні <i>The walls were papered yesterday</i> — Стіни обклеїли шпалерами вчора
		б) [входить до словосполучення <i>to be + going to</i> — збиратися]	<i>I am going to call on him</i> — Я збираюсь відвідати його

Примітка. * Форми дієслова *to be*: *am, is, are, was, were, shall be, will be*.

Вправа 37. Перекладіть речення українською мовою, беручи до уваги функції дієслова *to be*.

1. What *was* to be done? 2. The landscape *was* breath-taking. 3. The pills *are* for sleeping. 4. The fellow *is* brainy. 5. The tea-party

will be in the garden. 6. The guests *were* welcome. 7. They *were to* start on Wednesday. 8. We *are to* get there before the others. 9. It *is* possible to buy it now. 10. I *am* going to wear a new dress for the party tonight. 11. What *are* you going to do next? 12. It *was* snowing yesterday. 13. I *was* sitting by the fire when somebody knocked at the door.

2.8. Багатозначність форми *used*

Переклад форми *used* залежить від її функції у реченні. Ця форма може бути присудком (*Past Indefinite* від дієслова *to use*); частиною складеного дієслівного присудка (*get used to smth*); модальним словом в складі модального присудка (*used to do*).

Таблиця 27

Дієслово	Переклад	Функція та її ознаки	Приклади
used	1) користувався	сміслові дієслово [присудок V ²]	<i>He used my car</i> — Він користувався моєю машиною
	2) звиклий	частина словосполучення <i>get used to</i> — звикати	<i>You will get used to it</i> — Ви звикнете до цього
	3) часто, бувало, раніше	модальне слово [після нього стоїть частка <i>to</i>]	<i>I used to see him</i> — Я часто зустрічав його <i>There used to be a house here</i> — Раніше тут стояв будинок

Найбільш яскраво різниця між функціями форми *used* виражена в питальній та заперечній формі.

used	He <i>used</i> my car →	Did he <i>use</i> my car?	→ He did not use my car
	He <i>got used</i> to it →	Did he <i>get used</i> to it?	→ He did not get used to it
	He <i>used to</i> see her →	Used he <i>to</i> see her?	→ He used not to see her

Вправа 38. Перекладіть речення українською мовою. Назвіть функцію, у якій вживається форма *used*.

1. They *used* to travel a lot every year. 2. This building is now a shop. It *used* to be a cinema. 3. When I was a child I *used* to go swimming every day. 4. He is *used* to swimming. He got *used* to hard work. 5. Don't worry. Some day you will get *used* to speaking English. 6. I *used* to have dinner at three. 7. Who *used* my pen? 8. When did you *use* your dictionary last? 9. He did not get *used* to speaking in public.

2.9. Переклад модальних словосполучень **had better, would rather, would sooner**

Модальний присудок може включати в себе не лише модальне дієслово, але й модальні словосполучення *had better, would rather, would sooner*, які передають модальні відношення до дії (пораду та перевагу).

Таблиця 28

Значення словосполучення	Модальне словосполучення	Приклади
порада:	had better — краще б	<i>You had better walk — Вам краще б йти пішки</i>
перевага:	would rather } віддав би перевагу; would sooner } вважав би за краще	<i>She } would rather } drive than walk</i> <i> } would sooner }</i> <i>Вона вважала б за краще їхати, а не йти пішки</i>

Вправа 39. Перекладіть речення, до складу присудків яких входять модальні словосполучення *had better, would rather, would sooner*.

1. We would rather stay home. 2. She would rather not go to class tomorrow. 3. He would rather not have gone to class yesterday. 4. We had better not go any further. 5. I would rather not stop yet. 6. I would sooner that you keep quiet about it. 7. I would rather you did not say a word about it. 8. I would better go home. 9. I would better not wake him up.

ПРАКТИКА ПЕРЕКЛАДУ

Завдання 1. В кожному реченні:

- знайдіть сполучники та визначіть границі простих речень, що входять до складних речень;
- знайдіть присудок, назвіть його тип;
- за узгодженням та смисловим зв'язком з присудком знайдіть підмет;
- випишіть підмет та присудок і перекладіть їх українською мовою.

1. If government is to establish policies in pursuit of full employment, different approaches are needed to address the different types of employment.

pursuit — пошук,
прагнення

2. We still have much to learn about the process of inflation as well as about its relation to other macroeconomic problems, such as economic growth and unemployment.

3. Other English banks used to issue their own notes, but now they all use the Bank of England notes.

note — вексель,
банкнота

4. The pound is not the only currency whose price has to be carefully controlled.

currency —
валюта

5. Whether exporting companies are large or small, they have to rely on specialists to achieve the most efficient method of receiving payment.

Завдання 2. В реченні

а) знайдіть присудок підрядного речення, беручи до уваги, що він «розщеплений» обставинними словами;

б) випишіть підмет і присудок підрядного речення та перекладіть їх українською мовою;

в) перекладіть речення, поділене на словосполучення, українською мовою.

Interdependence | also | means | that | countries | have to work | together | more closely, | and, | to a certain extent, | rely | on each other | for prosperity.

interdependence —
взаємозалежність
prosperity —
добробут

Завдання 3. Перекладіть речення українською мовою за алгоритмом (стор. 36).

It is true that capital used to be exported even before the epoch of imperialism.

3. Складений дієслівний присудок

Складений дієслівний присудок являє собою сполучення двох смислових дієслів (*дієслово + дієслово*).

Перше дієслово не має повного значення і тому воно вимагає наявності іншого дієслова. Як перший елемент присудка воно узгоджується з підметом в особі та числі, а також має ознаки часу. Друге дієслово, яке стоїть після нього, може мати форму інфінітива (*to V⁰*) або герундія (*V^{ing}*). Оскільки вибір цих форм залежить від першого дієслова, всі дієслова, які починають складений дієслівний присудок, розподіляються на три групи: 1) ті, після яких вживається лише інфінітив; 2) ті, після яких вживається лише герундій; 3) ті, після яких вживається як інфінітив, так і герундій.

Таблиця 29

I група: ...+ to V ⁰	II група: + V ^{ing}	III група: + to V ⁰ /V ^{ing}
agree — згоджуватися decide — вирішувати demand — вимагати desire — бажати fail — терпіти невдачу forget — забувати hesitate — вагатись hope — надіятися intend — мати намір learn — учити offer — пропонувати plan — планувати prepare — готувати refuse — відмовляти(ся) seek — намагатися seem — здаватися try — намагатися want — хотіти wish — бажати	admit — визнати appreciate — цінувати avoid — уникати consider — вважати delay — зволікати finish — закінчувати keep — продовжувати mind — заперечувати enjoy — одержувати задоволення postpone — відкладати practise — практикувати regret — жалкувати remember — пам'ятати report — повідомляти	begin — починати continue — продовжувати hate — ненавидіти like — любити love — любити prefer — надавати перевагу start — починати

Приклади		
<i>He forgot to lock the door</i> <i>Він забув замкнути двері</i>	<i>Would you mind my opening the window?</i> <i>Ви не заперечуєте, якщо я відчиню вікно?</i>	<i>They started</i> { <i>to read</i> <i>reading</i> <i>Вони розпочали читати</i>

Вправа 40. Використайте відповідні форми після виділених дієслів. Перекладіть речення українською мовою.

1. They *agreed* (to begin, beginning) the work. 2. I *remember* (to sit, sitting) in your office a month ago. 3. They all *kept* (to do, doing) their work. 4. He *began* (to read, reading) after breakfast. 5. She *hates* (to ride, riding) his bicycle. 6. They *continued* (to eat, eating) in silence. 7. She *failed* (to pass, passing) the exam. 8. They *practise* (to play, playing) tennis. 9. We *hope* (to see, seeing) them soon. 10. He *delayed* (to visit, visiting) them. 11. We *are planning* (to go, going) there. 12. I *refused* (to shake, shaking) hands with him. 13. He *started* (to rub, rubbing) his hands together. 14. She *kept* (to nod, nodding) her head.

Вправа 41. Перекладіть речення із складеним присудком українською мовою.

1. The company goes on making the same products. 2. The technological age demands understanding the written word. 3. We set about doing our lessons. 4. Keep on smiling. 5. They decided not to go out because of the weather. 6. He forgot to lock the door. 7. She offers to look after my child. 8. Would you mind opening the door? 9. He seems to like the idea. 10. I like cooking. I like to cook. 11. I prefer to go to the cinema. I prefer going to the cinema. 12. We enjoyed sitting by the sea. 13. She regrets being the one to have to tell him. 14. He was considering buying a new car. 15. We hope to begin studying French next semester. 16. I learned to swim when I was five.

4. Складений іменний присудок

Складений іменний присудок являє собою сполучення дієслова та іменної частини: іменника, займенника, прикметника, числівника, неособової форми дієслова (V^3/V^{ed}).

Таблиця 30

Складений іменний присудок	Приклади
<i>is*</i> + { <ul style="list-style-type: none"> іменник займенник прикметник числівник неособова форма дієслова (V^{ed}/V3) 	<i>He is a student</i> — Він студент <i>The bag is mine</i> — Сумка моя <i>He is happy</i> — Він щасливий <i>He is nineteen</i> — Йому 19 років <i>He seems tired</i> — Він здається стомленим

Примітка: * Вживаються усі особові форми дієслова *to be* та інші дієслова-зв'язки.

4.1. Дієслова-зв'язки

Дієслово в особовій формі, яке стоїть на початку іменного присудка, називається *дієсловом-зв'язкою*. Звичайно воно виражене однією з форм дієслова *to be* (*am, is, are, was, were, shall be, will be*), проте у функції дієслова-зв'язки можуть також вживатися і інші дієслова.

Таблиця 31

Дієслово-зв'язка	Приклади
become get grow turn	<i>They looked happy</i> — Вони виглядали щасливими <i>He remains a bachelor</i> — Він залишається холостяком <i>She seems restless</i> — Вона здається стривоженою <i>You stay young</i> — Ви залишаєтесь молодим <i>Her voice sounded surprised</i> — Її голос звучав здивовано <i>They grew tired</i> — Вони втомилися <i>I fell ill</i> — Я захворів <i>The leaves turned yellow</i> — Листя пожовкло
appear seem	
look — виглядати	
remain stay	
taste — мати смак, смакувати	

Вправа 42. Перекладіть речення із складеним іменним присудком українською мовою.

1. *They grew uncomfortable.*
2. *His face went pale at this sight.*
3. *Her eyes are blue.*
4. *The apples taste watery.*
5. *Smoking is harmful.*
6. *Water is a liquid.*
7. *The woman looked happy.*
8. *I got tired.*
9. *It is getting dark.*
10. *They got very angry.*
11. *He became a bank*

clerk. 12. I feel happy. 13. The girl did not seem tired. 14. We feel worried about it. 15. The flowers smell sweet. 16. The soup tastes good. 17. He remained sad. 18. They appear relaxed after their vacation. 19. Do you feel nervous before the examinations? 20. The idea seemed improbable to everybody. 21. He became very sick. 22. Your garden looks nice.

5. Фразеологічний присудок

Фразеологічний присудок являє собою стійке словосполучення (дієслово + іменник + прийменник).

Особливістю такого присудка є те, що більшість словосполучень перекладається одним дієсловом, яке утворюється від кореневої основи іменника, що входить до його складу: *to make use of* = *to use* = користуватися.

Проте є словосполучення, переклад яких дається лише у словнику:

to be under way — здійснюватися; *to bring into being* — здійснювати; *to bring home to* — переконувати; *to call into being* — створювати; *to give way to* — поступатися; *to take advantage of* — скористатися; *to take part in* — брати участь; *to take place* — відбуватися та ін.

Вправа 43. Напишіть дієслова, якими перекладаються подані стійкі словосполучення, беручи до уваги виділені іменники. Перекладіть словосполучення українською мовою.

1. to be in agreement with	2. to be in charge of
3. to bear in mind	4. to bring into action
5. to give consideration to	6. to lay emphasis on
7. to make arrangements	8. to make appearance
9. to make mention of	10. to make estimates
11. to make provision for	12. to make use of
13. to put into effect	14. to take into account
15. to take into consideration	16. to take care of

ПРАКТИКА ПЕРЕКЛАДУ

Завдання 1. В кожному реченні:

а) знайдіть сполучники та сполучникові слова і вкажіть, які з них виступають абсолютними ознаками складнопідрядного речення;

б) назвіть присудки, в яких модальне дієслово перекладається словом прислівникового характеру;

в) випишіть та перекладіть підмет і присудок кожного речення українською мовою, беручи до уваги явище «розщеплення» присудка.

1. Economics deals with two worlds: the «world that is» and the «world that ought to be».	deal with — мати справу (з)
2. Economic systems may be classified as traditional, command, or market systems.	
3. Government loans have enabled thousands of farmers who may have been forced into bankruptcy to continue farming their land.	loan — позика bankruptcy — банкрутство, неспроможність
4. It is strange that so little attempt should have been made to prove or to refute it.	refute (v) — спростовувати
5. Today there are people who still argue that our country should promote a «favorable balance of trade», that the federal government should do what it can to restrict imports and promote exports.	argue (v) — доводити promote (v) — сприяти favorable balance of trade — сприятливий торговий баланс
6. Their formal training may have ended many years ago, and thus they may have missed not one generation of change.	

Завдання 2. Перекладіть українською мовою речення, поділене на словосполучення та незалежні слова, звертаючи увагу на те, що його присудок «розщеплений» словосполученням. При перекладі поєднайте «розщеплені» частини присудка.

It relies on the effect that a commodity produced <i>may</i> for some reason or other <i>not be able to find</i> a buyer, and that a producer who has already sold <i>may</i> for some reason or other <i>not want to buy</i> again immediately.	rely (v) — покладатися commodity — товар
--	---

Завдання 3. Перекладіть речення українською мовою за алгоритмом.

Items that cannot be provided by the market system and so must be furnished by government are known as public goods and services.	item — окремий предмет furnish (v) — постачати public goods — суспільні блага service — послуга
---	--

Деякі особливості вживання форм присудка в підрядних реченнях

Відносна *смістова незалежність* додаткових та обставинних підрядних речень урівноважується їх *граматичною залежністю* від головного речення, що проявляється в особливостях вживання форм присудка в підрядних реченнях. Це явище англійської граматики знайшло своє вираження у *Правилі узгодження часів (Sequence of Tenses)*, а також у характері вживання форм присудка в підрядних реченнях умови та часу.

1. Правило узгодження часів (Sequence of Tenses)

Згідно з *Правилом узгодження часів (Sequence of Tenses)* форма присудка у додатковому підрядному реченні залежить від форми присудка головного речення.

Якщо присудок головного речення виражений дієсловом в одній із форм минулого часу (частіше всього *Past Indefinite*), то присудок підрядного речення також повинен стояти в одній із форм минулого часу: *Past Indefinite*, *Past Continuous*, *Past Perfect*, *Past Perfect Continuous*, *Future in the Past*.

Аналогічного явища в українській мові немає, і тому при перекладі англійського речення українською мовою, необхідно враховувати фактори *одночасності* дії присудків головного та підрядного речення, *передування* однієї дії іншій і *наступності* дії.

Таблиця 32

Головне речення	Підрядне речення	Характер дії	
<i>He knew</i> Він знав	(that) <i>they</i> (що) вони	{ <ul style="list-style-type: none"> <i>had written</i> — написали <i>had been writing</i> — все ще пишуть <i>wrote</i> <i>were writing</i> — пишуть 	передування одночасність
		} <ul style="list-style-type: none"> <i>would write</i> — будуть писати 	наступність

Вправа 44. Знайдіть присудки головного і підрядного речення. Визначіть характер дії присудків відносно одне одного (одночас-

ність, передування, наступність). Перекладіть речення українською мовою.

1. We asked our guests if they had had a good journey. 2. Ann said she would be sixteen next September. 3. She said that she had not met him before. 4. I found out that they had gone to the Crimea. 5. Tom said that he was staying in England for another year. 6. She asked whether there was much snow there in winter. 7. Ann asked John if he liked her new dress. 8. His father said that they could go. 9. We said that we should finish the experiment as soon as possible. 10. Ann asked if she might have another piece of cake. 11. No one knew the men who were standing outside the room.

ПРАКТИКА ПЕРЕКЛАДУ

Завдання 1. В кожному реченні

а) знайдіть присудок та вкажіть його тип і ознаки.

б) знайдіть підмет за узгодженням з присудком; випишіть підмет і присудок та перекладіть їх українською мовою.

1. The nation's factories stopped producing automobiles.

2. In the short run, dynamic repercussions must be taken into consideration.

3. If the payment is to be in dollar, the customer is not permitted to purchase a stronger currency.

4. Measurable commodities came to be used as mediums of exchange.

5. The jobber seeks to maximize his profitable business by adjusting his buying and selling prices.

6. Some businesses only seek to earn enough to cover their operating costs.

repercussion — відгук, віддавання

customer — споживач
currency — валюта

exchange — обмін

jobber — маклер

profitable —

прибутковий

price — ціна

operating costs —

експлуатаційні

витрати

seek — намагатися

Завдання 2. Перекладіть речення українською мовою за алгоритмом (стор. 36).

Producers seek to maximize their profits, and this objective impels them to use the

productive resources —
виробничі ресурси

most efficient combinations of productive resources to produce the goods and services that consumers want to buy. | goods and services — товари та послуги

2. Видо-часові форми присудка в підрядних реченнях умови та часу

В англійських підрядних обставинних реченнях умови та часу після сполучників *if, unless, when, before, as soon as, until, after* присудок не має форми майбутнього часу, не дивлячись на те, що він виражає дію, яка буде відбуватися у майбутньому. Українською мовою такий присудок перекладається дієсловом майбутнього часу:

Таблиця 33

Тип підрядного речення	Приклади	Сполучник
умови	<i>If you help me I shall do this work</i> <i>Якщо ви допоможете мені, я зроблю цю роботу</i>	If
часу	<i>He will help you when he comes back</i> <i>Він допоможе вам, коли повернеться</i>	when

Примітка. Треба пам'ятати, що сполучники *when, if* можуть також поєднувати головне і додаткове підрядне речення. У цьому випадку присудок підрядного речення має форму майбутнього часу

He knows when they will return — Він знає (що знає?), коли вони повернуться

I wonder if he will ring me up — Цікаво (що цікаво?), чи він зателефонує мені

Вправа 45. Перекладіть дієслова в дужках англійською мовою, беручи до уваги правило вживання форм присудків у підрядних реченнях умови та часу. Перекладіть речення українською мовою.

1. We shall join you *as soon as* we (будемо) ready. 2. They will show us the photographs *if* they (отримають) them. 3. He will tell us the news *before* he (поїде) to London. 4. They will give me their new address *if* they (переїдуть) to a new house. 5. He will ring you up *as soon as* he (повернеться). 6. They will give Jane my message *when* she (прийде) from lunch. 7. I shall ask for their telephone number *if* I (побачу) them. 8. I shall let you know what happens *if* I (переговорю) to him. 9. I don't know *when* I (прийду).

ПРАКТИКА ПЕРЕКЛАДУ

Завдання 1. В кожному реченні:

- а) знайдіть сполучники і сполучникові слова та перекладіть їх;
 б) знайдіть присудки головного і підрядного речення та визначіть характер їх узгодження: одночасність, передування, наступність;
 в) випишіть підмет і присудок кожного речення та перекладіть їх українською мовою.

1. The physiocrats argued that the products of agriculture and other natural resources were the true sources of wealth.

2. Producers know that if they don't satisfy consumer demand, their competitors will.

consumer demand —
 споживчий попит
 competitor —
 конкурент
 underpaid —
 низькооплачуваний

3. Because workers were underpaid, Marx went on, they would be unable to buy goods and services which they produced.

4. The heart of Smith's economic philosophy was his belief that the economy would work best if left to function without government regulation.

5. It simply says that when money wages fall, prices too will fall to the same extent.

6. When taxes are reduced, individuals and business firms will have more money available to spend for the things which they want.

Завдання 2. Перекладіть речення, поділене на словосполучення та незалежні слова, українською мовою. Поясніть, чому слово *to* в цьому реченні не може бути *часткою to*.

| He | reasoned | that | if, | for example, | gov-
 ernment | spent | money | on public works, |
 the income | received | by formerly idle work-
 ers | would lead | *to* increased demand | and |
 the restoration | of full employment.

income — прибуток
 idle worker —
 незайнятий
 робітник
 full employment —
 повна зайнятість

Завдання 3. Перекладіть речення українською мовою за алгоритмом.

If world economic growth continues to average about two percent annually, nearly half the world's people will live in countries where population growth exceeds economic growth.

Наказовий спосіб дієслова

Дієслово у наказовому способі виражає наказ, прохання чи дозвіл.

Форма наказового способу утворюється за допомогою слова *let* + займенник в орудному відмінку + інфінітив без частки «to» для усіх осіб (крім II особи однини і множини (*you*), форма якої повністю співпадає з інфінітивом без частки *to*).

Заперечна форма наказового способу утворюється за допомогою частки «*not*», яка стоїть перед інфінітивом.

Таблиця 34

	Форми наказового способу	Приклади
Стверджувальна форма	$\text{Let}^* + \left. \begin{array}{c} \text{me} \\ - \\ \text{him} \\ \text{her} \\ \text{it} \\ \text{us} \\ \text{them} \end{array} \right\} + V^0$ $V^0!$	<i>Let me read</i> — Давайте я прочитаю (Нехай читатиму) <i>Let him read</i> — Нехай він читає <i>Let her read</i> — Нехай вона читає <i>Let us read</i> — Читаймо <i>Let them read</i> — Нехай вони читають <i>Read! Читай! Читайте!</i>
Заперечна форма	$\text{Let} + \left. \begin{array}{c} \text{me} \\ - \\ \text{him} \\ \text{her} \\ \text{it} \\ \text{us} \\ \text{them} \end{array} \right\} \text{not } V^0$ $\text{Don't } V^0!$	<i>Let me not read</i> — Давайте я не читатиму (Нехай не читатиму) <i>Let him not read</i> — Нехай він не читає <i>Let her not read</i> — Нехай вона не читає <i>Let us not read</i> — Не читаймо <i>Let them not read</i> — Нехай вони не читають <i>Don't read! Не читай! Не читайте!</i>

Примітка. *Слово «let» не лише бере участь у творенні наказового способу, але й може бути повнозначним дієсловом:

to let — дозволяти: $\left| \begin{array}{l} \text{I let you read} \text{ — Я дозволяю тобі читати} \\ \text{I don't let you read} \text{ — Я не дозволяю тобі читати} \end{array} \right.$

Вправа 46. Знайдіть форми наказового способу та перекладіть речення українською мовою.

1. Be kind to him.
2. Let us be honest about it.
3. Don't be a child.
4. Let us be quick.
5. Don't be so curious.
6. Let the dog in.
7. Be our guide.
8. Don't be nervous.
9. Let me help you.
10. Let me speak to him about it.
11. Let me not speak to him.
12. Let them do this exercise again.
13. Call me some other time.
14. Be slow to promise and quick to perform.
15. Let him say it.
16. Let her go and see her friend.
17. Let it be as you wish.
18. Let him come at any time.
19. Don't let him come.
20. Let us do it for you.

ПРАКТИКА ПЕРЕКЛАДУ

Завдання 1.

а) Знайдіть в реченнях присудки, які мають форму наказового способу та вкажіть їх ознаки.

б) Перекладіть речення українською мовою.

1. Let us examine these public policies which lie at the base of the new industrial state.
2. This idea was expressed in the slogan «let people do as they choose».
3. Let us turn now to the interaction of various parts and the working of the Keynesian system as a whole.
4. Let me offer two general policy recommendations.

interaction —
взаємодія
as a whole —
у цілому

Завдання 2. Перекладіть речення українською мовою. Вкажіть, яке словосполучення є внесенням. Зверніть увагу на переклад прийменника *of* у словосполученні «of these things».

Assume, | to make it quite simple,
| that | the elasticity | of demand |
for some | of these things, | and |
wherefore | indirectly | for labor, |
is unity. |

assume — вважати, припускати
elasticity of demand —
еластичність попиту
unity — одиниця, єдність
wherefore — з цієї причини

1. Багатозначність дієслова *to do*

Переклад дієслова *to do* залежить від того, яким дієсловом воно виступає у реченні: *смісловим, дієсловом-замінником, допоміжним дієсловом чи вставним словом.*

Таблиця 35

Дієслово	Переклад	Функція	Приклади
to do*	1) робити, виконувати	сміслове дієслово	<i>He does his duty</i> <i>Він виконує свій обов'язок</i>
	2) дієслово, яке передує дієслову <i>to do</i> в реченні	дієслово-замінник	<i>I speak English as you do Ukrainian</i> <i>Я розмовляю англійською так само, як ви розмовляєте українською</i>
	3) будь-ласка, все ж таки, дійсно, справді	вставне слово	<i>I did say so and I do say so now.</i> <i>Я справді сказав це і кажу це зараз</i> <i>Do come back soon</i> <i>Будь-ласка, повертайся швидше</i>

4) не перекладається	допоміжне дієслово	<i>Do not go there!</i> <i>Не ходіть туди!</i> <i>When do you wake up?</i> <i>Коли ви прокидаєтесь?</i>
----------------------	--------------------	--

Примітка. * Форми дієслова to do: do, does, did.

Вправа 47. Перекладіть речення з дієсловом *to do* українською мовою.

1. He never eats oranges and neither *do* I. 2. He *does* not want to speak with us. 3. I *do* not do ironing very often. 4. I have a lot of work to *do*. 5. You *do* look nice today. 6. We *did* admire his clever remarks. 7. *Do* they agree with us? 8. *Do* have some coffee.

ПРАКТИКА ПЕРЕКЛАДУ

Завдання 1. 1) В кожному реченні

а) знайдіть дієслово *to do* та визначіть його функцію;
 б) знайдіть підмет та присудок, випишіть їх та перекладіть українською мовою.

2) Перекладіть речення українською мовою.

1. I do believe, however, that it is true and that men need not so much to be informed as reminded.

2. Some stock markets do have a physical location that people can see and visit.

3. Even the industry's lowest bidder will not charge less than its marginal cost; if it did, it would earn less than a normal profit and should look for a more valuable way of using its resources.

4. If the buyer does not pay the bank for the bill then the bank has recourse to the exporter for the loss.

5. The bank also looks after the bank account of the Government just like an ordinary bank does for its customers.

stock market — фондова біржа, ринок акцій
 bidder — особа, що пропонує ціну
 marginal cost — граничні (податкові) витрати
 earn — заробляти, отримувати
 bill — рахунок, вексель
 loss — втрата, збиток
 account — рахунок
 to have recourse to — звертатися за допомогою

Завдання 2. Перекладіть речення українською мовою за алгоритмом.

As was already pointed out, | this | need not | framework — основа,
 have led | to mistakes, | but | it | undoubtedly | структура
 does explain | both | the static framework | of prevalence — перевага
 the arguments | and | the prevalence | of underconsumptionism —
 underconsumptionism | amongst the opposition. настрої прихильників
 недоспоживання

УМОВНИЙ СПОСІБ ДІЄСЛОВА

Факт, про який повідомляється у реченні, може бути поданий як реальний, уявний і нереальний. Для вираження реальної події присудок вживається у формі *дійсного способу*; для вираження уявних і нереальних подій присудок вживається у формі *умовного способу*.

1.1. *Форми умовного способу англійського дієслова*

Англійське дієслово має різні форми умовного способу на відміну від українського, яке має лише одну форму (дієслово минулого часу + би (б): читав би).

Таблиця 36

Назва форми		Форми умовного способу		
Non-Perfect (неперфектні форми)	Active	V⁰	V²	should would] V⁰
	Passive	be V³	were V³	should would] be V³
Perfect (перфектні форми)	Active		had V³	should would] have V³
	Passive		had been V³	should would] have been V³

Таблиця 37

Назва форми	Форми умовного способу дієслова <i>to ask</i>
-------------	---

Non-Perfect (неперфектні форми)	Active	<i>ask</i>	<i>asked</i>	<i>should ask</i> <i>would ask</i>
	Passive	<i>be asked</i>	<i>were asked</i>	<i>should be asked</i> <i>would be asked</i>
Perfect (перфектні форми)	Active		<i>had asked</i>	<i>should have asked</i> <i>would have asked</i>
	Passive		<i>had been asked</i>	<i>should have been asked</i> <i>would have been asked</i>

1.2. Засоби вираження уявності та нереальності події в англійському реченні

В українському реченні прислівники *зараз, завтра, тоді, учора, минулого року* та ін. являються невід’ємною ознакою уявності чи нереальності події, вираженої дієсловом умовного способу. На відміну від українського дієслова сама форма англійського дієслова свідчить про уявність чи нереальність події.

Перфектні форми умовного способу англійського дієслова говорять про нереальні факти, а неперфектні — про уявні, які могли б статися при певних умовах.

уявний факт	<i>If you gave me the text I would translate it</i>	Коли б ти дав мені текст, я б переклав його
нереальний факт	<i>If you had given me the text I would have translated it</i>	Коли б ти тоді дав мені текст, я б переклав його

Вправа 48. Напишіть форми умовного способу дієслів: to ring, to take, to discuss.

Вправа 49. Беручи до уваги форми умовного способу, визначіть, які з присудків виражають а) нереальну подію; б) уявну подію.

1. *Had* (якби) *it not been for your help they would not have finished* the work in time. 2. *He could have managed* it alone. 3. *I wish you knew* him well. 4. *I wish I had never thought* of it. 5. Even if the work *were* twice as difficult *I would not refuse* to do it. 6. *I would have given* you a different answer. 7. *If I were* in your place *I would try* harder.

1.3. Переклад дієслів у формі умовного способу

Англійські дієслова у різних формах умовного способу перекладаються єдиною можливою для української мови формою: дієсловом минулого часу + *би* (сказав *би*) зі сполучниками *щоб*, *начебто*, *якби*, *навіть*, *якщо б*.

(he)	<i>ask (V⁰)</i>	} (він) <i>просив би</i>	<i>щоб</i> <i>якщо</i> <i>навіть якби</i> <i>якби не</i> <i>начебто</i>
	<i>asked (V²)</i>		
	<i>would ask (would V⁰)</i>		
	<i>had asked (had V³/V^{ed})</i>		
	<i>would have asked</i>		

1.4. Труднощі перекладу англійського присудка у формі умовного способу

При перекладі англійського присудка у формі умовного способу виникають труднощі, які пов'язані з тим, що майже всі форми умовного способу співпадають з формами дійсного способу. Лише наявність ряду *додаткових ознак* дозволяє визначити, що в реченні вживається саме форма умовного способу, а не дієслово в *Present Indefinite*, *Past Indefinite*, *Past Perfect*, *Future in the Past* чи модальне дієслово.

Таблиця 38

Приклади (дійсний спосіб)		Форми дієслова, які співпадають в дійсному та умовному способі	Приклади (умовний спосіб)
Present Indefinite Active	<i>They usually come and see us in autumn</i> <i>Вони звичайно приїждять до нас восени</i>	V ⁰	<i>We insist that they come and see us in autumn</i> <i>Ми наполягаємо, щоб вони приїхали до нас восени</i>

Past Indefinite Active	<i>She gave us her address</i> <i>Вона дала нам свою адресу</i>	V ²	<i>I wish she gave us her address</i> Прикро, що вона не дає <i>нам своєї адреси</i> <i>(Я бажаю, щоб вона дала адресу)</i>
Past Indefinite Passive	<i>We were given a different answer</i> <i>Ми отримали іншу відповідь</i>	were V ³	<i>I wish we were given a different answer</i> Прикро, що ми отримали <i>таку відповідь</i> <i>(Я бажаю, щоб ми отримали іншу відповідь)</i>
Past Perfect Active	<i>They had met before we came</i> <i>Вони зустрілися до того, як ми прийшли</i>	had V ³	<i>If only they had met before we came!</i> Якби тільки вони зустрілись <i>до того, як ми прийшли!</i>
Past Perfect Passive	<i>The letter had been typed by five o'clock</i> <i>Лист надруковано до п'ятої години</i>	had been V ³	<i>If the letter had been typed by five o'clock, it would have been sent in time</i> Якби лист було надруковано <i>до п'ятої години, його б відіслали вчасно</i>
Модальний присудок	<i>You should let her stay longer</i> <i>Вам слід дозволити їй залишитися довше</i>	should would] V ⁰	<i>It is important that she should stay longer</i> Важливо, щоб вона залишилася <i>довше</i>
Future in the Past	<i>He said that he would have done it by tomorrow</i> <i>Він сказав, що зробить це до завтра</i>	should would] have V ³	<i>If they had any free time they would have done it</i> Якби вони мали вільний час, вони зробили б це

Таблиця 39

№	Ознаки наявності присудка у формі умовного способу	Приклад
---	--	---------

1	<p>It is advisable It is desirable It is important It is necessary It is proposed It is possible</p>	<p>Бажано Бажано Важливо Необхідно Пропонується Можливо</p>	<p>} that — } щоб</p>	<p><i>It is desirable that he</i> $\frac{go}{should\ go}$ <i>there</i> Бажано, щоб він поїхав туди</p>
2	<p>It is (high) time that</p>	<p>Час (щоб)</p>		<p><i>It is (high) time (that) you knew grammar</i> Час, щоб ви знали граматику</p>
3	<p>ask command demand insist order prefer propose recommend require suggest</p>	<p>просити наказувати вимагати наполягати наказувати надавати перевагу пропонувати рекомендувати вимагати пропонувати</p>	<p>} that — } щоб</p>	<p><i>We insist that he</i> $\frac{go}{should\ go}$ <i>there</i> Ми наполягаємо, щоб він поїхав туди</p>
4	<p>wish (that)</p>	<p>бажати (щоб) (прикро, що не...)</p>		<p><i>I wish you</i> } $\left. \begin{array}{l} were\ given \\ the\ book \\ had\ been \\ given\ the\ book \end{array} \right\}$ (Я б хотів щоб вам дали книжку) Прикро, що вам не дали книжку</p>
5	<p>had I* (informed* you) were it* (not 20 miles away)</p>	<p>Якби (я* інформував вас) Якби це було не за 20 миль</p>		<p><i>Had I informed you we would have met earlier</i> Якби я інформував вас, ми б зустрілися раніше</p>

Закінчення табл. 39

№	Ознаки наявності присудка у формі умовного способу	Приклад
---	--	---------

6	if if only } — якби, якби тільки even if — навіть якщо б unless — якщо б не as if as though } — начебто but for — якби не so that — щоб lest — якби не, щоб не	<i>They were laughing as if it were a joke</i> <i>Вони сміялися, начебто це був жарт</i>
7	had better would sooner } — краще б	<i>You had better go there yourselves</i> <i>Краще б ви поїхали туди самі</i>

Примітка. * Всі особові займенники: I, you, he, she, it, we, they.

Вправа 50. Перекладіть речення українською мовою згідно з моделями, беручи до уваги ознаки умовного способу.

I	<i>It is necessary that he obey his parents</i> <i>He should obey his parents</i>	} <i>Необхідно, щоб він слухався своїх батьків.</i>
---	--	---

1. *It is important that you do this work.*
2. *It is requested that nobody should know about it.*
3. *It is desirable that you be in time.*
4. *It is advisable that everybody consult a doctor before going to the south.*
5. *It is strange that he should say such a thing.*

II	<i>They demanded that she come immediately</i>	} <i>Вони вимагали, щоб вона прийшла негайно.</i>
----	--	---

1. Does your teacher *demand that you answer* at the chalkboard?
2. Her parents *insist that she do* her morning exercises every day.
3. We *have arranged that she be met* at the station.
4. The teacher *recommends that you work hard* at your English.
5. The doctor *suggested that he should not smoke.*

III	<i>It is warm today as if it were spring</i>	} <i>Сьогодні тепло, начебто весна.</i>
-----	---	---

1. She looks *as if* she *were* ill. 2. I am *so* hungry, I *could* eat a horse. 3. I shall give it to you *lest* you *should* get into trouble. 4. The house *would be* comfortable to live in *but for* the constant noise. 5. *Even if* the work *were* twice as difficult I *would not* refuse to do it. 6. They spoke about the book *as though* they themselves *had been* the authors. 7. *If only* I *had listened* to your advice! 8. *It is time* you *knew* grammar. 9. *It is high time* you *had changed* your opinion of him.

IV

He would not recognize you

} *Він не пізнав би вас.*

1. I *would have given* you a different answer. 2. Nobody *would have blamed* them. 3. He *could have managed* it alone. 4. One *might have thought* you forgot something. 5. To describe his appearance *would require* the language of an Eastern story-teller. 6. He *would have understood* you. 7. So *be* it then.

V

If $\frac{\text{he knew}}{\text{he had known}}$

$\frac{\text{he would visit them}}{\text{he would have visited them}}$

} *Якби він знав, він відвідав би їх.*

1. If he *were* really my friend he *would call* me. 2. If the rain *stopped* we *would go* for a walk. 3. The skates *would fit* you if they *were* properly *adjusted*. 4. I *could do* it today if I *had* any free time. 5. If I *were* in your place I *would try* harder. 6. If we *had not lost* our way we *would have arrived* sooner. 7. If you *had let* me know that you wanted to speak to me I *would have called* on you.

VI

Had you informed us earlier, we would have taken the necessary steps.
Якби ви повідомили нас раніше, ми б вжили необхідні засоби.

1. *Had they known* that he was there, they *would have called* him. 2. *Had it not been* for your advice, I *would have acted* differently. 3. *Had it not been* for your help they *would not have finished* the work in time. 4. *Were* I in your place I *would be* very worried. 5. *Were* I you I *would take* a taxi.

VII

<p><i>I wish we</i> } <i>saw</i> them more often <i>had seen</i> them more often</p>	<p><i>Прикро</i>, що ми <i>не</i> часто <i>бачимось</i> з ними. <i>Прикро</i>, що ми <i>не</i> часто <i>бачились</i> з ними.</p>
---	---

1. I wish you knew him well. 2. They wish you read more. 3. We wished he had not known about that. 4. I wished she had not come. 5. I wish I had had more time. 6. I wish I had never thought about it.

Вправа 51. Знайдіть речення, присудок яких має форму умовного способу, та вкажіть його ознаки. Перекладіть подані речення українською мовою.

1. It is high time you understood it is no joking matter. 2. If only I had known the kind of man he was. 3. If you happen to be at the meeting, congratulate him. 4. If a child does not go to a good school, he can not go to a good university. 5. Whatever be the reason for it we cannot tolerate it. 6. He left a message lest she should forget to ring him up. 7. If you come and see us in autumn, you will enjoy a lot of fruit. 8. The congress demanded that the law continue to operate. 9. She looks as if she were tired. 10. Would you have made the mistake if you had known the rule? 11. They are sure to get a good job if they work hard. 12. He had told us the truth before he left. 13. Where would you go if you were on leave? 14. She said that she would work hard. 15. We knew that they would catch the train. 16. Even if he told the truth, nobody would believe him. 17. He acts as though he were rich.

ПРАКТИКА ПЕРЕКЛАДУ

Завдання 1. 1) В кожному реченні:

а) знайдіть присудок в умовному способі та вкажіть його ознаки;

б) знайдіть підмет та присудок і перекладіть їх українською мовою.

2) Перекладіть речення українською мовою.

1. Although the book was written, it probably would have gone unnoticed were it not for the efforts made by General Mo- | effort — зусилля

tors to discredit its author.

2. The problem of teenage unemployment would be solved if employers were allowed to pay teenagers lower wages than they must pay adult workers.

3. For reasons given below this might not be so illogical as it appears at first.

4. Mercantilists argue that nations behave as if it were merchants competing with one another for profit.

employer — наймач,
роботодавець
wage — заробітна плата

mercantilist —
меркантиліст
merchant — торговець
compete — конкурувати
profit — прибуток

Завдання 2. Перекладіть речення, яке поділене на словосполучення та незалежні слова, українською мовою за алгоритмом (стор. 36).

Even if | it | were true | that | all the materials and tools | used | by Keynes | had been known and used | before | and | that | he | did not improve | them | — is it not true | that | with their help | he | constructed | an entirely new theoretical structure?

Завдання 3. Перекладіть речення українською мовою за алгоритмом. Зверніть увагу на те, що слово *that* входить до складу іменного присудка і перекладається: *та, що* (в тому, що.)

The truth is *that* what would happen in this case cannot be told within the Keynesian framework, and Keynes himself would have been the last one to stick to it through thick-and-thin.

framework — структура
thick-and-thin — непохитно

1.5. Багатозначність дієслова *would*

Переклад дієслова *would* залежить від того, яким дієсловом воно виступає у реченні: *модальним* чи *допоміжним*. У функції модального дієслова воно перекладається словами: *звичайно*,

завжди, бувало, краще, хотіти, бажати. У функції допоміжного воно не перекладається.

Таблиця 40

Дієслово	Переклад	Функція	Приклади
would	1) звичайно, завжди, бувало	модальне дієслово	<i>He would stand for hours watching the machine work</i> Він, бувало , цілими годинами спостерігав за роботою машини
	2) (не) хотіти, (не) бажати		<i>He would not listen to me</i> Він не хоче слухати мене
	3) ліпше, краще	модальне словосполучення	<i>I would rather go today than tomorrow</i> Я краще піду сьогодні, аніж завтра
	4) не перекладається	допоміжне дієслово а) Future in the Past [присудок головного речення у формі минулого часу] б) форма умовного способу наявності ознак умовного способу	<i>He told us he would come at five</i> Він сказав нам, що прийде о п'ятій годині <i>If a piece of ice were brought into a warm room it would begin to melt</i> Коли б кусок льоду принесли в теплу кімнату, він почав би танути

Вправа 52. Визначіть функцію слова *would* та перекладіть речення українською мовою.

1. The weatherman predicted that it *would* rain. 2. She *would* not hear of staying for dinner. 3. One of the countries I *would* like to visit is Italy. 4. I *would* rather not drink this medicine, I *would* rather have a cup of coffee.

1.6. Багатозначність дієслова *should*

Переклад дієслова *should* залежить від того, яким дієсловом воно виступає у реченні: *модальним* чи *допоміжним*. У функції модального дієслова воно перекладається: *слід*, *повинен*. У функції допоміжного дієслова воно не перекладається.

Таблиця 41

Дієслово	Переклад	Функція	Приклад
should	1) слід, повинен	модальне дієслово	<i>You should be punctual</i> <i>Ви повинні бути точними</i>
	2) не перекладається	допоміжне дієслово а) Future in the Past [присудок головного речення у формі минулого часу;	<i>I said I should be at home</i> <i>Я сказав, що буду вдома</i>
		б) форма умовного способу [наявність ознак умовного способу]	<i>I should be glad to play if I could</i> <i>Я б з радістю зіграв, якби вмів</i>

Вправа 53. Визначіть функцію дієслова *should* та перекладіть речення українською мовою.

1. When he approached his seat, who *should* be sitting there but Jane. 2. You *should* have done it long ago. 3. Had it not been for the rain, we *should* have come on time. 4. It is impossible that he *should* have misunderstood me. 5. I *should* gladly do it for you but I am too busy now. 6. We *should* have called on him yesterday, but we were too busy. 7. They promised that they *should* meet us at the station.

Вправа 54. Перекладіть речення з дієсловами *should* та *would* українською мовою.

1. I am sorry that he *should* behave like that. 2. They would be very glad to see you. 3. It is very important that they *should* be informed at once. 4. In summer we would take a boat and go up the river. 5. I warned you but you would do it. 6. Come when you would. 7. Would you help me, please? 8. He suggested that the meeting *should* be held at three o'clock.

ПРАКТИКА ПЕРЕКЛАДУ

Завдання 1. 1) У кожному реченні

а) знайдіть присудки, до складу яких входять дієслова *should* або *would*, визначіть, у якій функції вони вживаються;

б) знайдіть підмет та присудок, випишіть їх та перекладіть українською мовою.

2) Перекладіть речення українською мовою.

1. Most economists believe that a tax system should follow two main principles: fairness and efficiency.	fairness — чесність efficiency — продуктивність, рентабельність
2. Throughout history people have debated the amount and kinds of taxes that a government should impose.	impose — обкладати (податками)
3. The goods yield certain incomes and are readily salable should the occasion demand.	yield — виробляти, давати (прибуток) income — прибуток salable — ходовий (товар)
4. They reasoned that as long as the economy was free to operate without interference the forces of supply and demand would come into balance.	interference — втручання
5. It can be shown that if all firms were perfect competitors, they would produce the maximum amount of the most valued goods at minimum cost.	competitor — конкурент valued goods — цінні товари cost — ціна, вартість
6. A deposit account will not offer a high rate of interest and would not be the best way to save large sums of money for any long period of time.	deposit account — депозитний рахунок high rate — високий курс, норма interest — прибуток save (v) — заощаджувати, економити

Завдання 2. Перекладіть речення, яке поділене на словосполучення та незалежні слова, українською мовою за алгоритмом (стор. 36).

Barter | would be a cumbersome way | of doing | | barter — бартер,
business | in today's world. For example, | how | мінова торгівля

many cows | would | an automobile dealer | take | | cumbersome —
 in exchange | for a car? Perhaps, | the car manu- | незграбний, об-
 facturer | would prefer | horses. Then | the dealer | тяжливий
 would have to exchange | cows | taken | in trade |
 for horses.

Абсолютні ознаки англійського присудка

В англійському реченні присудок, як правило, виражений предикативним словосполученням*, першим елементом якого є дієслово, що узгоджується з підметом в особі та числі.

Лише 24 дієслова, які вживаються у якості першого елемента предикативного словосполучення, є абсолютною ознакою присудка. До них відносяться допоміжні та модальні дієслова *am, is, are, was, were, have, has, had, shall, will, do, does, did, can, could, may, might, must, need (not), should, would, ought to, used to, dare*.

Абсолютною ознакою присудка також являється форма V² неправильних дієслів III групи (*write — wrote — written*), якщо присудок стоїть в Past Indefinite Active Voice.

Таблиця 42

І елемент присудка	Форма присудка	Спосіб перекладу
допоміжне дієслово	am is are was were have has had shall will do does did	<p>перекладається лише останнє слово предикативного словосполучення (V⁰, V^{ing}, V³/V^{ed})</p> <p><i>is reading — читає</i> <i>has read — прочитав</i> <i>had been reading — читав</i></p>

МОДАЛЬНЕ ДІЄСЛОВО	can could may might must should would need (not) ought to used to dare	V^0 + ... V^{ing} ... V^3/V^{ed}	перекладаються усі елементи предикативного словосполучення <i>can read — може читати</i> <i>can be read — може бути</i> <i>прочитаним</i>
V^2 неправильних дієслів групи III (<i>write — wrote — written</i>)		перекладаються дієсловом минулого часу	

Примітка. *Присудок в Past Indefinite Active та Present Indefinite Active (стверджувальна форма) має просту форму: V^2 , V^0 , V^3 .

СЛОВСПОЛУЧЕННЯ З НЕОСОБОВИМИ ФОРМАМИ ДІЄСЛОВА

1. Неособові форми англійського дієслова

До неособових форм в англійській мові належать *Infinitive*, *Gerund*, *Participle I*, *Participle II*. Неособові форми мають ознаки виду: *Indefinite*, *Continuous*, *Perfect*, *Perfect Continuous* та стану: *Active* і *Passive Voice*. Серед неособових форм лише *Infinitive* має усі форми. Форми *Gerund* та *Participle I* повністю співпадають, і тому спостерігається тенденція до їх об'єднання в одну «-ing» форму. *Participle II* має лише одну V^3/V^{ed} форму: V^3 — для неправильних дієслів; V^{ed} — для правильних.

Таблиця 43

Tense	Voice	Infinitive (to V^0)	Gerund/Participle I (V^{ing})	Participle II (V^3/V^{ed})
Indefinite	Act.	to V^0	V^{ing}	V^{ed}/V^3
	Pas.	to be V^3/V^{ed}	being V^3/V^{ed}	

Perfect	Act.	to have V³/V^{ed}	having V³/V^{ed}
	Pas.	to have been V³/V^{ed}	having been V³/V^{ed}
Continuous	Act.	to be V^{ing}	
	Pas.	—	
Perfect Continuous	Act.	to have been V^{ing}	

Таблиця 44

НЕОСОБОВІ ФОРМИ ДІЄСЛОВА *TO ASK*

Tense	Voice	Infinitive (to V ⁰)	Gerund/Participle I (V ^{ing})	Participle II (V ³ /V ^{ed})
Indefinite	Act.	<i>to ask</i>	<i>asking</i>	<i>asked</i>
	Pas.	<i>to be asked</i>	<i>being asked</i>	
Perfect	Act.	<i>to have asked</i>	<i>having asked</i>	
	Pas.	<i>to have been asked</i>	<i>having been asked</i>	
Continuous	Act.	<i>to be asking</i>		
	Pas.	—		
Perfect Continuous	Act.	<i>to have been asking</i>		

Вправа 55. Напишіть неособові форми дієслів: to ring, to take, to discuss, беручи до уваги їх приналежність до правильних або неправильних дієслів.

Вправа 56.

1. Із поданих нижче неособових форм випишіть: а) форми *Infinitive* (to V⁰); б) форми *Gerund* та *Participle I* (V^{ing}); в) форми *Participle II* (V^{ed}/V³)/

2. Випишіть у дві колонки перфектні неособові форми та неперфектні неособові форми.

to be looking, to have looked, being looked, having looked, to have been looking; having written, to be written, to have been written, to have been writing, having been written; translating, having translated, being translated, to be translated, to have been translated; answering, being answered, having answered, to have answered, to have been answered; taken, being taken, to be taken, to take, having taken, having been taken, taking.

2. Функції неособових форм у реченні

Неособові форми дієслова відрізняються від особових не лише за формою, але і за своїм значенням.

Неособові форми лише називають дію, не вказуючи ні на особу, ні на число, ні на час дії, і тому вони ніколи не виступають у функції присудка речення.

Залежно від свого значення, неособові форми можуть виконувати функцію підмета, додатка, означення, обставини та входити, як смислова частина, в присудок.

Таблиця 45

Член речення	Неособова форма	Приклади	
підмет	1	Infinitive (to V ⁰)	<i>To know her is to love her — Знати її — значить любити її</i>
	2	Gerund (V ^{ing})	<i>Seeing and doing are two different things — Бачити і робити — різні речі</i>
додаток	1	Infinitive (to V ⁰)	<i>It is pleasant to swim in the sea — Приємно плавати в морі</i>
	2	Gerund (V ^{ing})	<i>He likes driving a car — Він любить водити машину</i>
ач ен	1	Gerund (V ^{ing})	<i>There are many ways of doing it — Існує багато способів здійснити це</i>

	2	Infinitive (to V ⁰)	<i>I have no desire /to go/ there — У мене нема бажання іти туди</i>
	3	Participle I (V ^{ing})	<i>A person /bringing/ good news is always welcome — Людині, яка приносить хороші вісті, завжди раді</i>
	4	Participle II (V ³ /V ^{ed})	<i>The rooms /reserved/ for them are upstairs — Кімнати, заброньовані для них, нагорі</i>
обставина	1	Gerund (V ^{ing})	<i>He stood /without noticing/ anyone — Він стояв, не помічаючи нікого. It's no good to swim /after eating/ — Погано плавати після їжі</i>
	2	Infinitive (to V ⁰)	<i>He stopped /to buy/ some papers — Він зупинився, щоб купити газети</i>
	3	Participle I (V ^{ing})	<i>When writing / a telegram use few words — Коли пишете телеграму, вживайте мало слів</i>
	4	Participle II (V ³ /V ^{ed})	<i>When painted / the house looked nice — Коли будинок пофарбували, він став виглядати приємно</i>

Закінчення табл. 45

Член речення	Неособова форма	Приклади	
частина присудка	1	Infinitive (to V ⁰)	<i>He can* write — Він може писати He began to write — Він почав писати His desire is to write — Його бажання — писати</i>
	2	Participle I (V ^{ing})	<i>He is writing** — Він пише He sat writing — Він сидів і писав</i>
	3	Participle II (V ³ /V ^{ed})	<i>He has written*** — Він написав The letter was written*** — Лист був написаний He looked tired — Він мав стомлений вигляд He had his shoes mended — Йому полагодили туфлі</i>
	4	Gerund (V ^{ing})	<i>My greatest pleasure remains travelling — Моїм найбільшим задоволенням залишається подорожування He went on reading — Він продовжував читати</i>

Примітка: * усі модальні дієслова: must, need (not), can, may, might, ought to, should, would, used to, dare
 ** усі форми Continuous Tense
 *** усі форми Perfect Tense
 **** усі форми Passive Voice

3. Переклад простих неособових форм дієслова: Infinitive (to V⁰), Gerund (V^{ing}), Participle I (V^{ing}), Participle II (V³/V^{ed})

Проста неособова форма (тобто форма, що складається із одного слова: to V⁰; V^{ing}; V³/V^{ed}) перекладається, як правило, однією частиною мови: інфінітивом, іменником, дієприслівником, дієприкметником, за винятком тих випадків, коли to V⁰ вживається у функції обставини або означення речення (табл. 47), а V^{ing} — у функції означення речення (табл. 48).

Таблиця 46

	Неособова форма	Переклад неособової форми	Приклади
Проміжна форма між дієсловом та іменником	Infinitive	to V ⁰ <ul style="list-style-type: none"> —ть, —ти (інфінітив) —ння (іменник) 	<i>They began to read</i> — Вони почали читати читання
	Gerund	V ^{ing} <ul style="list-style-type: none"> —ть, —ти (інфінітив) —ння (іменник) —вши (дієприслівник) 	<i>They began reading</i> — Вони почали читати читання <i>I enjoy reading</i> — Мені подобається читати читання <i>She left without saying a word</i> — Вона пішла, не сказавши ні слова
Проміжна форма між дієсловом та прикметником; дієсловом та дієсловом та	Participle I	V ^{ing} <ul style="list-style-type: none"> — учи — ючи (дієприслівник) — ячи — учий — ючий (дієприкметник)* — ячий 	<i>Walking along the street I met him</i> — <i>Ідучи</i> по вулиці, я зустрів його <i>We saw a trembling dog</i> — Ми побачили тремтячу собаку

Participle II	V^3/V^{ed} – ний – мий (дісприкметник) – тий	<i>The corrected text is on the table — Виправлений текст лежить на столі</i>
---------------	---	---

Примітка: * Більшість V^{ing} у функції означення перекладається українським підрядним реченням з сполучником *який*, що зумовлюється неможливістю в українській мові творення активних дісприкметників теперішнього часу від усіх дієслів

Вправа 57. Перекладіть українською мовою неособові форми, які передаються на українську мову однією частиною мови, за поданими моделями:

V^{ing} to V^0 }	→ - ння - ть, - ти	<i>They objected to applying this method — Вони заперечували проти застосування цього методу.</i> <i>What is worth doing is worth doing well — Те, що варто робити — варто робити добре.</i> <i>It is useless to discuss the problem — Даремно обговорювати цю проблему.</i> <i>We continued to discuss the problem — Ми продовжували обговорювати проблему</i>
-------------------------	-----------------------	--

1. We don't mind *mentioning* the fact.
2. *To avoid making* mistakes is always difficult.
3. *To err* is human.
4. The idea of *visiting* them was very exciting.
5. We had no difficulty *in getting* there.
6. We asked them *to come*.
7. I prefer *to skate* than to ski.

be { the first the last the next	+ to V^0 →	особова форма дієслова	<i>They were the first to notice it — Вони першими звернули увагу на це.</i>
---	--------------	---------------------------	--

1. He was *the first to break* the silence.
2. She was *the last to jump* into the bus.
3. We are *the few to leave* the class-room.
4. Who will be *the next to speak*?
5. He was *the last to disappear* into the plane.

V^{ing} →	{ -ючи -вши	<i>We were sitting in the hall discussing our plans — Ми сиділи в холі, обговорюючи свої плани.</i> <i>She smiled remembering the joke — Вона посміхнулася, здавши жарт.</i>
-------------	-------------------	---

1. *Arranging* my books on the shelf I discovered an old book.
2. He left the room *saying* that he was in a hurry.
3. I hope you will write soon *explaining* your intention.
4. *Taking* a book from the shelf he sat down to read it.
5. He stood *staring* at nothing.
6. *Arriving* early he found no one there.

V^{ing} → який + дієслово
→ -ючий

*There were only children **drawing** something in the hall. В холі були тільки діти, які щось **малювали**.*

*The grass was covered with **fading** leaves. Трава була покрита **в'янучим** листям.*

1. The teacher *explaining* the rule was standing by the blackboard.
2. Yesterday we saw a newly-married couple *moving* into a new flat.
3. The reading-hall was full of students *reading* for their exams.
4. When he entered the room he heard the telephone *ringing* without any pause.
5. We noticed a *singing* bird in the tree.

V³ / V^{ed} → $\left. \begin{array}{l} - \text{ний} \\ - \text{мий} \\ - \text{тий} \end{array} \right\}$

*Money **spent** on brain isn't spent in vain. Гроші, **витрачені** на розум, витрачені марно*

1. They were asked various questions *formulated* by sociologists.
2. The congress *attended* by many scientists attracted much attention.
3. He entered the room *astonished*.
4. He spoke to me *touched* beyond words.
5. He sat silent *moved* by the story.
6. We live at a time of outer space *conquered* by man.

having V^{ing} → -вши

***Having got** what he wanted, he went away.
Отримавши те, що він бажав, він пішов.*

1. *Having read* the book he gave it to me.
2. *Having pushed* the door, he felt that it was not locked.
3. *Having slept* for two hours, I felt rested.
4. *Having finished* with their meal, they went for a walk.
5. *Having looked through* the text and *having okayed* it, he gave it to the secretary.

Вправа 58. Перекладіть Infinitive ($to V^0$) у функції обставини та означення, згідно з поданою моделлю.

$to V^0$ → для того щоб → який	} +дієслово	<i>She came over from Canada to live here. Вона приїхала з Канади, для того щоб жити тут.</i>
		<i>There is a lot of work to do first. Є багато роботи, яку треба зробити перш за все.</i>

1. *To celebrate* the occasion he took a day off. 2. You need someone *to look after* you. 3. There are many obstacles *to overcome*. 4. *To forecast* the future we must analyze the past course of events. 5. We worked hard *to get* the job.

3.1. Багатозначність форми $to V^0$

Переклад форми $to V^0$ залежить від її функції у реченні. Вона може бути: підметом, додатком, частиною присудка, означенням, обставиною.

Таблиця 47

Форма	Переклад	Функція та її ознаки	Приклади
to V ⁰	1) -ть, -ти, -ться (інфінітив)	Підмет [Стоїть на початку речення, узгоджується з дієсловом-присудком]	<i>To answer the questions was rather difficult</i> <i>Відповідати на ці питання було досить важко</i>
		Додаток [Стоїть після дієслова-присудка]	<i>I asked him to wait for me — Я попросив його почекати мене</i>
	2) - ння (іменник)	Частина присудка: а) модального [після <i>to have, to be</i>] б) складеного [після дієслів табл. 27]	<i>They have to do it — Вони повинні робити це</i> <i>He is to come at five — Він повинен прийти о 5 годині</i> <i>I hope to see you tonight — Надіюсь побачити вас ввечері</i>
		Обставина цілі [В реченні обов'язкова наявність слова, яке є підметом]	<i>To open the door he must have an extra key</i> <i>Для того щоб відчинити двері, у нього повинен бути запасний ключ</i>
	3) підрядне ре- чення з сполучникам и для того щоб; щоб	Обставина наслідку [Стоїть після частки <i>too</i> та її словосполучень: <i>too much, far too</i> або словосполучення <i>enough +</i> <i>прикметник</i>]	<i>The child is too small to understand it</i> <i>Дитина надто мала, щоб зрозуміти це</i>
		Означення [Стоїть після іменника або його замінника, має модальне значення повинності]	<i>The problem will be discussed at the conference to open soon</i> <i>Ця проблема буде обговорюватися на конференції, яка незабаром відкривається (повинна відкритися)</i>

5) дієслово-
присудок

Стоїть після слів *the first, the last, the next*

He is the first to come — Він **приходить** першим
He was the first to come — Він **прийшов** першим

Вправа 59. Визначіть функцію неособової форми $to V^0$ та перекладіть речення українською мовою.

1. It was impossible *to forget* that day. 2. The journey was *to begin* in March. 3. She tries *to make* everybody happy. 4. She was too worried *to enjoy* reading. 5. There are few men *to consult* with. 6. *To start* the car it was necessary *to push* it. 7. These houses were the few *to survive* after a great fire. 8. My friend is difficult *to talk* to. 9. She was the first *to speak* at the meeting.

ПРАКТИКА ПЕРЕКЛАДУ

Завдання 1. 1) У кожному реченні

а) знайдіть просту форму інфінітива ($to V^0$) та визначіть її функцію і ознаки, що вказують на неї;

б) знайдіть підмет і присудок та перекладіть їх.

2) Перекладіть речення українською мовою, беручи до уваги функцію $to V^0$.

1. As in many other cases two different attempts to deal with this problem can be found in the General Theory.

attempt — спроба
deal with — мати справу (з)

2. There is nothing in the Keynesian theory to exclude a more direct influence of wage reduction on employment.

exclude — виключати
wage reduction — зниження заробітної плати
employment — праця, зайнятість (робочої сили)

3. To achieve favourable trade balances, the major European powers sought to acquire colonies.

favorable trade balance — сприятливий торговельний баланс

4. To explain why all society benefits when the economy is free of regulation Smith used the metaphor of the «invisible hand».

benefit — вигода, прибуток
influence — вплив
benefit (v) — мати користь, мати вигоду
metaphor — метафора

5. To be objective is a must in any science.

6. Experience has shown that government can do much to stabilize the economy.

Завдання 2. Перекладіть речення українською мовою за алгоритмом (стор. 36). Зверніть увагу на безсполучникове поєднання речень.

1. To satisfy wants people work to transform the earth's resources into <i>goods they find desirable</i> .	
2. From time to time the bank will make suggestions to the other institutions, indicating <i>the policy the authorities</i> intend to pursue.	suggestion —
пропозиція
3. Often referred to as the profit motive, it provides the fuel that drives sellers to produce <i>things buyers want</i> and at a <i>price they</i> are willing to pay.	profit motive —
мотив прибутку
4. The <i>food you eat</i> , the <i>home you live in</i> , the <i>clothes you wear</i> , are all affected by economic forces.	
5. Competition forces sellers to produce <i>things consumers</i> wanted.	
6. Economics can tell us the value of the goods and <i>services the country</i> is producing.	value — вартість,
ціна
7. To prove his point, Ricardo developed a <i>concept we</i> now call the principle of comparative advantage.	comparative ad-
vantage —
відносна перевага
8. The « <i>someone</i> » <i>Keynes</i> had in mind was government.	
9. Countries differ considerably in the amount of <i>taxes they</i> collect.	amount — кількість,
загальна сума
tax — податок
10. The second <i>thing the bank</i> must do is to ensure that the investments it chooses are safe.	investment —
капіталовкладення
, інвестування

3.2. Багатозначність форми V^{ing}

Переклад форми V^{ing} залежить від її функції у реченні. Вона може бути: підметом, додатком, обставиною, означенням.

Таблиця 48

Форма	Переклад	Функція та її ознаки	Приклади
Ving	1) -ння (іменник)	Підмет [Стоїть на початку речення, прийменника, узгоджується присудком без 3]	Learning / rules without examples is useless Заучування правил без прикладів марна робота Seeing is believing — Побачити значить повірити
	2) -ть, -ти (інфінітив)	Додаток [Стоїть після присудка, прийменником або без нього 3]	<i>I am interested /in collecting/ stamps</i> Я цікавлюсь колекціонуванням марок
	3) дієслово в особовій формі	Частина присудка [а) складеного присудка стоїть після дієслова типу <i>avoid</i> або <i>begin</i> (табл. 27) б) простого присудка стоїть після допоміжного дієслова (табл. 14)]	<i>I enjoy collecting stamps</i> Я насолоджуюсь колекціонуванням марок <i>I began collecting stamps</i> Я почав колекціонувати марки <i>He is reading</i> — Він читає
	4) -вши -ючи (дієприслівни к)	Обставина (часу, способу дії, причини) [Стоїть на початку речення після коми. Вживається після сполучників when , if , though]	Entering /the room he saw his parents Зайшовши в кімнату, він побачив батьків <i>He stood for a time, /listening/ to the voices</i> Деякий час він стояв, слухаючи голоси When reading / the book I remembered my childhood Читаючи цю книгу, я згадав своє дитинство

<p>5) Підрядне речення з сполучниками який, що</p>	<p>Означення Стоїть як після іменника, так і перед ним, якщо входить до складу іменного словосполучення (табл. 54)</p>	<p><i>I saw a shadow /passing/ on her face</i> <i>I saw /a passing shadow/ on her face</i> <i>Я побачив тінь, що пробігала по її обличчю</i></p>
---	--	--

Вправа 60. Визначіть функцію V^{ing} . Перекладіть речення українською мовою

1. The water requires *filtering*. 2. *Entering* the room he switched on the light. 3. *Feeling* more at ease he spoke louder. 4. When *speaking* English, pay attention to the word order. 5. He stood *watching* the people who were *coming* down the street. 6. While *waiting* for you I have looked through all the newspapers. 7. He always keeps a diary when *travelling*. 8. The note with some *missing* words in it puzzled him. 9. The *running* dog was hard to catch. 10. His research resulted in *establishing* a new mechanism of the process. 11. The room *facing* the garden is very comfortable. 12. We insist on *visiting* him at once. 13. He had a habit of *joking* at the wrong moment. 14. In *discussing* the problem they touched upon some very interesting items. 15. *Listening* to good concerts is wonderful.

ПРАКТИКА ПЕРЕКЛАДУ

Завдання 1.

- 1) В кожному реченні
а) знайдіть форму V^{ing} , визначіть її функцію і ознаки, що вказують на неї;
б) знайдіть підмет та присудок і перекладіть їх.
2) Перекладіть речення українською мовою.

1. In recent years, rules and regulations affecting banking industries have been adjusted to allow more competition.	<p>affect — впливати (на)
adjunct —</p>
2. Then, with supply and demand in equilibrium, everyone looking for work could find a job at the prevailing wage, and eve-	<p>прилаштовувати,
настроювати
supply — пропозиція,
запас, поставка</p>

ry firm could sell its products at the market price.

3. It is little wonder that after reading the Essay on Population, Thomas Carlyle, a contemporary British writer, called economics the «dismal (depressing) science».

4. Ricardo is especially famous in international economics for demonstrating the advantages of free trade.

5. The broker asks the jobber's current prices without revealing whether he is interested in buying or selling.

6. It is very important to recognize and evaluate opportunity costs when making decisions.

7. In addition to using taxation to raise money, governments may raise or lower taxes to achieve social and economic objectives.

8. Dealing with other central banks has become an important side of the Bank's work.

demand — попит
equilibrium — рівновага

essay — есе
dismal — похмурий

advantage — перевага

current price —
поточна ціна
jobber — маклер

evaluate — оцінювати
opportunity cost —
альтернативна вартість

taxation —
оподаткування
raise money —
діставати гроші

Завдання 2. Перекладіть речення українською мовою за алгоритмом. Зверніть увагу на переклад внесений у реченні.

1. Most treaties on the theory of value and production are concerned with the distribution of a given volume of employed resources between different users and with the conditions which, assuming the employment of this quantity of resources determine their relative rewards and the relative values of their products

2. The most visible of the factors has been the increase in food production, on the one hand, and declining birthrates in the industrialized nations, on the other hand.

3. That is to say, the real wage of a person is equal to the value which will be lost if employment is reduced.

treaty — договір
be concerned with —
мати відношення до,
займатися
distribution — розподіл
volume — обсяг
relative reward —
відносна винагорода

3.3. Багатозначність форми V^{ed}

Переклад форми V^{ed} залежить від її функції у реченні. Вона може бути *присудком; входити до складу присудка; означенням; обставиною.*

Таблиця 49

Форма	Переклад	Функція та її ознаки	Приклади
V ^{ed}	1) дієслово минулого часу (що робив?)	<p>Присудок</p> <p>Стоїть після підмета і узгоджується з ним за смыслом; в реченні немає дієслів в Present або Future Tense; після себе не має прийменника</p> <p>Частина присудка*</p> <p>а) простого</p> <p>після допоміжного дієслова</p> <p>б) модального</p> <p>після сполучення модальне + допоміжне дієслово</p>	<p><i>A high wall surrounded the house</i> Висока стіна оточувала будинок</p> <p><i>The plants have been affected by the cold — Рослини уражені холодом</i></p> <p><i>The plants can be affected by the cold — Рослини можуть бути уражені холодом</i></p>
	2) –ний, –мий, –тий (дієприкметник)	<p>Означення</p> <p>Стоїть після іменника, якщо має після себе прийменник</p> <p>Стоїть перед іменником, якщо входить до складу іменного словосполучення (табл. 54)</p>	<p><i>The house surrounded by trees is very beautiful</i> Будинок, оточений деревами, дуже красивий</p> <p><i>The tired child fell asleep — Втоплена дитина заснула</i></p>
	3) підрядне речення із сполучником: коли, якщо, начебто, хоч	<p>Обставина (часу, умови, способу дії, порівняння)</p> <p>Стоїть після сполучників when, if, as if, as though, though</p>	<p><i>A house looks beautiful if surrounded by tall trees</i> Будинок виглядає красивим, якщо він оточений високими деревами</p> <p><i>Glass breaks into bits when heated </i> Скло розколюється на куски, коли його нагрівають</p>

Примітка: * Ознакою виступають всі допоміжні та модальні дієслова, які стоять перед V^{ed} (am, is, are, was, were, have, has, had, shall, will, should, would, can, could, may, might, must, ought to, need).

Вправа 61. Визначіть функцію V^{ed}. Перекладіть речення українською мовою.

1. The plants *affected* by the cold *produced* low crops. 2. The decision *arrived* at was to everybody's satisfaction. 3. He was in a hurry as if *pressed* for time. 4. The difficulties *encountered* by those who *tried* to solve the problem were great. 5. The *re-established* weather held on for two days. 6. He never *agreed* to their going on the voyage. 7. The discovery *followed* by further experimental work stimulated research in this area. 8. When *resolved* to do something he does it. 9. He had a gold watch *belonged* to his father. 10. He may forget it unless *reminded*.

ПРАКТИКА ПЕРЕКЛАДУ

Завдання 1.

- 1) В кожному реченні
 а) знайдіть форму V^{ed} , визначіть її функцію і ознаки, що вказують на неї;
 б) знайдіть підмет та присудок і перекладіть їх.
 2) Перекладіть речення українською мовою.

1. Since then, however, the ideas advanced by the «Keynesian Revolution» have become part of conventional wisdom.	advance (v) — просувати, висувати (ідею) conventional wisdom — здоровий глузд tariff laws — тарифні закопи
2. Tariff laws have protected industries threatened by foreign competition.	
3. Natural resources are the things provided by nature.	
4. In exercising the choices imposed upon them by their unlimited wants and limited resources every society must come to grips with the fundamental economic questions.	unlimited wants — безмежні потреби to come to grips — зіткнутись
5. Nearly 90 percent of the goods and services produced in this country each year come from privately owned firms.	privately owned firms — приватні фірми
6. For example, in Ancient Rome the landed aristocracy struggled for power with small farmers and city workers.	small farmer — дрібний фермер
7. «Favourable balance of trade» described a situation in which exports exceeded imports.	favourable balance — сприятливий баланс exceed (v) —
8. Eventually, when satisfied that he has	перевищити

obtained the best possible price for his client, the broker will complete the bargain.

Завдання 2. Перекладіть речення українською мовою за алгоритмом. Зверніть увагу на те, що присудок речення розщеплений не лише словами-внесеннями, але і другорядними членами речення.

A fall | in real wages | due to a rise | in prices | , with money-wages unaltered,* does not, | as a rule, | cause | the supply of available labour | on offer | at the current wage | to fall | below the amount | actually | employed | prior to the rise | of prices.

real wage — реальна заробітна плата
money-wage — грошова заробітна плата
current wage — поточна заробітна плата
employ — наймати
prior to — раніше

Примітка: * with money-wages unaltered, — причому грошова заробітна плата залишається незмінною.

4. Звороти з неособовими формами

Особливістю англійської мови є те, що неособові форми дієслова можуть утворювати з іменником або займенником комплекси, що лише по смислу дорівнюють реченню, в якому іменник або займенник указує на діяча, а неособова форма — на дію, яку цей діяч проводить. Такі комплекси (звороти) в англійській граматиці називаються: *Nominative with the Infinitive*, *Objective with the Infinitive*, *The for-complex*, *Complexes with the Gerund*, *The Nominative Absolute Construction*.

Всі звороти можуть бути виражені в англійській мові паралельним реченням, і оскільки в українській мові аналогічних зворотів з неособовими формами немає, то англійські звороти завжди перекладаються українським підрядним реченням, яке

повністю співпадає з англійським реченням, паралельним звороту³.

Таблиця 50

Назва звороту / Паралельне речення	Приклади	
1 Nominative with the Infinitive Паралельне речення	<i>The performance is expected to be a success.</i> <i>It is expected that the performance will be a success.</i>	Очікують, що вистава буде мати успіх
2 Objective with the Infinitive Паралельне речення	<i>I did not think him to follow the instructions so blindly.</i> <i>I did not think that he would follow the instructions so blindly.</i>	Я не думав, що він так сліпо буде дотримуватися інструкцій
3 Complexes with the Gerund Паралельне речення	<i>His having been away for so many years made him feel a stranger.</i> <i>That he had been away for so many years made him feel a stranger.</i>	Те, що він був відсутній так багато років, примусило його почувати себе незнайомцем
4 The Nominative Absolute Construction Паралельне речення	<i>He being no more heard of, it was natural to forget everything.</i> <i>As he was no more heard of, it was natural to forget everything.</i>	Оскільки про нього більше не чули, було природно забути про все.
5 The for-complex Паралельне речення	<i>He stood aside for me to pass</i> <i>He stood aside so that I could pass</i>	Він відійшов набік, щоб я пройшов

4.1. Зворотом *Nominative with the Infinitive*

³ Звороти з неособовими формами є характерною особливістю книжної англійської мови. Подані нижче паралельні речення притаманні здебільшого розмовній мові, хоча деякі з наведених паралельних речень утворені виключно з методичних міркувань.

Зворот	① ② ③ He is certain to be having a good time	} Без сумніву, він добре проводить час
Паралельне речення	It is certain that he is having a good time	

Таблиця 52

Група дієслів за характером вживання у звороті	Дієслова-характеристики	Приклади
Дієслова, які вживаються у формі Passive Voice	assume — думати, гадати believe — вважати consider — вважати estimate — вважати, оцінювати expect — сподіватися, чекати find — знаходити, виявляти know — знати report — повідомляти say — говорити suppose — думати, гадати think — думати, гадати	The door was found to be locked Виявилось, що двері замкнені.
Дієслова, які вживаються у формі Active Voice	appear — здаватися, виявитися happen — випадково опинитися prove — в кінцевому рахунку виявляється seem — здаватися turn out — неждано виявитися	They seem to know all about him Здається, що вони все знають про нього
Слово-сполучення	to be likely — ймовірно to be unlikely — малоімовірно to be certain — без сумніву to be sure — обов'язково, без сумніву	They were certain to come to an understanding Не було сумніву, що вони прийдуть до взаєморозуміння

Вправа 62. Замініть подані речення із зворотом *Nominative with the Infinitive* паралельними реченнями та перекладіть їх українською мовою (див. табл. 51).

1. The book is said to be popular. 2. The article is likely to appear in the next issue. 3. They all appear to agree as to the importance of

the problem. 4. Her advice proved to be helpful. 5. He is unlikely to change his opinion. 6. Many people are reported to be homeless after the floods. 7. The government was expected to lose the election. 8. He seems to be looking for something. 9. The language of the novel turned out to be quite easy. 10. The discussion seemed to be coming to an end. 11. The weather is likely to change. 12. She happened to be there.

ПРАКТИКА ПЕРЕКЛАДУ

Завдання 1.

- 1) В кожному реченні:
 а) знайдіть зворот *Nominative with the Infinitive*, вкажіть його ознаки та передайте його англійським паралельним реченням;
 б) знайдіть підмет і присудок та перекладіть їх.
 2) Перекладіть речення українською мовою.

1. This was a theory that was likely to obtain wide support in the working-class movement.

2. They are supposed to be equally applicable to a closed system as to an open system, and are not dependent on the characteristics of an open system.

3. They do not seem to have realized that, unless the supply of labour is a function of real wages alone, their supply curve for labour will shift with every movement of prices.

4. Now, whenever a nation appears to be entering into a period of recession or inflation, economists and others think of steps the government might take to reverse the trend.

5. Moreover, the characteristics of the special case assumed by the classical theory happen not to be those of the economic society in which we actually live.

applicable	—	
придатний		
closed system	—	
закрита система		
supply of labour	—	пропозиція робочої сили
supply curve	—	крива пропозиції
shift (v)	—	переміщати (ся)
recession	—	спад, зниження

Завдання 2. Перекладіть речення українською мовою за алгоритмом (стор. 36). З'єднайте «розщеплені» частини звороту *Nominative with the Infinitive*.

They | seem, | however, | to have been diverted | from this line | of thought, | partly | by the settled conviction | that | labour | is in a position to determine | its own real wage | and | partly, | perhaps, | by preoccupation | with the idea | that | prices | depend | on the quantity | of money.

divert (v) — відхилити (ся)
settled conviction — цілковита упевненість
preoccupation — зайнятість, захоплення

4.2. Зворот *Objective with the Infinitive* (Participle I, Participle II)

Зворот *Objective with the Infinitive* включає в себе три елементи:

①	②	③
Дієслово в особовій формі	іменник me, you, him, her, it, us, them	Infinitive Participle I, Participle II

Дієслова в особовій формі ①, які входять до звороту, утворюють три групи залежно від характеру їх вживання: перша група — це дієслова, після яких може вживатися лише *Infinitive*; друга група — це дієслова, після яких вживається *Infinitive без частки to*; третя група — це дієслова, після яких вживаються *Infinitive без to* (Participle I, Participle II).

Зворот *Objective with the Infinitive* може бути виражений англійським складнопідрядним реченням, в якому головне речення утворене від: [① + сполучник (that; how, as)], а підрядне речення — від [② + ③] у відповідній вищо-часовій формі. Відношення між присудками головного і підрядного речення підпорядковане правилу *Sequence of Tenses*.

Зворот *Objective with the Infinitive* перекладається українським складнопідрядним реченням, яке повністю співпадає з англійським паралельним реченням.

Таблиця 53

	Приклади	Переклад
Зворот	① ② ③ <i>I wish him to come with me</i>	} <i>Я бажаю, щоб він пішов зі мною</i>
Паралельне речення	<i>I wish that he come with me</i>	
	<i>I wish* that he should come with me</i>	

Вправа 63. Замініть подані речення із зворотом *Objective with the Infinitive* паралельними реченнями та перекладіть їх українською мовою (див. табл. 52).

1. We did not expect him to return so soon.
2. I cannot believe it to happen again.
3. I want you both to be happy.
4. I know this man to have been a star boxer in his younger days.
5. I felt somebody watching me.
6. He heard someone call his name.
7. I have never heard the word pronounced like that.
8. We saw it being done.
9. I have never seen him looking so pale.
10. This story always makes us laugh.
11. We don't let them do it.
12. He had his shoes mended.
13. I must have my hair cut.
14. They forced us to stay longer.

ПРАКТИКА ПЕРЕКЛАДУ

Завдання 1. 1) В кожному реченні

а) знайдіть зворот *Objective with the Infinitive* та передайте його англійським паралельним реченням;

б) знайдіть підмет і присудок та перекладіть їх.

2) Перекладіть речення українською мовою.

1. The state expects its citizens to share in governing the country.
2. One would expect the change in real wages to be in the same direction as the change in money-wages.
3. The problem forced them to use derivation.
4. Mathematics believes number to be a pure, abstract concept.
5. We know the finger method of counting to have been used by people since early times.
6. We think the reader to be familiar with the elements of Keynesian theory.
7. Markets enables buyer and sellers to exchange goods and services.
8. If supply remains the same, an increase in demand will cause price rise.

derivation — похідна

counting — рахунок

Завдання 2. У реченні

1) Вкажіть слово, замість якого вжито «ones».

2) Перекладіть речення українською мовою.

The reasons | for and against that proposition | are the same **ones** | that | were discussed | extensively | in the literature | on money |

throughout the nineteenth century and later | in connection | with the problem | of whether | in a progressive economy | it is better | to let prices fall | or | to keep them stable.

Примітка: * in connection with — в зв'язку з (прийменник)

4.3. Зворот *for* + *Infinitive*

Зворот *for* + *Infinitive* включає в себе три елементи:

①	②	③
іменник		
for + _____ + Infinitive		
me, you, him, her, it, us, them		

Особливістю звороту є наявність прийменника *for* перед іменником / займенником, який не лише оформлює зворот, але і визначає весь його смисл: «щоб іменник здійснив дію, виражену інфінітивом». Найчастіше цей зворот вживається з випереджувачим *it*.

В англійській мові зворот *for* + *Infinitive* може бути виражений іншим реченням і перекладатися, як і інші звороти, українським складнопідрядним реченням з сполучниками *що*, *щоб*.

Таблиця 55

	Приклади
Зворот <i>for</i> + <i>Infinitive</i> та його переклад	① ② ③ <i>It is quite natural for him to act like that</i> Цілком природно, що він поводить так
	① ② ③ <i>He waited for her to speak</i> Він чекав, щоб вона заговорила

Вправа 64. Знайдіть в реченнях зворот *for* + *Infinitive*. Перекладіть речення українськими складнопідрядними реченнями з сполучниками *що*, *щоб*.

1. We are glad for Mary to be with us.
2. I hope for the weather to be fair on Sunday.
3. It is strange for them to leave without letting us know.
4. I always thought my friend was an example for everybody to follow.
5. The simplest way is for him to come and see everything for

himself. 6. He asked for the book to be sent to him. 7. It is really a miracle for him to be back so soon. 8. The advice is for us to await further instructions.

ПРАКТИКА ПЕРЕКЛАДУ

Завдання 1.

В кожному реченні

- 1) знайдіть зворот «for + Infinitive»;
- 2) перекладіть речення українською мовою.

<p>1. For such a society to raise its living standards it is necessary to increase production.</p>	<p>living standard — життєвий рівень</p>
<p>2. Keynes demonstrated that it was possible for total supply and demand to be at equilibrium at a point well under full employment.</p>	
<p>3. It is sometimes said that it would be illogical for labour to resist a reduction of money-wages but not to resist a reduction of real wages.</p>	<p>resist — протидіяти reduction — зменшення, скорочення</p>
<p>4. The postulate that there is a tendency for the real wage to come to equality with the marginal distillate of labour clearly presumes that labour itself is in a position to decide the real wage for which it works.</p>	<p>postulate — постулат marginal distillate — гранична непотрібність presume (v) — припускати</p>

4.4. Зворот Complexes with the Gerund

Зворот *Complex with the Gerund* включає в себе два елементи:

<div style="display: flex; justify-content: space-between; width: 100%;"> ① ② </div> <p>іменник в присвійному відмінку (N's; Ns') + Gerund</p> <p>my, your, his, her, its, our, their</p>

Герундіальний зворот виконує функцію *підмета, додатка, означення та обставини*, які визначають тип того складнопідрядного англійського речення, котре замінює зворот.

Перекладається речення із зворотом «Complex with the Gerund» українським складнопідрядним реченням, яке співпадає з англійським паралельним реченням.

Таблиця 56

Функція		Приклади	
підмет	Зворот	① ② <i>Jane's coming surprised me</i>	} <i>Те, що Джейн приїде,</i> здивувало мене
	Паралельне речення	<i>That Jane was coming surprised me</i>	
додаток	Зворот	① ② <i>They objected to his applying this method to practice</i>	} Вони заперечували проти того, щоб він застосовував цей метод на практиці
	Паралельне речення	<i>They objected that he should apply this method to practice</i>	

Закінчення табл. 56

Функція		Приклади	
означення	Зворот	① ② <i>Her hands showed no signs of their being used for hard work</i>	} Її руки не мали слідів важкої праці
	Паралельне речення	<i>Her hands showed no signs that they were used for hard work</i>	
обставина	Зворот	① ② <i>Despite it being cold they would not stop their observations</i>	} Незважаючи на те, що було холодно вони не бажали припинити свої спостереження
	Паралельне речення	<i>Despite (the fact that)* it was cold they would not stop their observations</i>	

Примітка. *Після слова «despite» особова форма не вживається

Вправа 65. Знайдіть зворот «Complexes with the Gerund», вкажіть його функцію та ознаки. Передайте речення із зворотом англійськими паралельними реченнями, зважаючи на функцію зворота. Перекладіть речення українською мовою (див. табл. 50).

1. The trouble is his being busy. 2. We must insist on their not interfering in our work. 3. He thinks of Sam's being rude to his friends. 4. They relied on our coming on time. 5. She objected to

Jane's being asked to dinner. 6. The knowledge of his sister's being ill depressed him. 7. I expressed my surprise at his having so rich a library. 8. We are surprised at his being so well read in literature. 9. We testified to John's being out that time. 10. I don't mind your opening the window.

ПРАКТИКА ПЕРЕКЛАДУ

Завдання 1. В реченні

- а) знайдіть зворот *Complexes with the Gerund*;
 б) перекладіть речення українською мовою за допомогою алгоритма.

And the belief in the proposition that labour is always in a position to deter- mine its own real wage, once adopted,* has been maintained by its being con- fused with the proposition that labour is always in a position to determine what real wage shall correspond to full employment, i.e. the maximum quanti- ty of employment which is compat- ible with a given real wage.	proposition — пропозиція adopt (v) — приймати maintain (v) — зберігати, утримувати, установлювати, свідчити confuse — переплутати full employment — пов- на зайнятість compatible — сумісний
--	--

Примітка: * once adopted — якщо вона прийнята

4.5. Зворот *Absolute Nominative Complex*

Зворот *Absolute Nominative Complex* складається з двох частин:

①	②
іменник/іменне словосполучення + Participle I/Participle II I, you, he, she, it, we, they	

В якості другого елемента ② цього звороту крім Participle I та Participle II, інколи може вживатись іменник, прикметник, прислівник.

Особливістю звороту *Absolute Nominative Complex* є те, що в реченні він вживається як обособлення, відокремлене комами. Він виконує функцію обставини (часу, причини, умови, способу дії) і може стояти на початку, в середині та в кінці речення. Переклад звороту *Absolute Nominative Complex* залежить від позиції, яку він займає у реченні.

Якщо він стоїть в першій половині речення, він перекладається українським обставинним підрядним реченням з сполучниками *оскільки, коли, після того як, хоч* та ін.; якщо *Absolute Nominative Complex* стоїть у другій половині речення, він перекладається самостійним реченням у складі складносурядного з сполучниками *а, і, причому* та ін. *Absolute Nominative Complex*, який в деяких випадках вводиться прийменниками *with, without*, перекладається самостійним реченням або дієприслівниковим зворотом.

Таблиця 57

ЗВОРОТ «ABSOLUTE NOMINATIVE COMPLEX»

Другий елемент звороту [②]	Місце звороту у реченні	Приклади
Participle I (V ^{ing})	на початку речення	① ② <i>The situation being urgent, we had to go ahead</i> <i>Оскільки положення було невідкладне, ми змушені були йти вперед</i>
	в кінці речення	① ② <i>We set off, the rain coming down heavily</i> <i>Ми вирушили в дорогу, хоча ішов рясний дощ</i>
Participle II (V ³ /V ^{ed})	на початку речення	① ② <i>The work done, we went home</i> <i>Коли робота була закінчена, ми пішли додому</i>

	в кінці речення	^① ^② <i>He stood with his eyes closed</i>	<i>Він стояв, заплющивши очі</i> <i>Він стояв, його очі були заплющені</i>
Іменник	на початку речення	^① ^② <i>His first shot a failure, he fired again</i>	<i>Оскільки його перший постріл був невдалим, він вистрілив знову</i>
Прислівник		^① ^② <i>Tea over, we gathered on the terrace</i>	<i>Коли випили чай, ми зібралися на терасі</i>

Вправа 66.

1) Знайдіть у реченнях зворот *Absolute Nominative Complex* та перекладіть його українською мовою, вживаючи сполучники, які відповідають позиції звороту у реченні (див. табл. 57).

1. Dinner was served on the terrace, it being very close in the room. 2. It being late, we went upstairs. 3. This done and the dog having been unfastened, we turned toward home. 4. The visit over, they set forth home. 5. I sat at my desk, pen in hand. 6. He sat silent, his long legs stretched out. 7. There being little time left, we had to hurry. 9. In the evening he read aloud, his small son sitting by his side. 10. The new engines were delivered, all of them being in good order. 11. She stood mute, her lips pressed together. 12. He sat, his face impassive. 13. He stood leaning against the wall with his arms folded. 14. Our efforts to start the car having failed, we spent a night in a nearby village.

ПРАКТИКА ПЕРЕКЛАДУ

Завдання 1.

- 1) В кожному реченні
 - а) знайдіть зворот *Absolute Nominative Complex* та зверніть увагу на його положення у реченні;
 - б) знайдіть підмет та присудок і перекладіть їх.
- 2) Перекладіть речення українською мовою, беручи до уваги спосіб перекладу звороту залежно від його позиції в реченні.

1. With higher taxes discouraging consumer spending, | business firms | will generally cut back | on production | rather than | being stuck | with unsold inventories | of output.

discourage — розхолоджувати
consumer spending — споживчі витрати
cut back — знижати
inventories — наявні товари

2. I | shall argue | that | the postulates | of the classical theory | are applicable | to a special case | only | and | not | to the general case, | the situation | which | it | assumes | being a limiting point | of the possible positions | of equilibrium.

3. A secondary distribution | of stock | resembles | the underwriting | of a new issue | the block being handled | by a selling group | or | syndicate | off the floor | after trading hours, | at a price | regulated | by the exchange.

stock — капітал
handle — регулювати,
управляти

4. The option period | of a forward exchange contract | concerns only the timing of the delivery for the exchange of currencies, | the customer having already dealt | at a fixed rate |

option period — опціон
forward exchange contract — форвардне покриття валютного ризику
fixed rate — фіксований курс

ІМЕННЕ СЛОВОСПОЛУЧЕННЯ

1. Склад та функції іменного словосполучення у реченні

Іменне словосполучення — це сполучення слів, ядром якого є іменник, що стоїть у кінці словосполучення. Крім ядра-іменника до складу іменного словосполучення входять визначники іменника та ті частини мови, які передають значення якості, кількості та приналежності: прикметник, числівник, займенник, Participle I, Participle II. Характерною особливістю англійського іменного словосполучення є те, що в його склад можуть входити, крім ядра-іменника, ще інші іменники, які при перекладі відповідають на питання *який? чий?*

У реченні іменне словосполучення виконує функцію *підмета, додатка, означення, обставини* і входить до складу *іменного та*

фразеологічного присудків, а отже, може займати будь-яке місце в реченні.

Таблиця 58

Функція	Приклади	
підмет	A new book is on the desk	Нова книжка — на столі
додаток	She borrowed a new book from the library /	Вона взяла нову книжку в бібліотеці
обставина	You can find the data in that new book	Ви можете знайти ці дані в тій новій книжці
означення	The data from that new book are of great importance	Дані з нової книжки дуже важливі
частина присудка	It is a new book	Це — нова книжка

2. Порядок слів в іменному словосполученні

Слова в іменному словосполученні розташовуються в установленому порядку: *прийменник, визначник іменника, числівник, прикметник, іменник в присвійному відмінку (Possesive Case) Participle I, Participle II, ядро-іменник.*

Таблиця 59

Частини мови	Прийменник	Визначник	Числівник		Прикметник	Іменник (N ⁰ /N's)	Participle I (V ^{ing})	Participle II (V ³ /V ^{ed})	Ядро-іменник
			порядковий	кількісний					
Приклад и	1. in	those	first	three	new	stone		painted	houses
	2. over	an			old	sister's		worn	coat

- 1) in those first three new stone painted houses;
- 2) over an old sister's worn coat.

3. Переклад іменного словосполучення

Оскільки частини мови, які входять до складу англійського іменного словосполучення, не мають граматичних показників

роду, відмінка та числа, їх переклад залежить від ядра-іменника, означеннями якого вони є.

Із цього випливає, що переклад іменного словосполучення необхідно починати саме з ядра-іменника (тобто останнього слова словосполучення), а всі слова, які стоять між визначником і ядром-іменником, при перекладі будуть відповідати на питання *який? чий? скільки? котрий?* у тому відмінку, в якому стоїть ядро-іменник. Якщо до складу іменного словосполучення входить іменник в присвійному відмінку (N's, Ns'), то при перекладі словосполучення він ставиться після ядра-іменника і відповідає на питання *чий?*

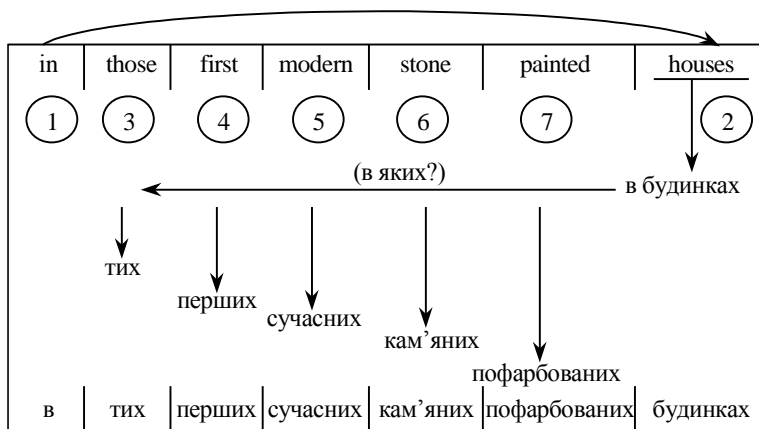

Схема 2. Послідовність перекладу слів в іменному словосполученні

Вправа 67. Знайдіть ядро кожного іменного словосполучення. Перекладіть словосполучення українською мовою за схемою 2.

Traffic lights, telephone number, city centre, mountain roads, those tall young London policemen, on a valuable old French writing desk, a famous German medical school, with a tall well-dressed man, about a pretty intelligent girl, the deep blue sea, with some missing words, on the dog-eared pages, instant coffee, a pleated skirt, the wool skirt, a two-tone sweater, an approaching air-liner, into a double-decked bus, a first-class performance, his dark-grey English-purchased flannels, a good-looking girl, a broad-brimmed hat.

Вправа 68. Передайте значення присвійного відмінка (*Possessive Case*) за допомогою прийменника *of*. Перекладіть іменні словосполучення українською мовою.

My friend's father → the father of my friend → батько мого друга

Mrs. Blake's washing machine, the bird's song, my sister's husband, the man's name, in the other children's room, her daughter's cat, the girl's dresses, the last week's storm, tomorrow's meeting, his wife's coat.

Вправа 69. Знайдіть у кожному реченні іменні словосполучення та перекладіть їх за схемою. Перекладіть речення українською мовою.

1. The non-stop train arrived on time. 2. He wore his worn-out felt hat. 3. Everybody liked their masterful skating. 4. We went home through the thickly falling snow. 5. We spent a day in an utterly uninteresting town of third-class villa residences, and wide streets lined with hastily-run-up-stores. 6. He told us about the country's powerful rivers. 7. At a distance we saw snow-caped mountains. 8. The box has sleeping pills in it. 9. In the garden we saw a red-cheeked little girl. 10. He gave them a thought-out answer.

1. Іменник

1.1. Ознаки іменника

Іменник — це повнозначна частина мови, яка називає істоти, неістоти, абстрактні поняття, предмети, опредмечені дії і відповідає на питання *хто? що?*

Англійський іменник, на відміну від українського, не має граматичних ознак роду, відмінка (крім закінчення присвійного відмінка 's; s' та закінчення множини: -s, -es).

Особливістю англійського іменника є те, що в реченні він завжди еживається із службовим словом, яке називається визначником іменника і є його ознакою.*

Таблиця 60

Закінчення іменника		Визначники іменника	Суфікси іменника
множини	присвійного відмінка (Possessive Case)		
-s	-'s	a, an, the	-acy

-es виняток: men (man) women (woman) feet (foot) geese (goose) mice (mouse) children (child) teeth (tooth) oxen (ox)	-s'	my, your, his, her, its, our, their this, that, those, such, same some, any, no, another, both, each, either, every, few, little, many, much, neither, other what, which, whose	-age -ance -ence -ant -dom -hood -ship -scape -ee -er -ion -ist -ment -ness -ry -th -tude -ure -y
---	------------	--	--

Примітка. *Відсутність визначника, тобто «нульовий визначник», також вважається ознакою словосполучення.

Вправа 70. Визначіть за суфіксами іменники і дієслова та запишіть їх у дві колонки.

identify; structure; logical; recognize; possibility; application; analyze; experiment; consequence; modify; influence; participant; contemporary; discussion; extensive; scientist; instrument; reference; magnify; mixture; passage; national; advantage; growth; continuous; mention; initial; harmful; procedure; urgent; distinguish; audience; ignorant; deepen; division; specialize; complicate; argument; enumerate.

1.2. Вираження відмінкових відношень англійського іменника в порівнянні з українським іменником

Англійський іменник не має відмінкових закінчень, крім закінчень присвійного відмінка (*Possessive Case* – 's, –s').

Відмінкові відношення англійського іменника можуть бути виражені двома способами: 1) за допомогою позиції іменника по відношенню до дієслова; 2) за допомогою граматичних прийменників.

Серед усіх прийменників група *граматичних прийменників* займає особливе місце, оскільки у цій функції прийменники не перекладаються.

Таблиця 61

Відмінок	Прийменник	Приклади
Р (кого, чого?)	of	<i>of the street</i> — вулиці
Д (кому, чому?)	to	<i>to the students</i> — студентам
О (ким? чим?)	{ by with	<i>by tram</i> — трамваем <i>with a pen</i> — ручкою

Таблиця 62

Відмінок	Приклади	Засіб зв'язку
Н хто? що?	<i>The student asks the teacher</i> <i>Студент</i>	порядок слів
Р кого? чого?	<i>It is the pen of the student</i> <i>It is the student's pen</i> } <i>студента</i>	of N's
Д кому? чому?	<i>Give it to the student</i> <i>студенту</i>	to
З кого? що?	<i>The teacher asks the student</i> <i>студента</i>	порядок слів
О ким? чим?	<i>The text was translated by the student</i> <i>студентом</i>	by with
М про кого? про що?	<i>We are speaking about the student</i> <i>про студента</i>	about

Вправа 71. Визначіть, на питання якого відмінка відповідає сполучення *прийменник + іменник*, та перекладіть словосполучення українською мовою.

see with eyes, reply to the students, done with a needle, the roof of the house, touch with hands, broken by a stone, offer to the man, the children of that man, go by bus, send to the parents, a leg of the table, amazed by the idea, the plans of the company, a firm of brokers, to speak to friends, the spirit of friendship, hurt by the words.

1.3. Визначники іменника

Визначники англійського іменника — це службові слова, які стоять перед ним і надають йому значення визначеності, невизначеності та кількості. До них відносяться: *артиклі* (означений, неозначений) та *займенники* (присвійні, вказівні, неозначені).

Оскільки вибір визначника залежить від іменника, який стоїть після нього, всі визначники умовно поділяються на чотири групи:

I група — визначники, які вживаються з обчислюваними іменниками в однині: *a, an, another, each, either, neither, every, such a, a certain, that, this*.

II група — визначники, які вживаються з обчислюваними іменниками в множині: *many, several, these, those, both, few*.

III група визначники, які вживаються з незлічувальними іменниками: *little, much*.

IV група визначники, які можуть вживатися з усіма іменниками: *all, any, enough, half, my, your, his, her, its, our, their, no, the same, some, such, the, the very, what, which, whose, «о»*.

Як правило, перед іменником може стояти лише один визначник; однак, серед них виділяються такі, які можуть вимагати після себе ще одного додаткового визначника:

Таблиця 63

Визначник + визначник		Приклади
all } both } half }	{ артиклі (a, an, the) { присвійні займенники (+ (my, your, his, our, their) { вказівні займенники (this, these, that, those)	<i>all the students</i> — усі студенти
		<i>both my friends</i> — обоє моїх друзів
		<i>half this bread</i> — половина цього хліба

Таблиця 64

Визначники іменника	Обчислювані іменники		Необчислювані іменники
	однина	множина	
a, an	<i>book</i>	—	—
all (всі)	<i>book</i>	<i>books</i>	<i>bread</i>
any (будь-який)	<i>book</i>	<i>books</i>	—
both (обидва)	—	<i>books</i>	—
a certain	<i>book</i>	—	—

certain	—	<i>books</i>	—
each (кожний)	<i>book</i>	—	—
either (будь-який)	<i>book</i>	—	—
enough (достатній)	—	<i>books</i>	—
every (кожний)	<i>book</i>	—	—
few (мало)	—	<i>books</i>	—
half (половина)	<i>book</i>	<i>books</i>	<i>bread</i>
little (мало)	—	—	<i>bread</i>
many (багато)	—	<i>books</i>	—
much (багато)	—	—	<i>bread</i>
my, your (та ін.)	<i>book</i>	<i>books</i>	<i>bread</i>
neither (ніякий)	<i>book</i>	—	—
no (ніякий)	<i>book</i>	<i>books</i>	<i>bread</i>
the only (єдиний, один)	<i>book</i>	<i>books</i>	—
another (інший)	<i>book</i>	—	—
other (другий, інший)	—	<i>books</i>	<i>bread</i>
the other (другий, інший)	<i>book</i>	<i>books</i>	<i>bread</i>
the same (такий, однаковий)	<i>book</i>	<i>books</i>	<i>bread</i>
several (декілька, немало)	—	<i>books</i>	—
some (декілька, немало)	—	<i>books</i>	<i>bread</i>
some (трохи)	<i>book</i>	<i>books</i>	<i>bread</i>
such a (такий)	<i>book</i>	—	—
such (такі, такий)	—	<i>books</i>	<i>bread</i>
that (той)	<i>book</i>	—	<i>bread</i>

Закінчення табл. 64

Визначники іменника	Обчислювані іменники		Необчислювані іменники
	однина	множина	
the	<i>book</i>	<i>books</i>	<i>bread</i>
these (ці)	—	<i>books</i>	—
this (цей)	<i>book</i>	—	<i>bread</i>
those (те)	—	<i>books</i>	—
the very (той самий)	<i>book</i>	<i>books</i>	<i>bread</i>

what (який)	<i>book</i>	<i>books</i>	<i>bread</i>
which (котрий)	<i>book</i>	<i>books</i>	<i>bread</i>
whose (чий)	<i>book</i>	<i>books</i>	<i>bread</i>
«0»	<i>book</i>	<i>books</i>	<i>bread</i>

Вправа 72. Назвіть, визначники якої групи (I, II, III, IV) можуть вживатись перед поданими іменниками. Напишіть по 2—3 приклади з кожним словом та перекладіть ці словосполучення.

bank, banks, money, sugar, side, flowers, lemons, fruit, fish, student, sky, cloud, interest, boxes, bread, tea, cup, iron, children, advice, knowledge, pens, town, cow, teeth, stockings, snow, light, houses, silver, attention, dreams, happiness.

ПРАКТИКА ПЕРЕКЛАДУ

Завдання 1. 1) В кожному реченні

а) знайдіть підмет і присудок;

б) випишіть іменники, перед якими стоять прийменники, та перекладіть їх;

в) випишіть іменники, які стоять після дієслова, та перекладіть їх, беручи до уваги те, що іменник після дієслова відповідає на питання непрямих відмінків.

2) Перекладіть речення українською мовою.

1. Payment for the use of someone else's money is called interest.	payment — плата, платіж interest — відсоток
2. An economic model is any simplified statement, diagram, or formula used to understand economic events.	
3. Physical capital is something created by people to produce other goods and services.	physical capital — фізичний капітал
4. They have enabled our country to produce more goods and services than any other nation in history.	
5. The question of what the traditional society produces and how it is produced are determined by very slowly changing traditions.	
6. The process of investment represents a diversion of productive resources from the output of goods and services for current consumption to the creation of up-to-date	investment — капіталовкладення diversion — відхилення consumption —

technologically advanced capital goods.

споживання
advanced — передовий
capital goods — основ-
ний капітал, засоби
виробництва

7. In recent years | the number | of service enterprises | in wealthier free-market economies | has grown | rapidly.

free-market economy —
економіка вільного
підприємництва

8. These actions | should result | in a larger budget surplus | or | a smaller budget deficit | than | existed | before.

budget surplus — бюд-
жетний надлишок

9. Public policy decisions | may influence | some or all | of these components.

full employment —
повна зайнятість

10. Since | the economy | does not always operate | at full employment | estimating | its full-employment productive capacity | is difficult.

estimate — оцінювати
productive capacity —
виробнича потужність

11. Another use | of the option contract | is the employee stock option.

stock — акція,
облігація, капітал

Завдання 2. Перекладіть українською мовою речення з іменними словосполученнями, до складу яких входять іменники в Possessive Case (N's).

1. Economic incentives | influence | people's behavior | through | financial rewards and penalties.

economic incentives —
економічні стимули
financial rewards and
penalties — фінансові
винагороди та штрафи
profit motive — мотив
прибутку

2. The profit motives | stimulate | owners | to make | business | more effective | to compete | with other businesses | for consumer's dollars.

3. Mercantilists | believed | that | a nation's wealth | came | primarily | from the accumulation | of gold and silver.

4. Good health, education, and relevant training | all | contribute | to worker's productivity.

5. Investment | in capital goods | occurs | when | savings | are used | to increase | the economy's productive capacity.

capital goods —
основний капітал
savings — заощадження
productive capacity —
виробнича потужність

6. In the final analysis, | the market (price) system's ability | to provide | goods and

services | depends | on the effort | of individual entrepreneurs.

7. Individual entrepreneurs | are the driving force | in the market economy's answer | to the problem | of scarcity.

8. Consumer enthusiasm, | generated | by a firm's intentional establishment | of a good public relations | has lead | to increased sales.

9. One | of the best answers | to this problem | is to appoint | the bank's trust company sole joint executor.

entrepreneur —
підприємець
scarcity — дефіцит,
недостатність

2. Займенник

Займенник — це повнозначна частина мови, слова якої не називають, а лише вказують на предмети, їхні ознаки та властивості або кількість. Займенники набувають конкретного лексичного значення лише в тексті, коли їх співвідносять з певними іменниками, прикметниками та числівниками. Займенники, подібно до цих частин мови, відповідають на питання *хто? що? який? чий? котрий? скільки?* Займенники поділяються за своїм значенням на: особові (*I, you, he, she, it, we, they*); присвійні (*my, your, his, her, its, our, their*); зворотні (*myself, yourself, himself, herself, itself, ourselves, yourselves, themselves*); вказівні (*this, that, these, those, such*); питальні та відносні (*who, whom, whose, what, which*); неозначені (*some, any, no*); кількісні (*much, many, little, few*); означальні (*all, another, both, each, every, either, neither, other*).

2.1. Особові, присвійні, зворотні займенники

Серед усіх типів займенників можна виділити особливу групу займенників, які зв'язані спільністю коренів і вираженням особи, числа і роду. До них відносяться особові, присвійні, зворотні займенники.

Таблиця 65

Особові займенники		Присвійні займенники**		Зворотні займенники
Називний відмінок	Знахідний відмінок	Проста форма	Незалежна форма	

① * — я	(me) } мене мені	my → mine	} мій моя моє мої	myself —) —ся —себе —сам, сама, самі
you } ти } ви	you } тебе } тобі } вас } вам	your → yours	} ваш твій } ваша твоя } ваше твоє } ваші твої	yourself — yourselves —	
(he) — він	(him) } його } йому	his → his	} його	himself —	
(she) — вона	her } її } їй	her → hers	} її	herself —	
it } він } вона } воно	it } його } йому } її } їй	its → its	} його } її	itself —	
(we) — ми	(us) } нас } нам	our → ours	} наш } наша } наше } наші	ourselves —	
(they) — вони	(them) } їх } їм	their → theirs	} їхній } їхня } їхнє } їхні	themselves —	
<i>He is a student</i> <i>Він — студент</i>	<i>I see him —</i> <i>Я бачу його</i> <i>Tell him —</i> <i>Скажи йому</i>	<i>These are my books — Це мої книжки</i> <i>These books are mine — Ці книжки — мої</i>		<i>Don't hurt yourself —</i> <i>Не поранься</i> <i>Look at yourself —</i> <i>Подивись на себе</i> <i>See it yourself —</i> <i>Побач сам</i>	

Примітка: * Обведені особові займенники є абсолютними ознаками: підмета (називний відмінок); додатка (знахідний відмінок).

** Усі англійські присвійні займенники можуть перекладатися українським займенником *свій*: I use *my* pen — Я користуюсь *своєю* ручкою. Якщо вони вживаються з назвами тіла або предметів одягу — вони не перекладаються: She shook *her* head — Вона похитала головою.

Вправа 73. Перекладіть займенники в дужках англійською мовою.

1. I know (його) but I can't remember (його) name. 2. (Вона) was very happy because (ми) invited (її) to stay with (нами) in (нашому) house. 3. Have (ти) seen (їх)? 4. (Вони) are playing with (своїми)

friends. 5. That pen is (моя). Give (її) to (мені). 6. Is this (твоя) umbrella? No, its (твоя). 7. (Я) gave (йому) (мою) address and (він) gave (мені) (свою).

Вправа 74. Перекладіть речення українською мовою.

1. I cut myself with a knife. 2. The plate is hot. Don't burn yourself! 3. I am angry with myself. 4. They only think about themselves. 5. I dried myself with your towel. 6. Old people sometimes talk to themselves. 7. He fell off the ladder but he did not hurt himself. 8. John lives all by himself. 9. She went to the cinema by herself. 10. They built new houses themselves. 11. Read it with me. 12. She can very well do without my help but not without theirs. 13. Suddenly he found himself facing a stranger. 14. She does her morning exercises regularly. 15. I opened my mouth wide. 16. He put his hands into his pockets. 17. His composition is much more interesting than mine. 18. They left me to myself. 19. They raised their hands. 20. Keep your opinion to yourself.

2.2. Займенники *some, any, no* та їх похідні

Займенники *some, any, no* виражають невизначену кількість та якість: займенник *some* припускає наявність кількості чи якості, *no* — відсутність, *any* — виражає сумнів про наявність. Тому ці займенники вживаються у різних типах речень: *some* — у стверджувальному, *any* — у питальному, *no* — у заперечному. Але є випадки, коли займенник *any* вживається також в розповідному та заперечному реченні.

Таблиця 66

	Займенник та його переклад	Приклади
Справжувальне речення	<div style="display: flex; align-items: center;"> <div style="margin-right: 10px;">some</div> <div style="font-size: 2em;">{</div> <div style="margin-left: 10px;"> <p>кілька, декілька</p> <p>дехто, деякий</p> <p>який-небудь, якийсь</p> </div> </div>	<p><i>They made some mistakes</i> — Вони зробили деякі помилки</p> <p><i>We have some cheese</i> — У нас є сир</p> <p><i>Some of them were busy</i> — Деякі з них були зайняті</p>
	<p>Примітка. * Якщо <i>some</i> використовується разом із незлічуваним іменником, він на українську мову не перекладається: Buy some bread — Купи хліба.</p>	

Закінчення табл. 66

	Займенник та його переклад	Приклади

Питальне речення		<i>Did they make any mistakes? — Вони зробили які-небудь помилки?</i> <i>Give me any book — дайте мені будь-яку книжку</i> <i>We have not any bread — У нас немає хліба</i> <i>They did not make any mistakes — Вони не зробили ніяких помилок</i>
	Примітка * Займенник <i>any</i> здебільшого на українську мову не перекладається: Have you any sugar? У вас є цукор? ** У заперечному реченні	
Заперечне речення		<i>He has got no friends — У нього немає ніяких друзів</i> <i>No student has come as yet — Жоден студент ще не прийшов</i>
	Примітка. * Як засіб заперечення <i>no</i> при перекладі потребує подвійного заперечення	

Таблиця 67

Вихідні займенники	Іменник, займенник, прислівник	Похідні та їх переклад
		something — щось, що-небудь somebody — хтось someone — хто-небудь somewhere — десь, кудись
		anything — щось, що-небудь anybody — хтось anyone — хто-небудь anywhere — десь, куди-небудь
		nothing — нічого nobody — ніхто no one — ніхто nowhere — ніде, нікуди

Вправа 75. Перекладіть речення українською мовою, беручи до уваги переклад займенників *some*, *any*, *no* та їх похідних.

1. We have *some* friends living there. 2. There is *no* milk left. 3. We found *some* new words in the text. 4. We have heard *some* news that might interest you. 5. Have you *any* books on the subject? 6. Have you noticed any changes? 7. Have you got any money on you? 8. Is there *any* letter for me? 9. There is not *any* butter left.

Вправа 76. Перекладіть речення українською мовою

а) 1. *Somebody* has taken my pen. 2. I saw *something* dark in the garden. 3. *Someone* must go with him. 4. He lives *somewhere* near our house.

б) 1. Do you know *anybody* (*anyone*) here? 2. There is not *anybody* (*anyone*) in the office. 3. Do you want *anything* else? 4. I can't see *anything*. 5. You can do *anything* you like. 6. Did you go *anywhere* yesterday? 8. You can buy the book *anywhere*.

в) 1. *Nobody* will believe you. 2. I saw *none* of my friends. 3. It means *nothing* to him. 4. I have *nowhere* to go.

2.3. Вказівні займенники

Вказівні займенники *this, that, these, those, such a, such, the same* мають граматичні ознаки числа і тому вони узгоджуються в числі з дієсловом чи іменником залежно від того, яку функцію виконують: визначника іменника чи замітника іменника.

Таблиця 68

Займенник	Приклади
this	цей <i>This pen is red — Ця ручка червона</i>
	це <i>This is a pen — Це ручка</i>
that	той <i>That pen is blue — Та ручка синя</i>
	то <i>That is a blue pen — То синя ручка</i>
these	ці <i>These pens are red — Ці ручки червоні</i>
	це <i>These are red pens — Це червоні ручки</i>
those	ті <i>Those pens are blue — Ті ручки сині</i>
	то <i>Those are blue pens — То — сині ручки</i>

Примітка. Займенник *that (those)* може перекладатися іменником, якщо він виконує роль замітника іменника, що передє йому, щоб уникнути його повторення.

Вправа 77. Перекладіть речення українською мовою. Зверніть увагу на переклад вказівних займенників.

1. *This* hotel is very expensive. 2. Do you like *these* shoes? 3. *This* is a nice hotel. 4. Who is *that*? 5. What shoes do you like? *These* or *those*? 6. All *this* is very interesting. 7. Try on one of *these* dresses. 8. *That* bicycle belongs to him. 9. *Those* chairs are ours. 8. The pictures painted by Rembrant and *those* by Rubens have very little in common.

2.4. Займенники *many, much, few, little*

До кількісних займенників належать: *many, much* — багато; *few, little* — мало; *a few, a little* — декілька, кілька, трохи.

Займенники *many* та *few* вживаються із обчислюваними іменниками, *much* та *little* вживаються з необчислюваними іменниками. Всі ці займенники мають граматичні форми ступеня порівняння: вищий і найвищий.

Таблиця 69

	Вищий ступінь	Найвищий ступінь	Приклади
many } much } багато	more — більше	most < найбільше більшість	<i>many books, more books, most books, much time, more time, most time</i>
few } little } мало	fewer } less } менше	fewest } least } найменше	<i>few books, fewer books, fewest books, little time, less time, least time</i>

Вправа 78. Подайте англійські відповідники займенникам в дужках. Перекладіть речення українською мовою.

1. He has (мало) knowledge of the subject. 2. (Мало) or no information is available on the matter. 3. They know (трохи) of everything. 4. (Більшість) people think so. 5. This is the (найбільше) I can do for you. 6. That was the (найбільше) dangerous experiment. 7. (Багато) water has flown under the bridge since that time. 8. He knows (багато) but he knows (менше) than you. 9. (Багато хто) read the book but (мало хто) understood it. 10. We need no (більше) than two days to complete the work. 11. There were (мало) objections to the plan, and (більша) part of it was approved of. 12. I cannot do (багато) for you. 13. It is (менше) than we expected. 14. (Багато) is

said but (мало) is done. 15. Say (мало) and do (багато). 16 (Багато) people know about it. 17. He can say it in (декілька) words. 18. There were (декілька) men sitting in the hall.

2.5. Означальні займенники **all, another, both, each, every, either, neither, other**

До означальних займенників належать: *all* — *весь*, *another* — *інший*, *both* — *обидва*, *each* — *кожний*, *every* — *кожний*, *either* — *кожний з двох*, *neither* — *жоден (з двох)*.

Вони виконують функцію визначника іменника, входячи до складу іменного словосполучення, а також можуть бути заміником іменника, виконуючи функції підмета або додатка речення.

Вправа 79. Знайдіть у реченні означальні займенники та визначіть, у якій функції вони вживаються. Перекладіть речення українською мовою.

1. He comes here every day. 2. Each time he asks me the same questions. 3. There was a building on either side of the square. 4. There were huge buildings on each side of the street. 5. There is a forest of oak-trees on both banks of the river. 6. Both his hands were busy, he greeted me with a nod. 8. Give me another number of the magazine. 9. Some people were bathing, others were sitting in the sun. 10. All the city is being reconstructed. 11. We both knew the truth. 12. All was ready. 13. All were present. 14. I remember every detail. 15. She put down his every word. 16. She gave chocolates to each of the girls. 17. Every good student studies hard. 18. We have not seen either of them. 19. Where are the others? 20. I read two books, but neither book was interesting. 21. There are two roads from here, you can take either.

2.6. Питальні та відносні займенники

Займенники *who, whom, whose, what, which* одночасно являються питальними та відносними. Як питальні вони вживаються у питальних реченнях, а як відносні вони приєднують підрядну частину складнопідрядного речення до головної частини. Займенники *which, what* вживаються стосовно неістот і перекладаються: *what* < який; те, що *which* < який; котрий (із) .

Таблиця 70

Займенник		Питальні речення	Підрядні речення
who — хто		<i>Who knows it? — Хто знає це?</i>	<i>All those who are ready to go can go</i> <i>Всі, хто готовий іти, можуть іти</i>
whom — кого, кому		<i>Whom did you give the book to? Кому ти віддав книгу?</i>	<i>The man whom we saw yesterday is waiting for you</i> <i>Чоловік, якого ми бачили вчора, чекає вас</i>
whose — чий		<i>Whose book is it? Чия це книга?</i>	<i>The man whose family are away feels lonely</i> <i>Чоловік, чия сім'я у від'їзді, відчуває себе самотнім</i>
what	що	<i>What do you think of it? Що ти про це думаєш?</i>	<i>She asked me what I thought of it</i> <i>Вона запитала мене, що я думаю про це</i>
	який	<i>What questions did he ask? Які питання він ставив?</i>	<i>I don't know what questions he was asked</i> <i>Я не знаю, які питання йому поставили</i>
which	що	<i>Which is better? Що краще?</i>	<i>He admires Jane which I find strange</i> <i>Він захоплюється Джейн, що я знаходжу дивним</i>
	котрий	<i>Which book is better? Котра (яка) книга краща?</i>	<i>This is the house which has been bought</i> <i>Це будинок, який (котрий) був куплений</i>

Вправа 80. Знайдіть у реченні займенники. Перекладіть речення українською мовою.

1. The wind which had been blowing since the morning fell by the evening. 2. The man who left the message never told his name. 3. The letters which are typed by the secretary usually go by the morning mail. 4. The man whom we spoke with had left. 5. I cannot see what is wrong. 6. What is done cannot be undone. 7. I would here refer to

Слово	Переклад	Приклади
it	1) він, вона, воно	<i>This book is not for your children. It is for you. — Ця книжка не для дітей. Вона для вас. I have lost my pencil. It may be in my bag. — Я загубив олівець. Він, можливо, у сумці. Close the window. It is not closed. — Зачиніть вікно. Воно не зачинене.</i>
	2) це	<i>What is this? It is a car. Що це? Це — машина</i>
	3) це саме той, що	<i>It is the novel that we discussed yesterday. Це саме той роман, що ми обговорювали вчора.</i>
	4) не перекладається	<i>It is impossible to say what he thinks — Неможливо сказати, про що він думає. It is cold — Холодно.</i>

Вправа 81. Перекладіть речення українською мовою, беручи до уваги позицію слова *it* у реченні.

1. It is snowing.
2. It is I who am wrong.
3. I don't remember it.
4. Put money into the bag lest you lose it.
5. It is impossible to know everything.
6. It is the man who writes stories.
7. It is difficult to get up early in the morning.

ПРАКТИКА ПЕРЕКЛАДУ

Завдання 1. Перекладіть речення українською мовою, беручи до уваги особливості перекладу слова *it*.

1. It is normally expected that a current account will remain in balance. 2. It is here that banks can make one of their most important contributions to export business. 3. It is the price that «clears» the market of goods and services. 4. It is the price that equalizes the amount producers want to sell and consumers want to buy. 5. It is quite difficult to think of things that are not scarce. 6. It should be noted that people engage in basic economic activities.	<table border="0"> <tr> <td>current</td> <td>account</td> <td>—</td> </tr> <tr> <td>рахунок</td> <td>поточних</td> <td></td> </tr> <tr> <td>операцій,</td> <td>поточний</td> <td></td> </tr> <tr> <td>рахунок</td> <td></td> <td></td> </tr> <tr> <td colspan="3"> </td> </tr> <tr> <td>engage</td> <td>—</td> <td>наймати,</td> </tr> <tr> <td>зобов'язувати (ся)</td> <td></td> <td></td> </tr> </table>	current	account	—	рахунок	поточних		операцій,	поточний		рахунок						engage	—	наймати,	зобов'язувати (ся)		
current	account	—																				
рахунок	поточних																					
операцій,	поточний																					
рахунок																						
engage	—	наймати,																				
зобов'язувати (ся)																						

<p>7. It is the upward or downward movement in the average prices of all goods and services combined that determines the extent of inflation or deflation.</p> <p>8. Nevertheless it is the money-wage thus arrived at which is held to determine the real wage.</p>	<p>upward or downward movement — рух вгору та вниз</p> <p>extent of inflation — рівень інфляції</p>
--	---

2.8. Багатозначність слова *one*

Переклад слова *one* залежить від його функції у реченні: як *означення* воно входить до іменного словосполучення і перекладається числівником *один*; як *додаток* воно замінює іменник, який йому передує, і перекладається цим *іменником*; як *формальний підмет* — воно входить до складу неозначеної структури і *не перекладається*.

Таблиця 72

Слово	Переклад	Приклади
one	1) один (числівник)	<i>One of the cups was broken. Одна з чашок була розбита</i>
	2) іменник, що передує слову <i>one</i>	<i>I have several dictionaries. Which one do you need? У мене декілька словників. Який словник тобі потрібен?</i>
	3) не перекладається [входить до складу неозначеної структури]	<i>One must keep one's word. Необхідно дотримуватися свого слова</i>

Вправа 82. Визначить функцію слова *one* у реченнях та перекладіть речення українською мовою.

1. He is looking for a house. He would like *one* with a garden.
2. The new pictures are much better than the old *ones*.
3. When *one* does not know grammar, *one* often makes mistakes.
4. *One* must do *one's* duty.
5. *One* should never put off till tomorrow what *one* can do today.
6. *One* can find these figures in any handbook.
7. His room is good, but *the one* you live in is much better.
8. I don't like the red pencil, give me the black *one*.

ПРАКТИКА ПЕРЕКЛАДУ

Завдання 1.

а) Визначіть функцію слова *one* у реченнях. Якщо *one* — замітник іменника, назвіть іменник, який воно заміщає.

б) Перекладіть речення українською мовою.

1. Thomas Maltus a controversial figure in his time, remains one today.	controversial figure — суперечлива фігура
2. The last-mentioned route, via the interest rate, is the one most thoroughly explored by Keynes and Keynesians.	explore — досліджувати
3. The reasons for and against that proposition are the same ones that were discussed extensively in the literature on money throughout the nineteenth century and later.	
4. Since a society cannot have everything it must decide which goods it will have now and which ones it will postpone.	postpone — відкладати
5. If one can't as one would , one must do as one can.	
6. The increasing need for security and the use of computers in wage payment have combined to make it more common to have a bank account than to be without one.	security — безпека wage payment — сплата заробітної плати bank account — банківський рахунок

3. Прикметник

3.1. Ознаки прикметника та його ступені порівняння

Прикметник — це повнозначна частина мови, яка має значення якості чи стану предмета і відповідає на питання *який? яка? яке? які?*

Англійський прикметник не має граматичних закінчень роду, числа, відмінка і тому його переклад повністю залежить від іменника, який цей прикметник визначає:

a blue hat — блакитний капелюх; *a blue flower* — блакитна квітка; *blue flowers* — блакитні квіти

Англійський прикметник має ознаки ступеня порівняння, які передаються як закінченнями *-er, -est*, так і словами *more, most*. Вибір способу утворення ступеня порівняння залежить від довжини самого прикметника: якщо прикметник складається із 1—2 складів, то вищий і найвищий ступінь утворюється шляхом приєднання до нього закінчень *-er, -est*. Якщо прикметник включає у себе більше двох складів, тоді вищий ступінь утворюється за допомогою слова *more*, а найвищий — *most*.

strong — stronger — strongest:

сильний — сильніший — найсильніший

interesting — more interesting — most interesting:

цікавий — більш цікавий — найбільш цікавий (найцікавіший)

У реченні після прикметника вищого ступеня завжди йде сполучник **than**, а перед прикметником найвищого ступеня, як правило, вживається артикль **the**:

*He is **cleverer than John** — Він розумніший за Джона*

*It is **the most interesting book** — Це найбільш цікава книжка*

Таблиця 73

Ступінь	Ознаки ступенів порівняння		Суфікси
	Закінчення	Слова, які висловлюють ступінь якості	
Вищий ступінь	-er than	more ... than	– able – al – ible – ic – ish – ive – ful – ous – y – ant – ar – en – ent – less
Приклади	<i>The lake is deeper than the river</i>	<i>The novel is more interesting than the film</i>	
Найвищий ступінь	the ... -est	the most ...	
Приклади	<i>This is the deepest lake</i>	<i>This novel is the most interesting I've ever read</i>	

Примітка: До групи прикметників, які утворюють ступені порівняння не за правилами входять:

good-better-best — гарний, кращий, найкращий

bad-worse-worst — поганий, гірший, найгірший

far-farther-farthest — далекий, дальший, найдальший

further-furthest

little-less-least — маленький, менший, найменший

Вправа 83. Запишіть подані слова за їх суфіксами у 3 колонки: А) дієслово; В) іменник, С) прикметник.

distribution; public; applicable; genetic; genetics; difference; language; desirable; complicate; specialize; favorable; distinguish; facility; ignorant; investigate; deepen; sensitivity; fundamental; dangerous; formulate; intensity; intensify; concentrate; tremendous; historic; contribute; essential; leadership; witness; tolerate; sequence.

Вправа 84. Утворіть вищий та найвищий ступені порівняння поданих прикметників.

good; foolish; important; red; snow-white; well-known; black; nice; big; bold; beautiful; useless; fine-looking; short-sighted; well-read; kind-hearted.

Вправа 85. Перекладіть речення українською мовою.

1. My brother is much younger than myself. 2. The first dictionary was good, the new one is still better. 3. At first I could not say which stories were funnier, they were all funny, but now I see that the last one is the funniest. 4. That was his cleverest step. 5. They have chosen the easiest way. 6. Which is the highest mountain in the world? 7. Try on both hats and see which is nicer. 8. This is the sunniest room in the house. 9. I can't imagine a more serious situation. 10. You ought to be more respectful.

3.2. Місце прикметника у реченні

У реченні прикметник, як означення іменника, стоїть перед словом, яке він визначає, утворюючи разом з ним іменне словосполучення. Іноді в іменне словосполучення входять кілька прикметників, які повинні розташовуватися в установленій послідовності:

Таблиця 74

описуючі	розмір	форма	вік	колір	походження	речовина	$\sqrt{\text{ing}}/\sqrt{3}$	ядро-іменник
1	2	3	4	5	6	7	8	9
<i>a nice</i>	<i>small</i>	<i>round</i>	<i>old</i>	<i>brown</i>	<i>French</i>	<i>wooden</i>	<i>writing</i>	<i>desk</i>
<i>красивий</i>	<i>невеликий</i>	<i>круглий</i>	<i>старий</i>	<i>коричневий</i>	<i>французький</i>	<i>дерев'яний</i>	<i>письмовий</i>	<i>стіл</i>

Виняток становлять: 1) прикметники з суфіксами *-ible, -able* (*possible, imaginable*), та деякі інші (наприклад *necessary*), які стоять після іменника і перекладаються не лише прикметником, але і підрядним означальним реченням з сполучниками *який, що*:

the idea imaginable < уявлена ідея
ідея, яку можна уявити

2) усі прикметники, якщо вони є означеннями до похідних слів від займенників *some, any, no*:

something strange — щось дивне

3) До окремої групи належать прикметники, що починаються з префікса *a* — (*asleep*), які ніколи не виступають означенням іменника, а входять до складу іменного присудка як його смислової частина після дієслова-зв'язки:

He is ashamed — Йому соромно.

Таблиця 75

Місце прикметника у реченні	Прикметники	Приклади
Перед іменником	Усі прикметники крім прикметників типу <i>possible, ashamed</i>	<i>an interesting novel</i> — <i>цікавий роман</i>
Після іменника*	available — доступний necessary — необхідний possible — можливий reliable — надійний present — присутній imaginable — уявний та ін.	<i>the data available</i> — { <i>доступні дані</i> <i>дані, які доступні</i>
Після похідних від <i>some, any, no</i>	Усі прикметники	<i>anything special</i> — <i>що-небудь особливе</i>
Після дієслова-зв'язки	angry — злий ashamed — присоромлений asleep — сплячий alive — живий awake — який не спить afraid — переляканий alike — схожий	<i>he is angry with me</i> — <i>він гнівається на мене</i>

Примітка: * Можливе вживання перед іменником.

Вправа 86. Перекладіть речення українською мовою.

1. This novel is one of the best *books available* in our library.
2. It is not *cold enough* to wear a heavy jacket.
3. His speech was *loud enough* for everybody to hear it.
4. We were reported that the *men present* were his supporters.
5. Is there *anything interesting* in the papers?
6. I am *ashamed*.
7. The cat is *asleep*.
8. The tree is *alive*.
9. The dog is *awake*.
10. They seem *afraid*.
11. The boys are *alike*.

3.3. Порівняльні конструкції з прикметником

Таблиця 76

Порівняльні конструкції	Приклади
as ... as — такий ... як і	<i>This watch is as cheap as that one</i> Цей годинник такий же дешевий, як і той
not as ... as } not so ... as }	не такий ... як <i>This watch is not as cheap as that one</i> Цей годинник не такий дешевий, як той <i>This watch is not so cheap as that one</i> Цей годинник не такий дешевий, як той
the ... er the ... er — чим ... тим	

Вправа 87. Перекладіть речення українською мовою.

1. *The sooner* you do it *the better*.
2. *The more* you read on the subject *the better* you will know it.
3. *The hotter* it was *the more* miserable I felt.
4. *The sooner* you leave *the earlier* you will arrive.
5. *The more* we go into the thing, *the more* complex the matter becomes.
6. *The longer* the day, *the shorter* the night.
7. *The earlier* you come *the sooner* we shall finish the work.

3.4. Слова, які виражають ступінь якості

Крім порівняльних конструкцій перед прикметником можуть вживатися слова, які виражають ступінь якості: *rather*, *fairly* — занадто, дуже, значно; *too much*, *too far* — занадто; *pretty* — досить; *ever so* — дуже; *quite* — досить, цілком.

Слова, які виражають ступінь якості	Приклади
rather } надто, fairly } дуже, } значно	<i>This is a $\left \begin{array}{c} \text{rather} \\ \text{fairly} \end{array} \right$ long story</i> <i>Це досить довга історія</i>
too much } занадто too far }	<i>This is $\left \begin{array}{c} \text{too much} \\ \text{too far} \end{array} \right$ difficult for you</i> <i>Це занадто важко для вас</i>
pretty — досить	<i>It is pretty cold today</i> <i>Сьогодні досить холодно</i>
ever so — дуже	<i>Thank you ever so much</i> <i>Дуже дякую</i>
quite — досить, цілком	<i>Quite so!</i> <i>Цілком вірно</i>

Вправа 88. У кожному реченні знайдіть порівняльну конструкцію. Перекладіть речення українською мовою

- I cant say which book I prefer: one is as interesting as the other.
- This trick is as old as the hills.
- None is so deaf as those who would not hear.
- Your room is not quite so large as mine.
- Be the weather ever so bad, I must go.
- The problem is as serious as the others.
- That building is as high as this one.
- His car runs as fast as a race car.
- We are not so lucky as you.
- The situation was pretty much the same.
- The book is ever so interesting.
- The performance proved to be a great deal better than we could expect.
- I have been with good people, far better than you.
- His watch is far more expensive than mine.
- The movie we saw last night was much more interesting than the one on television.
- His car is far better than yours.
- The new house is much more expensive than the older one.
- Last week was as hot as this one.

3.5. Переклад прикметників, які по формі співпадають з прислівниками

В англійській мові існує група слів, які по формі можуть бути прикметниками і прислівниками, тобто бути означенням іменника або дієслова. Визначити, якою частиною мови виступає таке слово, допомагає позиція слова у реченні:

1) якщо слово входить в іменне словосполучення, воно є прикметником і відповідає на питання *який?*

2) якщо слово стоїть після дієслова, воно є прислівником і відповідає на питання *як? коли?*

Прикметник:	<i>Early trains leave at 6 a.m. — Ранні поїзди відходять о 6-ій ранку</i>
Прислівник:	<i>He usually arrives early — Він звичайно приїжджає рано</i>

Таблиця 78

Прикметник (який?)	Слово	Прислівник (як?)
ранній an early train — ранній поїзд	early	рано to arrive early — приїхати рано
пізній a late dinner — пізній обід	late	пізно to dine late — обідати пізно
прямий a straight line — пряма лінія	straight	прямо to go straight — йти прямо
важкий hard work — важка робота	hard	важко to work hard — працювати наполегливо
неправильний the wrong answer — неправильна відповідь	wrong	неправильно to do wrong — помилятися
довгий a long rest — довгий відпочинок	long	довго to rest long — відпочивати довго
швидкий a fast train — швидкий потяг	fast	швидко to walk fast — йти швидко

Вправа 89. Визначіть, яку функцію виконують виділені слова. Перекладіть речення українською мовою

1. Is there a *late* train passing here? 2. You will have to work *hard* to set everything done. 3. You have come too *late*. 4. This is the *right* way to do it. 5. She lives *right* around the corner. 6. Look *straight* ahead. 7. We don't expect a *straight* answer from him. 8. He was too *long* in doing it. 9. It took me *long* to do it. 10. It was still *early* when we returned. 11. We returned *early*. 12. All is *well* that ends *well*.

ПРАКТИКА ПЕРЕКЛАДУ

Завдання 1. Перекладіть речення українською мовою за алгоритмом.

1. David Ricardo is one of history's most influential economists.	influential — впливовий
2. It should be clear, however, that even with these modifications the theory is still much too rough for direct application.	application — вживання
3. To summarize, human wants are unlimited, but the resources necessary to satisfy those wants are limited.	satisfy — задовольняти
4. There is a limit to things used to produce goods and services available to satisfy wants.	
5. The most common means of payment is the cheque since it is both safer and more convenient than using cash.	cheque — чек cash — готівка

Завдання 2. Перекладіть речення із порівняльною конструкцією the ... the ... українською мовою.

1. The greater the inflation lenders anticipate the higher the rate of interest they will ask.	lender — кредитор anticipate — чекати, передбачати
2. The more efficient the combination, the greater the output, and the greater the nation's wealth.	nation's wealth — добробут нації
3. The more you know about the subject, the better career decisions you will be able to make.	
4. Keynes believed that the substance of underconsumption was that the higher the incomes, the smaller the share of them going into consumption and the greater — into accumulation.	substance — суть underconsumption — недоспоживання income — прибуток share — частка, акція consumption — споживання accumulation — накопичення
5. The higher the price of something, the more of it will be offered for sale — and vice versa.	vice versa — навпаки

4. Прийменник

4.1. Значення, структура та місце прийменника у реченні

Прийменник — це службова частина мови, яка зв'язує іменник з іншими частинами мови, передаючи йому відношення непрямих відмінків: *the book of a student* — книжка студента; *give it to the student* — віддай це студенту; *written by the student* — написаний студентом.

Прийменник також передає відмінкові відношення займеннику і герундію (V^{ing}): *by him* — ним; *about him* — про нього; *think of travelling* — думати про подорож.

За своєю структурою прийменники розподіляються на прості (on, at), складні (throughout, without) та складені (by means of).

Прийменник відноситься до іменника, однак, будучи зв'язаним з іменником, прийменник дуже часто відділяється від нього групою слів, оскільки він займає позицію першого елемента іменникового словосполучення, а ядро-іменник замикає його:

| **with** my old school girl **friend** | — з моєю давньою шкільною подругою

Іноді прийменник може стояти у кінці речення, після дієслова у формі Passive Voice, але при перекладі такого речення українською мовою прийменник необхідно поставити перед словом (іменником або його заміником), до якого він відноситься.

*Here are the **articles that** are often referred to*
*Ось **статті**, на які часто посилаються*

*(to refer to the **articles** — посилатися на **статті**)*

4.2. Загальне значення простих прийменників

За своїм загальним значенням прийменники розподіляються на прийменники *місця*, *руху* та *часу*

	Прийменники	Приклади	
Прийменники місця	above — над, вище	<i>above the table</i>	<i>над столом</i>
	at* — біля, при, у, в, на, за	<i>at the table</i>	<i>за столом</i>
	among — серед, між	<i>among trees</i>	<i>між деревами</i>
	before — до, перед	<i>before us</i>	<i>перед нами</i>
	behind — за, позаду	<i>behind the house</i>	<i>за будинком</i>
	below — нижче, під	<i>below the level</i>	<i>нижче рівня</i>
	beside — поруч, біля,	<i>beside the house</i>	<i>поруч з будинком</i>
	between — між	<i>between the houses</i>	<i>між будинками</i>
	in* — в	<i>in the room</i>	<i>в кімнаті</i>
	inside — в, усередині	<i>inside the house</i>	<i>всередині будинку</i>
	near — поблизу, біля	<i>near the window</i>	<i>біля вікна</i>
	on* — на	<i>on the table</i>	<i>на столі</i>
	outside — зовні	<i>outside the house</i>	<i>зовні будинку</i>
	over — над, через	<i>over the river</i>	<i>через річку</i>
under — під	<i>under the table</i>	<i>під столом</i>	
Прийменники руху	about — навкруги, по	<i>about the town</i>	<i>по місту</i>
	across — через	<i>across the street</i>	<i>через вулицю</i>
	along — вздовж, по	<i>along the street</i>	<i>по вулиці</i>
	around — навкруги, навколо	<i>around the earth</i>	<i>навколо землі</i>
	down — вниз по	<i>down the river</i>	<i>вниз по річці</i>
	from* — від, із	<i>from London</i>	<i>із Лондона</i>
	into — в	<i>into the house</i>	<i>в дім</i>
	over* — через, по	<i>over the fence</i>	<i>через загорожу</i>
	round — кругом, за	<i>round the corner</i>	<i>за рогом (будинку)</i>
	to — до, в	<i>the way to London</i>	<i>(шлях) до Лондона</i>
	towards — у напрямі до	<i>towards the door</i>	<i>до дверей</i>
through — наскрізь, через	<i>through the hole</i>	<i>через отвір</i>	
up — угору по	<i>to town</i>	<i>у місто</i>	

	Прийменники	Приклади	
Прийменники часу	after — після	<i>after six</i>	<i>після шостої</i>
	at* — в, о, на,	<i>at nine o'clock</i>	<i>о 9-ій годині</i>
	by — до	<i>by that time</i>	<i>до того часу</i>
	during — впродовж	<i>during that period</i>	<i>впродовж того періоду</i>
	for — впродовж	<i>for one week</i>	<i>впродовж тижня</i>
	from* — від	<i>from 9 till 12 o'clock</i>	<i>з 9 до 12 години</i>
	in* — в	<i>in May</i>	<i>у травні</i>
	on* — в	<i>on Sunday</i>	<i>в неділю</i>
	since — з	<i>since early morning</i>	<i>з раннього ранку</i>
past — після	<i>past eight o'clock</i>	<i>після восьмої години</i>	

Примітка: * відмічено прийменники, які у таблиці показано в кількох значеннях.

Вправа 90. Перекладіть речення українською мовою. Вкажіть значення виділених прийменників.

1. She put a shawl *over* her dress. 2. On his way *to* the station he met us. 3. Hold the umbrella *over* your head. 4. The boy climbed *over* the fence. 5. It was already *past* midnight. 6. I have been waiting *since* four o'clock. 7. The sunlight went *through* the leaves. 8. We had not eaten *till* five p. m. 9. The bench was *under* the window. 10. *By* Tuesday the situation will have been clear. 11. She hurried *down* the street. 12. The letter was *from* Pat. 13. What is *inside* the Earth? 14. She took a seat *near* them. 15. The temperature is *above* zero. 16. They went *across* the hall. 17. Come *at* any time *after* five o'clock. 18. We went *along* the river bank. 19. The house stands *among* the trees. 20. The Earth moves *around* the Sun. 21. The garden is *behind* the house. 22. The temperature is *below* zero. 23. Who is the woman sitting *beside* him? 24. A river flows *between* two banks.

4.3. Багатозначність прийменників

Кількість прийменників менша ніж кількість значень, які вони повинні передавати, і тому більшість прийменників багатозначна. До найбільш уживаних багатозначних прийменників належать: *at, by, for, in, of, on, to, with*.

Вправа 91. Перекладіть речення українською мовою, беручи до уваги переклад багатозначних прийменників, поданих у рамках

at — біля, при, на, у, в, о

1. We start work at 9 o'clock. 2. He can't sleep at night. 3. I am going on holiday at the end of July. 4. There is nobody at the bus-stop. 5. She was sitting at the fire-place. 6. They were at a loss.

by — при, біля, повз, до, за, на, відповідає Орудному відмінку (ким? чим?)

1. Do you like travelling by bus? 2. Our house is by the sea. 3. We are driving by the City Museum. 4. It is cheaper by two dollars. 5. The work will have been finished by Monday. 6. He took the child by the hand.

for — протягом, у, до, внаслідок, через, для, заради, за

1. He stayed with us for a week. 2. Give it to me for a few minutes. 3. Thank you for your help. 4. It is good for you. 5. I am doing it not for money. 6. I've bought the dictionary for ten dollars.

in — в, на, за, через, при, відповідає Орудному відмінку (чим?)

1. He wrote a note in pencil. 2. We live in this street. 3. The train is leaving in five minutes. 4. Be careful in crossing the river. 5. We stayed at a nice hotel.

of — через що, від, з, з (числа), відповідає Родовому відмінку (кого? чого?)

1. He gave the dog a piece of meat. 2. She died of fever. 3. One of them is my friend. 4. This table is made of oak. 5. I am afraid of dogs.

on — на, в, по, від

1. The office is on the first floor. 2. We don't work on Sundays. 3. Many books have been written on that subject. 4. Do you like museums? It depends on the museum.

to — до, в, на, для, відповідає Давальному відмінку (кому? чому?)

1. We walked to the city center. 2. Why didn't you come to the party? 3. John won't go to the cinema. 4. This is nothing to what it might have been. 5. 3 is to 4 as 6 is to 8. 6. I gave the book to my friend. 7. Listen to the music.

with — з, від, відповідає Орудному відмінку (ким? чим?)

1. He cut it with a knife. 2. The woman trembled with fear. 3. She said it with sympathy. 4. I am angry with you.

4.4. Дієслова та прикметники, які вимагають після себе вживання прийменників

На вибір прийменника часто впливає дієслово або прикметник, який передує йому. У цих випадках переклад прийменників залежить лише від того слова, яке стоїть перед ним: *to care for* — *турбуватися про*; *to leave for* — *від'їжджати до*; *to hope for* — *сподіватися на*.

1. Список дієслів, які вимагають після себе певних прийменників

<p>accuse — звинувачувати consist — складатися inform — повідомляти think — думати</p>	}	of	<p>care — турбуватися hope — сподіватися leave — від'їжджати prepare — готуватись start — відправлятися wait — чекати</p>	}	for
<p>comment — коментувати congratulate — поздоровляти depend — залежати insist — наполягати rely — покладатися</p>	}	on	<p>borrow — позичити differ — відрізнятись judge — судити prevent — заважати recover — поправлятися suffer — страждати</p>	}	from
<p>amount — дорівнювати apologize — вибачатись belong — належати happen — траплятись listen — слухати object — заперечувати prefer — надавати перевагу subscribe — підписуватись</p>	}	to	<p>end — закінчуватись result — спричиняти succeed — удаватись</p>	}	in

2. Список прикметників, які вимагають після себе певних прийменників:

able — здібний	}	to	anxious — стурбований	}	about	
attentive — уважний			clear — ясний, виразний			
equal — рівний			curious — цікавий			
evident — очевидний			doubtful — сумнівний			
grateful — вдячний			glad — радісний			
harmful — шкідливий			happy — щасливий			
thankful — вдячний			hopeful — багатонадійний			
			sad — сумний			
afraid — переляканий	}	of	serious — серйозний	}	with	
ashamed — присоромлений			wrong — неправильний			
aware — проінформований, обізнаний						
certain — впевнений			angry — злий			
conscious — усвідомлюючий			busy — зайнятий			
ignorant — неосвічений			familiar — обізнаний			
proud — гордий						
worthy — гідний			eager — нетерпеливий			
dependent — залежний		on	famous — відомий		}	
			important — важливий			
bad — поганий	}	at	necessary — необхідний	}		for
clever — розумний			ready — готовий			
good — хороший			sorry — співчутливий			
quick — швидкий			suitable — підходящий			
skilful — умілий			useful — корисний			
			experienced — досвідчений		in	
			weak — слабкий			

4.5. Стійкі прийменникові словосполучення

Прийменники входять до складу великої кількості стійких сполучень, наприклад: *after all* — *кінець-кінцем*, *at all* — *взагалі* та ін. Певних правил перекладу таких словосполучень немає, тому їх слід вивчати напам'ять.

Свійкі прийменникові словосполучення		Переклад
above after	all all	— головним чином — кінець-кінцем
at	{ all best most any rate once last least	— взагалі — в кращому випадку — щонайбільше — в будь-якому випадку — відразу — на кінець — по меншій мірі
before	{ long now	— незабаром — до цих пір
beyond	{ belief doubt me	— неймовірно — без сумніву — вище мого розуміння
by	{ chance day the day heart no means all means mistake	— випадково — вдень — поденно — напам'ять — ні в якому випадку — за всяку ціну — помилково
for	{ good example the time being	— назавжди — наприклад — поки що
in	{ due course any case general the long run so far as return vain	— своєчасно — в будь-якому випадку — взагалі — кінець-кінцем — оскільки — у відповідь — даремно
to	{ the amount the end the right	— на суму — до кінця — праворуч

4.6. Складені прийменники

Складені прийменники — це групові прийменники, які являють собою сполучення іменника, прикметника чи прислівника з простим прийменником, який завжди стоїть у кінці словосполучення. Складені прийменники виконують усі функції, характерні для простих прийменників, тобто передають відмінкові відношення іменнику, займеннику і герундію:

*The bridge was destroyed **owing to** hard autumn rains.
Міст був зруйнований **через** сильні осінні дощі.*

Таблиця 81

Складені прийменники	Переклад
according to in accordance with in conformity with	} згідно, відповідно
as against as compared with in comparison with	} у порівнянні з
because of due to owing to on account of thanks to in consequence of	} із-за дякуючи внаслідок
by means of by virtue of	} через шляхом
in spite of despite of regardless of	} не дивлячись на
as to as for as regards with regard to in respect of	} відносно, що стосується, щодо
instead of	} замість
in view of	} зважаючи на
with a view to with the view of with the purpose of	} з наміром

4.7. Прийменники, які за формою співпадають з прислівниками

В англійській мові є прийменники, які по своїй формі співпадають з прислівниками. До таких найбільш поширених прийменників належать: *about, across, around, by, down, in, off, over, through, up, out*. Лише позиція слова в реченні допомагає визначити, якою частиною мови є дане слово: прийменником чи прислівником. Якщо слово стоїть перед іменником (іменниковим словосполученням), воно — прийменник, який передає відмінкові відношення. Якщо слово стоїть після дієслова, то воно — прислівник, який, сполучаючись з дієсловом і утворюючи з ним одне ціле, змінює лексичне значення цього дієслова.

В англійському реченні часті випадки, коли прислівник і прийменник стоять поруч. У цьому разі при перекладі необхідно віднести ліве слово до дієслова, яке йому передує, а праве слово до іменного словосполучення, і перекласти їх за правилом: прислівник з дієсловом — як єдине ціле; а прийменник з іменником — як засіб передачі відмінкових відношень:

The problem was **worked out** | **by the scientists**
Питання було **розроблене** | **вченими**

Вправа 92. Перекладіть речення українською мовою, користуючись значенням сполучення: *дієслово + прислівник*.

I.

bring { *about* — здійснювати, викликати
along — приносити
back — нагадувати
in — вносити (на розгляд)
out — опубліковувати
up — виховувати

1. What *brought about* the failure of the business? 2. He will *bring along* some color photographs. 3. The sight of the castle *brings back* the happy days we spent in Spain. 4. The jury *brought in* a verdict of «not guilty». 5. The publisher has *brought out* a new edition of the book. 6. They were *brought up* to respect others.

II.

come { *across* — зустрічати випадково
by — дістати
down — спускатися, сходити вниз
out — виходити

1. How did you *come by* this book? I *came across* it in a second-hand bookshop. 2. I knocked at the door and someone cried, «*Come in!*». 3. He did not *come down* for breakfast until 10 o'clock. 4. The magazine *comes out* every Wednesday.

III.

get { *along* — жити в злагоді
behind — відставати
into — входити, заходити
off — виходити
out — зникати

1. They *get along*. 2. Come on, you *are getting behind*. 3. Never *get into* debt if you can avoid it. 4. The bus was so full that I could not *get into* it. 5. This is the stop where I *got off*. 6. The ship soon *got out* of sight.

IV.

give { *away* — видавати
in — здаватися
out — розподіляти
up — відмовлятися, втрачати надію

1. He pretended to be English but his foreign accent *gave* him *away*. 2. The teacher will *give out* the books. 3. He says he is going to *give up* smoking. 4. We had to *give in* to their demands. 5. They have *given up* on him.

V.

put { *in* — подавати заяву
off — відкладати
out — гасити, тушити

1. I want to *put in* for a job. 2. Never *put off* till tomorrow what you can do today. 3. *Put* the light *out* before you go to bed.

Вправа 93. Перекладіть речення українською мовою, звертаючи увагу на збіг прислівника і прийменника. При перекладі використовуйте синоніми, подані в дужках.

1. She finally came *around to* our viewpoint (to come). 2. They came *away with* a favorable impression (to leave). 3. They will come *back to* their hometown (to return). 4. They've come *down from* Oxford (to originate). 5. He came *in on* a project (to join). 6. They come *out against* a proposal (to oppose). 7. They came *out for* a bill (to support). 8. The writer has come *out with* a new book (to publish). 9. They finally came *through with* the money (to provide). 10. The water came *up to* our knees (to reach). 11. He came *up with* a good idea (to produce). 12. We must bring them *in on* our plans (to include). 13. The drought brought us *up against* serious difficulties (to confront with). 14. We brought their proficiency *up to* the required level. 15. We gave *in to* their demands (to yield). 16. We gave the food *out to* those who needed it. 17. They have given *up on* him (to lose hope).

ПРАКТИКА ПЕРЕКЛАДУ

Завдання 1. Перекладіть речення українською мовою, беручи до уваги збіг прислівника і прийменника.

<p>1. This is the weak spot of the Keynesian system which is usually slurred <i>over</i> by the Keynesians.</p>	<p>weak spot — слабе місце slur over — стирати</p>
<p>2. The suggestion that nations should go <i>out</i> of their way to protect business and industry made no sense at all.</p>	
<p>3. Thus, their method is tied <i>up</i> with their very special assumptions, and cannot be adapted to deal with the more general case.</p>	<p>assumption — припущення</p>
<p>4. A large proportion of the debt is made <i>up</i> of Government bonds.</p>	
<p>5. Most sellers try to push these higher costs <i>on</i> into higher prices even if there is no change in aggregate demand in the economy.</p>	<p>aggregate demand — сукупний попит</p>

Завдання 3.

а) Розділіть умовне речення, в якому корені всіх повнозначних частин мови замінені умовними позначеннями (V — дієслово, N — іменник, A — прикметник), на словосполучення та незалежні слова.

б) Визначіть підмет та присудок за формальними ознаками та поставте відповідне питання до присудка

X-tion can V⁰ a N's N by V^{ing} a A-er NN on one N in order to V⁰ Ns for another.

Завдання 2.

1) Знайдіть в реченнях прийменники та визначіть, до яких слів вони відносяться.

2) Перекладіть речення українською мовою.

1. According to a widely held view, the possibility of underemployment equilibrium has been defined by the «classical» school and demonstrated by Keynes.

widely held view — широко розповсюджений погляд
underemployment equilibrium — рівновага безробіття
define (v) — визначати

2. Food production increased far beyond anything he could have foreseen, owing to scientific and technical advances in farming.

3. According to Marx, goods and services had value because of the efforts of labourers.

because of — через

4. Every discussion concerning fluctuations of employment, of which there have been many, has been concerned with it.

fluctuation — коливання

5. Since 17th century economists have developed methods for studying and explaining how nations use their economic resources.

6. Shares may be bought without any charges beyond those payable to a stockbroker.

share — акція
payable — оплачуваний, прибутковий
stockbroker — біржовий маклер

7. Interestingly, the 200-year-old argument between those favoring regulation of the economy and those supporting laissez faire (невтручання) is still with us.

8. The traditional theory | maintains, | in short, | that | the wage bargains | between the entrepreneurs and the workers | determine | the real wage; | so that, | assuming | free competition | amongst employers and no re-

free competition — вільна конкуренція

До засобів заперечення в англійській мові належать: частка *not*; займенник *no* і його похідні; *прислівники*; *сполучники*; слово *fail* (не удаватися); *префікси* прикметників. В залежності від способу їх перекладу англійські засоби заперечення можна умовно поділити на дві групи: 1) ті, що при перекладі вимагають подвійного заперечення; 2) ті, що перекладаються одним запереченням.

Таблиця 82

Кількість заперечень в українському перекладі	Засоби заперечення		Приклади
Подвійне заперечення	no <	ні ніякий ... не	① <i>None of them has arrived</i> ① ② <i>Ніхто з них не приїхав</i>
	nobody	ніхто ... не	
	nothing	ніщо ... не	
	none <	ніхто ... не ніщо ... не ніякий ... не	
	neither	ні той, ні інший ... не	
	never	ніколи ... не	
	nowhere neither ... nor	ніде ... не ні ... ні не	
Одне заперечення	not	не	① <i>They do not understand the problem</i> ① <i>Вони не розуміють проблеми</i>
	not only ... but	не лише ... але і	
	lest	аби не, щоб не	
	no sooner	не встиг ... як	
	unless if not for but for rather than }	якщо не коли б не а не	
	until	поки ... не	
	to fail (to) префікси -un- , -dis- , non-	не зуміти не —	

Вправа 94. Визначіть, які із засобів заперечення потребують при своєму перекладі подвійного заперечення. Перекладіть речення українською мовою.

1. He is never pleased. 2. None of them has ever been there. 3. Neither will do. 4. He said nothing. 5. No smoking! 6. He is no better today. 7. I can wait no longer. 8. This train is never late. 9. This sentence is ungrammatical. 10. He was neither going to apologize, nor was he going to offer any help. 11. We were surprised at him to have failed in maths. 12. There is nobody awaiting in the office. 13. I have not spoken to his sister either. 14. She is not only a professional artist but also a first-rate teacher. 15. He had no sooner got well than he fell ill again. 16. I shall not go unless the weather is fine. 17. He would have fallen but for me. 18. He is uncertain about one or two things.

Вправа 95. Перекладіть вірш українською мовою, звертаючи увагу на засоби заперечення в англійському реченні

The Pessimist

Nothing to do but work	
Nothing to eat but food	
Nothing to wear but clothes	
To keep one from going nude.	nude — голий
Nothing to breathe but air,	
Nowhere to fall but off,	
Nowhere to stand but on,	
Nothing to comb but hair,	comb (v) — розчісувати
Nowhere to sleep but in bed,	
Nothing to weep but tears,	weep (v) — плакати
Nothing to bury but dead,	bury (v) — ховати
Nothing to sing but song,	dead — мертвий
Ah, well, alas! alack!	alas — ой леле
Nowhere to go but out,	alack — ой леле
Nowhere to come but back,	
Nothing to see but sights,	
Nothing to quench but thirst,	quench (v) — гасити
Nothing to have but what we've got,	thirst — спрага
Thus through life we are cursed,	curse (v) — проклинати
Nothing to strike but a pose;	strike a pose — прибрати позу
Everything move that goes,	
Nothing at all but common sense,	common sense — здоровий глузд
Can ever withstand these woes.	woe — лихо

B. T. King

ПРАКТИКА ПЕРЕКЛАДУ

Завдання 1.

1) Знайдіть у реченні засоби заперечення та вкажіть, які з них при перекладі вимагають подвійного заперечення.

2) Перекладіть речення українською мовою.

1. No society has ever had enough resources to produce the full amount and variety of goods and services its members wanted.

2. If this is not true, then there is no longer any reason to expect a tendency towards equality between the real wage and the marginal disutility of labour.

3. Neither individuals nor societies can have all the things they would like to have.

4. In Smith's view, a nation's wealth was dependent upon production, not agriculture alone.

5. When price equals marginal cost the industry is in long-run equilibrium: the industry no longer attracts new firms since only normal profits are being earned.

6. Some markets contain many producers or sellers, none of whom can independently affect the market price appreciably.

7. No individual producer has much effect on the market price because it is determined by all the forces of supply and demand.

8. They are required to deposit more money at the Bank in special accounts from which it cannot be withdrawn until the Bank says so.

9. Insurance need not be a problem for the bank's customer either.

10. All banks are asked not to provide either loans to persons or check trading facilities for the purchase.

marginal disutility —
граничну непотрібність

marginal cost —
граничні витрати
equilibrium — рівновага
довгострокова рівно-
вага

deposit — депозит
вкладу банку
withdraw (v) —
вилучати, знімати
insurance —
страхування
bank's customer —
клієнт банку
loan — позичка
facility — послуги, засоби
purchase — купівля,
покупка

11. A business may decide not to increase the price of a product if people will buy much less of it at a higher price.

12. If demand does not change, this increase in supply will then cause prices to fall.

13. If the sources of income and allowances are complicated, it is not easy to know for the individual if he is paying the right amount of tax.

14. They have little or no power to control prices.

15. Banks regard themselves as providing working capital rather than fixed capital.

fixed capital —
основний капітал
working capital —
оборотний капітал

Інверсія — непрямий порядок слів у реченні

Інколи у простому реченні присудок або його частина стоїть перед підметом. Такий відхід від прямого порядку слів у реченні називається *інверсією*, або *непрямим порядком слів*. Інверсія може бути повною, коли весь присудок стоїть перед підметом, або частковою, коли лише частина присудка стоїть перед підметом.

Умовами появи непрямого порядку слів у реченні можуть бути як тип самого речення, так і наявність певних слів та словосполучень у реченні, а саме: запитальні речення; безсполучникові речення нереальної умови; речення, які починаються з обставини місця; слова з заперечним значенням; сполучники *so, either, neither*.

Таблиця 83

Умова появи інверсії	Спосіб перекладу	Приклади
1. Питальні речення	На переклад не впливає	<i>Are you a student?</i> <i>Ви студент?</i>
2. Безсполучникове під-рядне речення	Переклад починають з сполучника якщо б ,	<i>Had he done it he would have told us</i> Якби він зробив це, він

нереальної умови	якби	казав би нам
------------------	-------------	--------------

Закінчення табл. 83

Умова появи інверсії	Спосіб перекладу	Приклади
3. Речення, яке розпочинається словом there , причому присудок виражений одним із дієслів: to be, to live, to remain, to stand, to lie, to come та ін.	Переклад починають з обставини місця + присудок + підмет	<i>There stood an old oak on the hill</i> <i>На пагорбі стояв старий дуб</i>
4. Речення розпочинається одним із слів з заперечним значенням: never (ніколи) hardly (ледве) scarcely (ледве) few } небагато little } рідко seldom } rarely only — лише not — не	Переклад починають з обставинних слів + підмет + присудок	<i>Never have they visited such a place</i> <i>Ніколи вони не відвідували такого місця</i> <i>Only later did we realize what had happened</i> <i>Тільки пізніше ми зрозуміли, що трапилось</i> <i>Little does he know what they have done</i> <i>Мало він знає, що вони зробили</i> <i>Not a word did he utter</i> <i>Ні слова він не вимовив</i> <i>Rarely does Jane forget to do her home work</i> <i>Рідко Джейн забуває зробити домашнє завдання</i>
5. Речення з одним із сполучників so, neither, either	Переклад починають з підмета + присудок	<i>I enjoyed the play, so did my friend</i> <i>Мені сподобалася вистава, мосму другові теж</i>

Вправа 96. Знайдіть у реченнях інверсію та вкажіть її ознаки. Перекладіть речення українською мовою.

1. Had he been there, he would have helped them. 2. «Oh», said Jane, and out she went. 3. Never had I seen him before. 4. Not only did he speak correctly, but he spoke more easily. 5. There are a lot of spring flowers in the grass. 6. There were no stars in the sky. 7. Seldom did he miss a football game. 8. Only with a bank loan will we be able to buy the car. 9. Rarely do we watch television during the week. 10. Neither we fixed the date nor did we agree on the

programme. 11. No sooner had the dog caught sight of him than it began to growl. 12. So deafening was the noise that I could hardly hear myself speak. 13. There goes our train! 14. Near the church was an old cottage. 15. Such was the story he told me.

ПРАКТИКА ПЕРЕКЛАДУ

Завдання 1. Знайдіть у реченнях інверсію та вкажіть її ознаки. Перекладіть речення українською мовою.

1. They yield certain incomes and are readily salable should the occasion demand.	yield (v) — виробляти, давати income — прибуток, дохід occasion — випадок, причина
2. Given the difference between the rate of population growth and that of food production, Malthus concluded that a large portion of humanity was doomed to a life of misery.	doomed to a life of misery — приречений до злиденного життя
3. Circling in the opposite direction from households to government are the taxes we all pay.	household — домашнє господарство
4. Nor are they based on indirect effects due to a lower wages-bill in terms of money having certain reactions on the banking system and the state of credit.	bill — рахунок
5. Were it not for the financial help he received from his friend Frederick Engels, Marx and his family might have starved to death.	starve to death — померти від голоду
6. Only sometimes can they be regarded as «ultimate independent variables».	independent variable — незалежна змінна величина
7. It is important to note that whether the customer is buying or selling a foreign currency in the forward market, there must be some documentary evidence that all foreign currency is to be paid or received.	evidence — доказ, свідчення foreign currency — іноземна валюта
8. In addition, there can be delay between payment by an overseas buyer	delay (v) — затримувати payment — платіж, плата

and the actual receipt of funds by an exporter.	overseas buyer — закордонний покупець receipt — грошові надходження, прибуток
9. The EEA is the name of the fund in which are held the gold and foreign currency reserves of the country.	
10. Lumped together in this sector are all levels of government — federal, state, municipal and local.	lumped together — змішаний level — рівень

Завдання 2. 1) Розділіть речення на словосполучення та незалежні слова за формальними ознаками.

2) Перекладіть речення українською мовою.

He warns us that the determinant relations and magnitudes of his own system (i.e., the three propensities, the quantity of money, and the wage unit) are «complex, and that each is capable of being affected by prospective changes in the other»; he says that only «sometimes» (meaning, obviously, in certain context and over limited ranges) can they be regarded as «ultimate independent variables».

ЗМІСТ

<i>Вступ</i>	3
Особливості граматичної будови англійської мови як порівняти з українською мовою	5
ПРОСТЕ РЕЧЕННЯ	7
1. Порядок слів у простому поширеному реченні	7
2. Морфологічні визначники позиції	8
3. Конверсія і порядок слів у реченні	9
4. Двоскладні та односкладні речення	10
СКЛАДНЕ РЕЧЕННЯ	12
1. Складносурядні речення. Сполучники сурядності. Складно- підрядні речення. Сполучники підрядності	12
2. Сполучникові слова	14
3. Безсполучникове поєднання головного і підрядного речення	16
4. Речення із внесенням	17
СЛОВОСПОЛУЧЕННЯ	20
1. Словосполучення та закономірності його перекладу	20
Дієслівне словосполучення	21
1. Дієслово	22
1.1. Ознаки дієслова	22
1.2. Правильні та неправильні дієслова	23
1.3. Найбільш уживані неправильні дієслова	24
Предикативне словосполучення	26
1. Простий дієслівний присудок	27

1.1. Допоміжні дієслова	27
1.2. Видо-часові форми простого дієслівного присудка	29
1.3. Особливості перекладу видо-часових форм англійського простого дієслівного присудка в порівнянні з українським присудком	38
1.4. Видо-часові форми присудка та обставинні слова	40
1.5. Місце обставинних слів у реченні	44
1.6. Особливості перекладу простого дієслівного присудка в Passive Voice	45
1.7. Деякі труднощі при перекладі присудка в Passive Voice	47
2. Модальний присудок	49
2.1. Модальні дієслова	49
2.2. Засоби вираження часових відношень в модальному присудку	51
2.3. Модальні дієслова can, may, must та їх еквіваленти	51
2.4. Переклад модального присудка з різними формами інфінітива	53
2.5. Переклад модального присудка із запереченням not	54
2.6. Багатозначність дієслова to have	56
2.7. Багатозначність дієслова to be	57
2.8. Багатозначність форми used	58
2.9. Переклад модальних словосполучень had better, would rather, would sooner	59
3. Складений дієслівний присудок	61
4. Складений іменний присудок	63
4.1. Дієслова-зв'язки	63
5. Фразеологічний присудок	64
<i>Деякі особливості вживання форм присудка в підрядних реченнях</i>	<i>66</i>
1. Правило узгодження часів (Sequence of Tenses)	66
2. Видо-часові форми присудка в підрядних реченнях умови та часу	68
<i>Наказовий спосіб дієслова</i>	<i>70</i>
1. Багатозначність дієслова to do	71
<i>Умовний спосіб дієслова</i>	<i>73</i>
1.1. Форми умовного способу англійського дієслова	73
1.2. Засоби вираження уявності та нереальності події в англійському реченні	74

1.3. Переклад дієслів у формі умовного способу	75
1.4. Труднощі перекладу англійського присудка у формі умовного способу	75
1.5. Багатозначність дієслова would	81
1.6. Багатозначність дієслова should	82
Словосполучення з неособовими формами дієслова	86
1. Неособові форми дієслова	86
2. Функції неособових форм у реченні	88
3. Переклад простих неособових форм дієслова: Infinitive (to V ⁰), Gerund (V ^{ing}), Participle I (V ^{ing}), Participle II (V ³ /V ^{ed}),	89
3.1. Багатозначність форми to V ⁰	92
3.2. Багатозначність форми V ^{ing}	95
3.3. Багатозначність форми V ^{ed}	98
4. Звороти з неособовими формами	101
4.1. Зворот Nominative with the Infinitive	102
4.2. Зворот Objective with the Infinitive (Participle I, Participle II)	106
4.3. Зворот for + Infinitive	108
4.4. Зворот Complexes with the Gerund	110
4.5. Зворот Absolute Nominative Complex	112
Іменне словосполучення	115
1. Склад та функція іменного словосполучення у реченні	115
2. Порядок слів в іменному словосполученні	115
3. Переклад іменного словосполучення	116
1. Іменник	117
1.1. Ознаки іменника	117
1.2. Вираження відмінкових відношень англійського іменника в порівнянні з українським іменником	119
1.3. Визначники іменника	120
2. Займенник	124
2.1. Особові, присвійні, зворотні займенники	124
2.2. Займенники some, any, no та їх похідні	126
2.3. Вказівні займенники	128
2.4. Займенники many, much, few, little	129
2.5. Означальні займенники all, another, both, each, every, either, neither, other	130
2.6. Питальні та відносні займенники	130
2.7. Багатозначність слова it	132
2.8. Багатозначність слова one	134
3. Прикметник	135

3.1. Ознаки прикметника та його ступені порівняння	135
3.2. Місце прикметника у реченні	137
3.3. Порівняльні конструкції з прикметником	139
3.4. Слова, які виражають ступінь якості	139
3.5. Переклад прикметників, які по формі співпадають з прислівниками	140
4. Прийменник	143
4.1. Значення, структура та місце прийменника у реченні . . .	143
4.2. Загальне значення простих прийменників	143
4.3. Багатозначність прийменників	145
4.4. Дієслова та прикметники, які вимагають після себе вживання прийменників	147
4.5. Стійкі прийменникові словосполучення	148
4.6. Складені прийменники	150
4.7. Прийменники, які за формою співпадають з прислівни- ками	151
Переклад англійських заперечних речень	155
Інверсія — непрямої порядок слів у реченні	159
<i>Література</i>	<i>163</i>

ЛІТЕРАТУРА

1. *Абрамкина Т. А.* Системно-комплексное сопоставительное обучение грамматическим явлениям английского языка в неязыковом вузе. Сб. Вопросы методики преподавания иностранных языков на неязыковых факультетах университетов МГН, 1971.
2. *Андрианова Л. Н.* и др. Английский язык. — ч. 1, Л., 1973.
3. *Applied Economics (A Programme of Junior Achievement) Third edition, 1990, USA.*
4. *Анполова М. А.* Specific English. — М., 1977.
5. *Аракин В. Д.* Сравнительная типология английского и русского языков. — Л. — «Просвещение». — 1979.
6. *Бархударов Л. С., Штелинг Д. А.* Грамматика английского языка. — Из-во литературы на иностранных языках. — М., 1960.
7. *Берман И. М.* Грамматика английского языка. — К., 1977.
8. *Боцманова Н. Н.* Методика обучения чтению оригинальной литературы. — канд. дисс. — М., 1969.
9. *Верба Л. Г., Верба Г. В.* Грамматика сучасної англійської мови. — Київ. — Логос, 1997.
10. *Зенина Ж. М.* Техника перевода английской специальной литературы. — Казань, 1971.
11. *Зенкевич Г. К.* Ускоренное обучение взрослых чтению в ходе усвоения грамматического каркаса языка. — канд. дисс. — М., 1972.
12. *Irtentyeva M. F., Shapkin A. P., Blokh M. Y.* The structure of the English sentence. Higher School Publishing House. М., 1969.
13. *Качалова К. Н., Израйлевич Е. Е.* Практическая грамматика английского языка. — «ЮНИВЕСЛИСТ». — Москва, 1997.
14. *Close K. A.* A Reference Grammar for Students of English. — Просвещение. — 1979.
15. *Крелеништейн Н. С.* Интенсивное обучение чтению на немецком языке. — Высшая школа. — Москва, 1979.
16. *Krutikov Y. A., Kuzmina I. S.* Exercises in Modern English Grammar Foreign Languages Publishing House. — М., 1960.
17. *Y. Leech, I. Svartvik* A Communicative Grammar of English. — Просвещение. — М., 1983.
18. *Learn to read science.* Курс английского языка для аспирантов. — Наука. — М., 1980.

19. Міляновський Є. Шкільний довідник з української мови. — Тернопіль. — 2001.
20. M. A. Pyle, M. E. Munoz. Test of English as a Foreign Language. Preparation Guide. Cliffs Notes. 1992.
21. Building skills for the TOEFL, M. 1992.
22. Щерба Л. В. Преподавание иностранных языков в средней школе. — В кн. Общие вопросы методики. — М. 1947.